

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Навчально-науковий інститут денної освіти

Форма навчання денна

Кафедра фінансів та банківської справи

Допускається до захисту

Завідувач кафедри _____ О. ЯРІШ

«__» _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему «Комплексний аналіз фінансового стану підприємства та шляхи його покращення»

(за матеріалами Товариства з обмеженою відповідальністю «ПОЛТАВАІНФОКОМ»)

зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
освітня програма «Фінанси і кредит»
ступеня магістра

Виконавець роботи _____ Мележик Олександр Васильович

(прізвище, ім'я, по-батькові)

_____
(підпис, дата)

Науковий керівник д.е.н., професор Педченко Наталія Сергіївна

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по-батькові)

_____
(підпис, дата)

Рецензент _____

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Полтава 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ КОМПЛЕКСНОГО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	9
1.1. Закономірності розвитку наукового інтересу щодо сутності поняття «фінансовий стан підприємства»	9
1.2. Концептуальне підґрунтя дослідження теоретичних основ застосування комплексного аналізу фінансового стану підприємства	17
1.3. Емпіричне дослідження методичного інструментарію реалізації комплексного аналізу фінансового стану підприємства	33
Висновки за розділом 1	45
РОЗДІЛ 2 КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ПОЛТАВАІНФОКОМ»	47
2.1. Фінансово-економічна характеристика діяльності ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ»	47
2.2. Платоспроможність, ліквідність та фінансова стійкість як основа комплексного аналізу фінансового стану підприємства	63
2.3. Аналіз доходів, витрат та прибутковості підприємства	77
Висновки за розділом 2	86
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ	88
3.1. Інтегрування методики оптимізація структури капіталу у фінансову діяльність товариства	88
3.2. Запровадження кваліметрії як методичного інструменту підвищення ефективності комплексного аналізу фінансового стану товариства	96

Висновки за розділом 3	104
ВИСНОВКИ	106
ПЕРЕЛІК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ	110
ДОДАТКИ	121

РЕФЕРАТ

Магістерська робота викладена на 120 сторінках друкованого тексту, містить 31 таблицю і 8 рисунків. Складається зі вступу, трьох розділів, висновку, 100 джерел списку використаної літератури та 6 додатків.

Метою роботи – є визначення ефективності комплексного аналізу фінансового стану підприємства для виявлення шляхів його покращення в майбутньому.

Об'єктом дослідження – комплексний аналіз фінансового стану підприємства.

Предметом дослідження – теоретико-методичний інструментарій комплексного аналізу фінансового стану підприємства.

Роботу виконано на матеріалах ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ».

Результати дослідження. У першому розділі роботи досліджено закономірності розвитку наукового інтересу щодо сутності поняття «фінансовий стан підприємства», обґрунтовано концептуальне підґрунтя дослідження теоретичних основ застосування комплексного аналізу фінансового стану підприємства та застосовано емпіричне дослідження методичного інструментарію реалізації комплексного аналізу фінансового стану підприємства.

У другому розділі роботи проведено загальну фінансово-економічну характеристику діяльності товариства, досліджено платоспроможність, ліквідність та фінансову стійкість як основу комплексного аналізу фінансового стану підприємства та здійснено аналіз витрат та прибутковості підприємства.

За допомогою проведених досліджень у попередніх двох розділах, у третьому розділі рекомендовано інтегрувати методику оптимізація структури капіталу у фінансову діяльність товариства та запровадити кваліметрію як методичний інструмент підвищення ефективності комплексного аналізу фінансового стану товариства.

Ключові слова: КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ, ФІНАНСОВИЙ СТАН, ЛІКВІДНІСТЬ, ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ, ФІНАНСОВА СТАЛІСТЬ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ.

ABSTRACT

The master's thesis is laid out on 120 pages of printed text, contains 31 tables and 8 figures. It consists of an introduction, three chapters, a conclusion, 100 sources of the list of used literature and 6 appendices.

The purpose of the work is to determine the effectiveness of a comprehensive analysis of the company's financial condition in order to identify ways to improve it in the future.

The object of the research is a comprehensive analysis of the company's financial condition.

The subject of the research is the theoretical and methodological toolkit of the complex analysis of the financial state of the enterprise.

The work was performed on the materials of "POLTAVAINFOCOM" LLC.

Research results. In the first section of the work, the patterns of development of scientific interest regarding the essence of the concept of "financial condition of the enterprise" are investigated, the conceptual basis of the study of the theoretical foundations of the application of the comprehensive analysis of the financial condition of the enterprise is substantiated, and an empirical study of the methodological tools for the implementation of the comprehensive analysis of the financial condition of the enterprise is applied. In the second part of the work, the general financial and economic characteristics of the company's activities were carried out, solvency, liquidity and financial stability were investigated as the basis of a comprehensive analysis of the company's financial condition, and an analysis of the company's costs and profitability was carried out. With the help of the research conducted in the previous two sections, the third section recommends integrating the capital structure optimization method into the company's financial activities and introducing qualimetrics as a methodical tool for increasing the efficiency of a comprehensive analysis of the company's financial condition.

Key words: COMPREHENSIVE ANALYSIS, FINANCIAL CONDITION, LIQUIDITY, SOLVENCY, FINANCIAL SUSTAINABILITY, PROFITABILITY, DIRECTIONS OF IMPROVEMENT.

ВСТУП

Війна і ті виклики, що з нею безпосередньо пов'язані, а це зміна попиту та пропозиції на товари, роботи й послуги, в тому числі зниження купівельної спроможності українців та платоспроможного попиту, втрата частини території України, що опинилась під тимчасовою окупацією, перебування значної території в безпосередній близькості до бойових дій, дефіцит електроенергії, перебої з інтернетом, висока облікова ставка та відсутність мотивації у банків здешевлювати позики негативно відображається на діловій активності бізнесу. Все це посилюється ще і тим, що значна кількість українців були вимушені виїжджати до безпечних регіонів України або за кордон, що теж знижує кадрове забезпечення бізнесу та скорочує обсяги як виробництва так і продажу товарів, робіт та надання послуг. Тому запитання як зберегти бізнес, утримати ринкову нішу, забезпечити відповідність встановленим нормативам щодо фінансової сталості, ліквідності та платоспроможності – є надзвичайно актуальними. Правильна відповідь на ці актуальні питання – це диверсифікація фінансово-господарської діяльності та постійний комплексний аналіз як ринкових можливостей для ведення бізнесу так і власних переваг та ресурсів для його збереження.

Ще одним актуальним аспектом є те, що в умовах воєнного стану діяльність кожного підприємства, організації чи установи є предметом уваги широкого кола стейкхолдерів, які моніторять та зацікавлені в результатах їх функціонування. На основі оприлюдненої ними звітно-облікової інформації вказані стейкхолдери спрямовують свої зусилля на аналіз, оцінку, контроль за фінансовим станом підприємства, організації, установи. Основним інструментом такого моніторингу є комплексний аналіз, за допомогою якого здійснюється об'єктивна оцінка внутрішніх і зовнішніх відносин об'єкта, характеристика його платоспроможності, ефективності, прибутковості та результативності діяльності загалом, ідентифікуються перспективи його

розвитку, та за результатами такої оцінки приймаються обґрунтовані управлінські рішення.

Комплексний аналіз фінансового стану є процесом, що побудований на вивченні даних про фінансовий стан підприємства, організації чи установи й результати їх діяльності за попередні періоди з метою оцінки майбутніх умов і перспектив діяльності та забезпечення покращення їх фінансового стану.

Питання аналізу фінансового стану підприємства цікавлять значну кількість науковців різних країн. Представники англо-американської школи (Р. Фоулк, Дж. Кеннон, Р. Сміт, Дж. Хорріган, фахівці фірми Дюпон і т.д.) започаткували розвиток досліджень даної тематики. Значними дослідниками фінансового стану та його комплексного аналізу в Україні є Цал-Цалко Ю.С., Хотомлянський О.Л., Білик М.Д., Павловська О.В., Педченко Н.С., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю., Терещенко О.О., Савицька Г.В. Островська О.А. та найбільший внесок в розвиток даної проблематики належить Покропивному С.Ф., Поддєрьогіну А.М., Бень Т.Г., Ващенко Л.О., Гончаренку О.М., Гудзь Т.П., Кабаченку Д.В., Мельник О.Г., Павленку О.І., Подольській В.О., Райковській І.Т., Яріш О.В.

Значний інтерес вітчизняних та закордонних дослідників як минулих часів, так і сучасності до питання комплексного аналізу фінансового стану підтверджує актуальність обраної теми дослідження та потребує подальшого її розгляду.

Метою дослідження є визначення ефективності комплексного аналізу фінансового стану підприємства для виявлення шляхів його покращення в майбутньому.

Для досягнення визначеної мети дослідження в роботі сформульовані такі завдання:

- визначити закономірності розвитку наукового інтересу щодо сутності поняття «фінансовий стан підприємства»;
- розкрити концептуальне підґрунтя дослідження теоретичних основ застосування комплексного аналізу фінансового стану підприємства;

- провести емпіричне дослідження методичного інструментарію реалізації комплексного аналізу фінансового стану підприємства;

- представити характеристику фінансово-економічної діяльності підприємства;

- дослідити платоспроможність, ліквідність та фінансову стійкість як основу комплексного аналізу фінансового стану підприємства;

- проаналізувати доходи, витрати та прибутковість підприємства;

- розробити напрями покращення комплексного аналізу фінансового стану товариства;

- інтегрувати методику оптимізації структури капіталу у фінансову діяльність товариства;

- запровадити кваліметрію як методичний інструмент підвищення ефективності комплексного аналізу фінансового стану товариства.

Об'єктом дослідження є комплексний аналіз фінансового стану підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичний інструментарій комплексного аналізу фінансового стану підприємства.

У дослідженні використано діалектичний метод наукового пізнання, також загальнонаукові методи пізнання: методи теоретичного узагальнення, системного аналізу, синтезу; групування і класифікації; методи статистичного аналізу; економіко-математичні методи; системного підходу.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти України, законодавчі та нормативні документи з питань аналізу фінансового стану підприємства, матеріали наукових конференцій, спеціальна монографічна та періодична література.

За результатами дослідження опублікована наукова праця «Емпіричне дослідження методичного інструментарію реалізації комплексного аналізу фінансового стану підприємства» у збірнику наукових праць «Трансформаційні процеси в економіці: від конкуренції до кооперації» [100].

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ КОМПЛЕКСНОГО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Закономірності розвитку наукового інтересу щодо сутності поняття «фінансовий стан підприємства»

Фінансовий стан визначає роль і місце підприємства, організації або установи в економічному бізнес-середовищі та наскільки ефективним, результативним і безризиковим може бути його функціонування. Для комплексного аналізу фінансового стану підприємства важливим є визначення самого поняття «фінансовий стан підприємства». На сьогоднішній день в наукових кругах існує значка кількість трактувань такого поняття. Фінансовий стан сучасного суб'єкта бізнес-економіки – це поняття багатогранне, комплексне і достатньо неоднозначне. Загалом змістовне навантаження економічної категорії «фінансовий стан підприємства» подається як результат взаємодії всіх елементів фінансових відносин, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників та індикаторів, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів суб'єкта господарювання.

Турило А.М. і Агатова А.В. дотримуються позиції, що в сучасній економіці виникла необхідність розмежування категорій «економічний стан підприємства» і «фінансовий стан підприємства» [87]. Тому, характеризуючи фінансовий стан, здебільшого опираємося на його індикативну основу, що встановлює ефективність взаємодії внутрішніх чинників (наявних економічних ресурсів), хоча у сучасному ринковому середовищі зовнішні фактори можуть спричинювати істотний (інколи визначальний) вплив на фінансово-економічне становище підприємства.

За твердженням Крючок С.І., фінансовий стан підприємства характеризується сукупністю параметрів, що виражають наявність, розміщення

і використання фінансових ресурсів [43]. Він є інтегральним відображенням виробничо-господарської та фінансової діяльності підприємств, організацій або установ. Водночас ефективне використання фінансових результатів може призвести до активізації всіх сфер їх діяльності. Забезпеченість підприємств, організацій або установ активами в межах визначеної потреби та їх раціональне використання створюють широкі можливості для подальшого поліпшення кількісних і якісних показників господарювання [43, с. 43].

У підручнику «Аналіз господарської діяльності підприємства» сутність поняття «фінансового стану підприємства» Савицька Г.В. визначає таким чином: фінансовий стан підприємства – це економічна категорія, яка відображає стан капіталу в процесі його кругообігу та спроможність суб'єкта до саморозвитку на фіксований момент часу [74]. Особливість такого підходу полягає в тому, що науковець визначає фінансовий стан як економічна категорія і підкреслює, що вказана категорія відображає рух капіталу у процесі його кругообігу та спроможність підприємства до саморозвитку саме на фіксований момент часу.

Ураховуючи комплексний загальноекономічний характер проблематики об'єктивної характеристики фінансового стану та фінансової стійкості окремого суб'єкта господарювання, Загородна О. та Серединська В. обґрунтовують, що така оцінка повинна мати діагностичний характер, яку розглядають як етап, що дає змогу на ранній стадії виявити порушення пропорцій у фазах циклу кругообігу капіталу та встановлювати причини, що їх викликали [26]. Подібну позицію щодо характеристики фінансового стану висуває Павленко О.І., обґрунтовуючи, що фінансовий стан – це реальна (на фіксований момент часу) та потенційна фінансова спроможність підприємства [58].

На потребі надання динамічності у характеристиці фінансового стану підприємства наголошено у публікації Черниш С.С., де зазначено, що основною цільовою установкою діагностики фінансового стану є його оцінка і виявлення резервів стабілізації, поліпшення і зростання [96].

Сутнісне і змістове наповнення поняття «фінансовий стан підприємства»

у переважній більшості тематичних публікацій розкривається саме як сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

У нормативних актах (Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації) [71] фінансовий стан підприємства є сукупністю показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, реальні й потенційні фінансові можливості підприємства. Окремо пропонується виділяти фінансовий аналіз діяльності підприємства як комплексне вивчення фінансового стану підприємства з метою оцінки досягнутих фінансових результатів, що проводиться за допомогою методів фінансового аналізу за даними фінансової звітності підприємства [71]. При цьому даним Положенням розрізняють задовільний фінансовий стан як стійку ліквідність, платоспроможність й фінансова стійкість підприємства, його забезпеченість власними оборотними засобами й ефективне використання ресурсів підприємства та незадовільний фінансовий стан, що характеризується неефективним розміщенням ресурсів та неефективним їх використанням, незадовільною платоспроможністю підприємства, наявністю простроченої заборгованості перед бюджетом, із заробітної плати, недостатньою фінансовою стійкістю у зв'язку з несприятливими тенденціями розвитку виробництва та збуту готової продукції, товарів та послуг підприємствами, організаціями або установами [71].

В наукових виданнях пропонується розкривати фінансовий стан підприємства, організації або установи за допомогою сукупності показників, що відображають наявність, розміщення й використання фінансового потенціалу або реальних й потенційних можливостей підприємства [60]. Такий підхід значною мірою вказує на багатогранність досліджуваного поняття, оскільки науковцем далі наводиться формалізований методичний інструментарій підхід до проведення комплексного фінансового аналізу за рейтинговим методом [60, с.8]. Безперечно, базовою основою потенційних

можливостей підприємства, організації або установи виступає його поточний фінансовий стан, як економічна категорія, що відображає трансформацію капіталу у процесі його кругообороту та спроможність суб'єкта господарювання до саморозвитку на фіксований момент часу [60].

В іншому науковому підході, аналізуючи наукові підходи до дослідження категоріального апарату поняття «фінансовий стан підприємства», пропонується розглядати як сукупність показників, що здатні погасити боргові зобов'язання [82, с. 187]. Фінансовий стан, на думку дослідників, є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства. Тому таке трактування поняття фінансового стану, на нашу думку, не розкриває його сутності, а вказує тільки на один з елементів його фінансового стану, а це платоспроможність. І далі Насібова О.В. та Івашкевич І.О. пропонують під фінансовим станом розуміти складну економічну категорію, що є якісною характеристикою ведення господарської діяльності підприємства [82, с. 186], яка за своїм змістом є сукупністю виробничих чинників, що характеризуються системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання капіталу підприємства [82, с. 186]. Крім цього, на фінансовий стан впливають усі види діяльності суб'єкта господарювання, саме тому фінансовий стан і є критерієм результативності діяльності підприємства і показує реальні та потенційні можливості його розвитку [82, с. 186].

Розкриваючи сутнісну характеристику трактування фінансового стану підприємства, Рожелюк В. і Харчук Н. відзначають недостатнє розкриття ролі фінансових інструментів для аналізу цієї категорії та доцільність приділення їм більшої уваги [72]. Потребує уваги і визначення сутності даного поняття у Коробова М.Я. Він стверджує, що фінансовий стан підприємства є складною, інтегрованою за багатьма показниками характеристикою якості його діяльності [39]. Фінансовий стан підприємства пропонується визначити через рівень забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і раціональність їх розміщення для здійснення ефективної фінансово-господарської діяльності та своєчасність грошових розрахунків за взятими

зобов'язаннями [39].

Також фінансовий стан підприємства ідентифікується складовими елементами його економічної діяльності: показниками прибутковості або рентабельності діяльності підприємства; показниками його ліквідності та платоспроможності, показниками ділової активності та фінансової стійкості [60, с. 8]. Додатково пропонуються показники оптимальності розподілу прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати податків та обов'язкових відрахувань; наявність власних фінансових ресурсів для організації виробничого процесу і процесу реалізації товарів, готової продукції, робіт та послуг; показники раціонального розміщення основних і оборотних активів (власних і позикових ресурсів) [5].

Досить повно досліджувана категорія характеризується у фінансовому словнику-довіднику, в якому фінансовий стан підприємства ідентифікується як системне поняття, що відображає якісну сторону його виробничої та фінансової діяльності та є результатом реалізації усіх елементів зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин підприємства [22]. Фінансовий стан підприємства об'єднує систему показників, що відображають стан капіталу в процесі його кругообігу, здатність розраховуватися за своїми зобов'язаннями і забезпечувати ефективне фінансування своєї виробничої діяльності на фіксований момент часу [22].

У фінансовому словнику Загороднього А.Г., Вознюка Г.Л., Смовженко Т.С., фінансовий стан розкривається через стан економічного суб'єкта, що характеризується наявністю в нього фінансових ресурсів, забезпеченістю коштами, необхідними для господарської діяльності, підтримання нормального режиму праці та життя, здійснення грошових розрахунків з іншими економічними суб'єктами [27]. Проте вважаємо, що наведене трактування фінансового стану підприємства не повною мірою охоплює всі сторони сутності даного поняття. Поддєрьогін А.М. визначає досліджувану категорію більш широко: фінансовий стан підприємства є комплексним поняттям, що результує взаємодію всіх елементів системи фінансових відносин підприємства,

визначає сукупність виробничо-господарських факторів і характеризує систему показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів [67 с. 67]. Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності, і тому на нього впливають усі ці види діяльності підприємства [67, с. 67].

Погоджуємося з науковцями, які в основі визначення фінансового стану підприємства вбачають комплексність, серед таких однодумців доцільно назвати і Обущак Т.А., яка зображує досліджувану категорію як комплексне поняття, що є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства та визначає фінансовий стан сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризує його системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів [53].

Додатково наведемо наукові підходи до визначення поняття «фінансовий стан підприємства» в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Наукові підходи до визначення сутності категорії «фінансовий стан підприємства»

Автор	Науковий підхід до визначення поняття
Корбутяк А. Г., Буца М. М. [38]	Фінансовий стан підприємства – це економічна категорія, що визначає реальну (на фіксований момент часу) та потенційну фінансову спроможність підприємства забезпечити достатній рівень фінансування фінансово-господарської діяльності, певний рівень саморозвитку підприємства та спроможність погашення зобов'язань перед відповідними суб'єктами господарювання. Адже фінансовий стан визначає місце підприємства в економічному середовищі та те, наскільки ефективними і безризиковими можуть бути ділові відносини з ним комерційних банків, постачальників, потенційних інвесторів і позичальників. Для підприємства, як і для його партнерів, становить інтерес не тільки фактичний стан справ, тобто те, що було, а й очікуваний фінансовий стан
Тараруєв Ю.О. [81]	Фінансовий стан підприємства – це сукупність характеристик підприємства, що відображає надходження, розподіл та використання його фінансових ресурсів на певний момент часу

Чепка В. В., Свідерська І. М., Гавриленко Ю. О. [93]	«фінансовий стан підприємства» — це система фінансових відносин, що визначається сукупністю виробничо-господарських факторів та характеризується комплексом показників, що відображають наявність, ефективність розміщення й використання фінансових ресурсів суб'єкта господарювання, а також його конкурентоспроможність та здатність підприємства фінансувати свою діяльність
Мамонтова Н.А., Присяжнюк А. О. [49]	Фінансовий стан – сутнісна характеристика, а також результат взаємодії фінансових відносин підприємства в певний період, що визначається сукупністю виробничо-господарських факторів, характеризується системою показників, що в результаті показують реальну та потенційну можливість суб'єкта господарювання, забезпечуючи при цьому достатній рівень фінансування фінансово-виробничої діяльності та здатність ефективно здійснювати її в майбутньому
Крючко Л. С. [43]	Фінансовий стан – це одна з найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства. Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Тому на нього впливають усі ці види діяльності підприємства. В першу чергу на фінансовому стані підприємства позитивно позначаються безперебійний випуск і реалізація високоякісної продукції
Педченко Н. С., Дерпач І.Ф., Луценко О. І. [62]	Результативність та ефективність фінансового стану суб'єкту бізнесу – це наявність фінансового потенціалу в бажаному обсязі та в рекомендованій структурі, оптимальне дотримання співвідношення між обсягами власного і залученого капіталу, збереження розрахункової і кредитної дисципліни, відповідність рекомендованим нормативам ліквідності та платоспроможності, високий рівень конкурентоспроможності, кредитоспроможності та ділової активності, нарощення рентабельності, утримання прогнозованого рівня фінансової стійкості

Джерело: складено автором.

Таким чином, при визначенні поняття «фінансового стану підприємства» пропонується звертати увагу на такі складові поняття:

- фінансовий стан підприємства є комплексним поняттям, що характеризує рівень забезпеченості фінансовими ресурсами, необхідними для забезпечення безперебійної виробничої діяльності, торговельної та іншої діяльності суб'єктів господарювання;

- свідчить про доцільність й ефективність розміщення і використання фінансових ресурсів;
- забезпечує ефективність фінансових взаємовідносин з іншими суб'єктами господарювання;
- підтримує належний рівень платоспроможності та фінансової стійкості.

Основну увагу в даному визначенні зосереджено не тільки на забезпеченості необхідними фінансовими ресурсами, що є, без сумніву, важливим, а й на доцільність та ефективність їх розміщення й використання у вигляді забезпечення платоспроможності підприємства та його фінансової стійкості.

Проведений аналіз досліджень і публікацій дає змогу зробити висновок про наявність низки проблемних аспектів у сформульованих теоретико-методологічних підходах до подання й характеристики фінансового стану сучасного суб'єкта економіки. Категорійне поняття «фінансовий стан підприємства» є важливою характеристикою потенціалу економічної діяльності підприємства у ринковому середовищі та репрезентацією його можливостей на ринках капіталу та інвестицій. Як комплексне, багатовимірне поняття фінансовий стан підприємства пропонується розкривати з позиції його короткостроковості (тобто за допомогою показників ліквідності та платоспроможності) та довгостроковості (за допомогою показників структури капіталу, його залежності від кредитних та інвестиційних джерел фінансування). З метою мінімізації рівня ризиків, об'єктивності окреслених характеристик, різноманітності методик та аналітичних інструментів з різним рівнем деталізації пропонується дослідження також індикаторів зовнішнього впливу на фінансовий стан підприємства. Врахування галузевої специфіки функціонування підприємства, організації або установи вимагає коригування критеріальних значень запропонованого набору показників та кількісного врахування нематеріальних економічних ресурсів з метою надання повної характеристики фінансово-майновому стану підприємства, організації або установи.

Таким чином, відзначимо, що фінансовий стан підприємства, організації або установи в умовах війни є результатом всіх видів діяльності як суб'єктів бізнес-економіки в умовах повної невизначеності та ресурсної обмеженості з одного боку та, отримуючи результат від будь-якого виду діяльності, безпосередньо формує сучасне бізнес-середовище, здійснює вплив на майбутні зміни у його проявах й забезпечує в майбутньому його подальший поточний стан.

1.2. Концептуальне підґрунтя дослідження теоретичних основ застосування комплексного аналізу фінансового стану підприємства

Підприємницька діяльність в Україні сьогодні здійснюється в умовах війни, ресурсної обмеженості, зростаючої невизначеності ситуацій і мінливості економічного середовища. Державне регулювання зводиться переважно до встановлення норм провадження такої діяльності і розробки системи оподаткування або змін в ній. Все інше визначається попитом і пропозицією, їх баченням і можливостями господарюючого суб'єкта, а значною мірою, в цих умовах, – складається випадково. Внаслідок цього виникає неясність і невпевненість в отриманні очікуваного кінцевого результату, що часто призводить до негативних фінансових результатів діяльності підприємств, організацій чи установ. Однією з основних причин банкрутства вітчизняних підприємств, за оцінками фахівців, є безсистемна фінансово-економічна робота чи її повна відсутність, нерозуміння її необхідності сьогодні, ризикованість будь-якої діяльності через війну, скорочення обсягів продаж, порушення логістики, пошкодження або руйнування виробничих потужностей, відтік кадрового потенціалу та інші.

Розбудовуючи наукове дослідження у напрямі розкриття теоретичних підходів до комплексного аналізу фінансового стану підприємства, розробимо концептуальне підґрунтя дослідження теоретичних основ застосування

Концептуальне підґрунтя дослідження теоретичних основ застосування комплексного аналізу фінансового стану підприємства

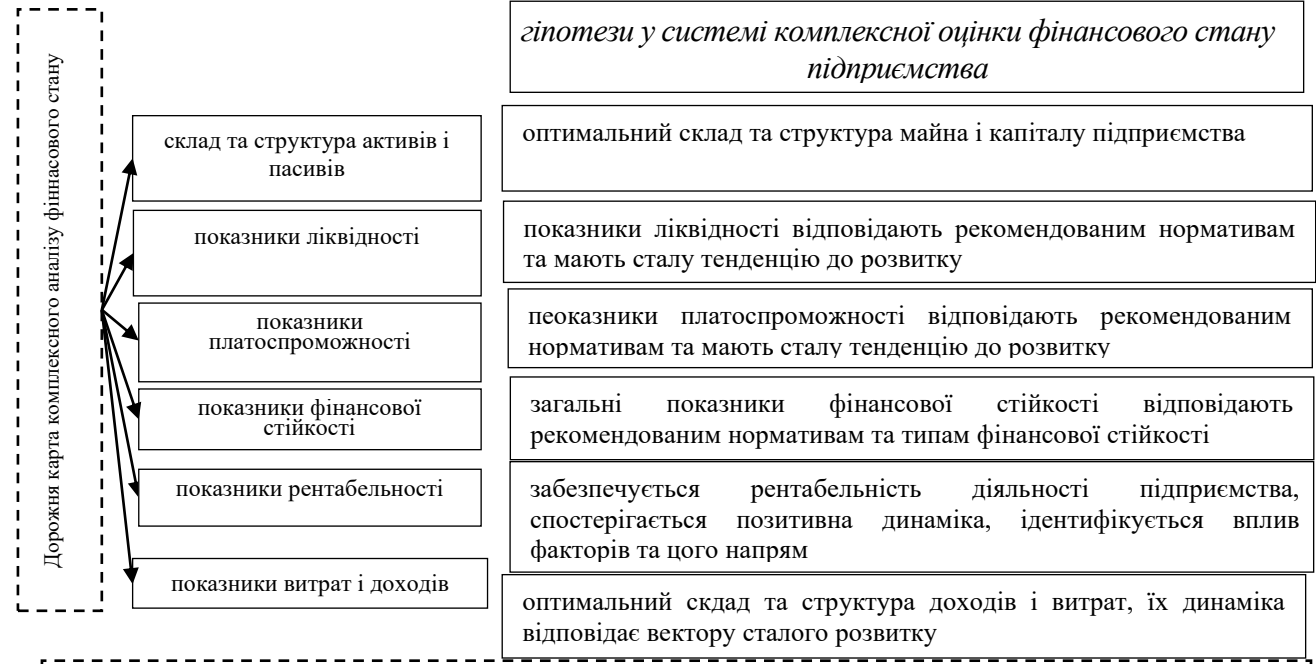
Передумови та контекст: комплексний фінансовий аналіз розроблений для дослідження та забезпечення стійкого фінансового стану та бажаного вектора розвитку для післявоєнного відновлення

Цілі: розробка дорожньої карти фінансової політики підприємства, що орієнтована на вдосконалення методичних підходів до комплексного аналізу фінансового стану та підвищення фінансової сталості підприємства шляхом створення інноваційних екосистем та активізації фінансової активності, стимулювання інвестицій у розвиток та зміцнення бізнес-середовища й інфраструктури

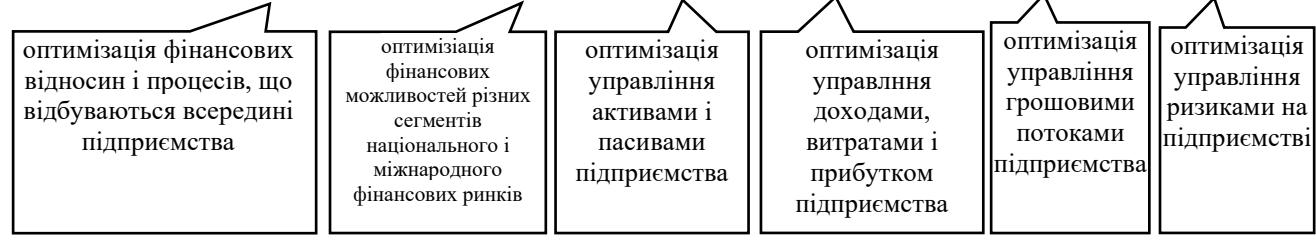
Інструменти політики

формалізований науковий підхід до трактування категорії «комплексний аналіз фінансового стану», досліджені існуючі методичні та організаційні підходи до його проведення, обґрунтована інформаційна основа, розкриті існуючі класифікаційні підходи до визначення типів фінансового стану, ідентифіковані складності проведення комплексного аналізу фінансового стану, що обумовлено нестабільністю економіки.

Зацікавлені сторони виявлені основні суб'єкти-користувачі аналітичної інформації комплексного аналізу фінансового стану підприємства

Вибір кращої практики реалізації фінансової політики підприємства

розробка облікової, управлінської та податкової політики; формування кредитної політики підприємства; управління оборотними коштами, дебіторською та кредиторською заборгованістю, витратами, вибір амортизаційної (операційної) політики; вибір дивідендної та інвестиційної політики; ринкова політика (маркетингова і цінова політика)

Рисунок 1.1 – Концептуальне підґрунтя дослідження теоретичних основ застосування комплексного аналізу фінансового стану підприємства

Джерело: складено автором

комплексного аналізу фінансового стану підприємства та зобразимо його схематично на рисунку 1.1.

З цією метою формалізуємо понятійний апарат самого трактування вказаної категорії, розкриємо існуючі методичні та організаційні підходи до його проведення та інформаційну основу такого аналізу. Відзначаємо, що комплексний аналіз фінансового стану підприємства, організації чи установи проводиться з використанням різних стандартних або нестандартних, адаптованих чи не повною мірою адаптованих до різних економічних умов, підходів. Як стверджує колектив науковців Піскунов О. Г., Метеленко Н. Г. та Лободзинська Т.П. «не дивлячись на те, що підходи до комплексного аналізу оцінки фінансового стану пройшли певні ступені еволюції, вони і наразі ґрунтуються на визначенні стандартних показників, використанні зарубіжних дискримінантних моделей оцінки, які практично не адаптовані до сучасних умов розвитку економіки України, до діючої інформаційної бази оцінки» [66]. В продовження думка науковців схиляється до потреби вираховування особливостей, що пов'язані із конкретною організаційно-правовою формою підприємства та розробки ієрархії зв'язків між показниками на різних рівнях управління для забезпечення його якості [66]. Результати проведеного ґрунтовного дослідження науковцями дозволили виявити «системні недоліки, врахування яких має стати обов'язковою передумовою подальших досліджень та розробки адекватного сучасним умовам механізму комплексної оцінки фінансового стану» [66]. У зв'язку з цим, розкриття теоретичних основ комплексного аналізу фінансового стану підприємства, організації чи установи розпочнемо за допомогою класичного підходу, а саме з наукового аналізу існуючих підходів до визначення вказаної категорії. Для цього інформацію представимо у вигляді даних таблиці 1.2.

Таким чином, результатом систематизації наукових підходів до ідентифікації основних теоретичних підходів до розкриття понятійного апарату комплексного аналізу фінансового стану підприємства є його коливання від критичного інструменту для розуміння фінансового здоров'я організації та

визначення напрямів вдосконалення, або поєднання обґрунтованих управлінських рішень стратегічного характеру та потреб оперативного управління фінансовим станом, або ідентифікації на основі розрахованих фінансових показників, що характеризують результативність, до об'єктивної оцінки фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання та пошуку резервів підвищення ефективності господарювання.

Таблиця 1.2 – Теоретичні основи комплексного аналізу фінансового стану підприємства

Автор	Науковий підхід до визначення поняття
Зигрій О. В. [30]	Комплексна оцінка фінансового стану підприємства передбачає визначення економічного потенціалу суб'єкта господарювання або дає змогу забезпечити ідентифікацію його місця в економічному середовищі, що є надзвичайно актуальним для сьогодення. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства вважається завершальним етапом, найбільш важливим елементом аналізу його фінансового стану
Туболець І. І., Демчук Н. І. [87]	При проведенні комплексного аналізу фінансової звітності необхідно: дотримуватись відповідних вимог; враховувати схему ієрархій системи показників для визначення інтегральної оцінки фінансового стану підприємств та враховувати визначений алгоритм – етапи проведення і обробки вхідної інформаційної бази
Власюк Н.І. [15]	Методика комплексного аналізу фінансового стану підприємств посідає чільне місце у фінансовому аналізі. Її використання, зокрема, забезпечує об'єктивну оцінку фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання та пошук резервів підвищення ефективності діяльності, а також порівняльне оцінювання товаровиробників у конкурентному середовищі та вибір партнерів. Показники ліквідності підприємства можуть бути успішно використані для проведення комплексного оцінювання фінансового стану загалом. Окрім того, вони є корисними не лише з погляду проведення ретроспективного аналізу, але й дають змогу спрогнозувати фінансовий стан суб'єкта господарювання на перспективу
Чемчикаленко Р.А., Майборода О.В., Ланевський М.Є. [92]	Комплексний аналіз фінансового стану підприємства є багатограним і до кінця не вивченим явищем. З позиції правильності застосування категорійного апарату найбільш вдалим є використання саме терміна «комплексний аналіз», оскільки досить часто такому аналізу не вистачає ознак системності у традиційному їх змісті, а відсутність математичного символу інтеграла не дає підстав цей вид аналізу називати інтегральним. Щодо класифікації видів комплексного аналізу необхідно виокремити за типом зв'язку між факторами оціночної моделі стохастичний і детермінований аналіз, за характером отриманого результату – якісний (описовий) та кількісний аналіз, за спрямованістю у часі дослідження – ретроспективний і перспективний тощо. Стосовно ж методів, використовуваних у процесі здійснення комплексного аналізу, то їх

Продовження таблиці 1.2

	<p>можна поділити на два великі класи: якісні та кількісні. При цьому жоден із цих методів не є універсальним і таким, що позбавлений недоліків. Проте найбільш придатним для врахування екзогенних чинників є використання інтегрального методу, або методу згорток.</p> <p>При цьому використання додаткового співмножника, який би враховував експертну думку щодо сприятливості зовнішнього середовища, дасть змогу не тільки зменшити ризик зовнішніх впливів, але й підвищити ефективність прогнозів за рахунок суміщення якісної (експертної) та кількісної оцінок фінансового потенціалу підприємства</p>
<p>Педченко Н.С., Дерпач І.Ф., Шибковський Д.І. [65]</p>	<p>Комплексний фінансовий аналіз спрямований на ідентифікування фінансового стану суб'єкту бізнесу на основі розрахованих фінансових показників, що характеризують результативність, забезпечення ефективності підприємством такого способу організації праці, при якому всі структурні підрозділи та служби спрямовують свої зусилля на досягнення поставленої цілі і на її основі ефективності</p>
<p>Василишин Т., Синькевич Н. [11]</p>	<p>Комплексний фінансовий аналіз суб'єкта господарювання є універсальним та надзвичайно необхідним інструментом при дослідженні його фінансового потенціалу. На основі отриманих результатів можна підвищити ефективність управління діяльністю підприємства</p>
<p>Кривов'язюк О. В., Кривов'язюк І. В. [42]</p>	<p>Комплексний аналіз стану підприємства є критичним інструментом для розуміння фінансового здоров'я організації та визначення напрямів вдосконалення. Цей аналіз передбачає поглиблене вивчення різних аспектів діяльності підприємства, включаючи його фінансову звітність, операційні процеси та ринкову позицію. Комплексний аналіз стану підприємства може бути цінним інструментом у поліпшенні його фінансових результатів. Вивчаючи різні аспекти бізнесу, такі як фінансові показники, операції, позиція на ринку та задоволеність клієнтів, комплексний аналіз може допомогти визначити сфери, де можуть бути зроблені поліпшення для збільшення доходів, скорочення витрат та підвищення прибутковості</p>
<p>Піскунов О. Г., Метеленко Н. Г., Лободзинська Т. П. [66]</p>	<p>Комплексна оцінка фінансового стану вітчизняних підприємств – це сполучення обґрунтованих управлінських рішень стратегічного характеру та потреб оперативного управління фінансовим станом; диференційований підхід до визначення рекомендованих рівнів показників відносно підприємств різних галузей та організаційно-правових форм; максимальна інформативність показників залежно від потреб управління</p>

Джерело: складено автором.

Зважаючи на достатньо очевидні й суттєві впливи факторів зовнішнього середовища на ефективність функціонування сучасного суб'єкта економіки і, відповідно, на його фінансовий стан й фінансову стійкість, виявлені в процесі дослідження характеристики на сьогодні визначаються за традиційними методиками, які переважно ґрунтуються на фінансових показниках діяльності самого підприємства, організації чи установи. Використання неформалізованих

(експертних) індикаторів сьогодні може додатково вносити проблемні аспекти при застосуванні адаптованих методик аналізу фінансового стану. Тому у деяких тематичних джерелах правильно вказується, що прогнозування зміни зовнішнього й внутрішнього середовища підприємства, організації чи установи відбувається на базі кількісної й неповною мірою формалізованої евристичної інформації про спостережувані параметри середовища [43, с. 40]. Через низьку якість показників ретроспективного аналізу, перспективний аналіз фінансового стану сучасного підприємства, організації чи установи, розвиток адаптивних методик залишається актуальною тематикою сучасних економічних досліджень.

Як уже доведено, головним завданням комплексного аналізу фінансового стану є своєчасність ідентифікації й запобігання недоліків у фінансовій діяльності підприємства й пошук резервів поліпшення фінансового стану підприємства та його ліквідності, платоспроможності, ділової активності й конкурентоспроможності. На основі вивчення причин взаємодії та взаємозв'язку між різними показниками виробничої, фінансової і комерційної діяльності можливе шляхом отримання оцінки виконання плану з надходжень фінансових ресурсів та їх використання для позиції сприяння поліпшенню фінансового стану підприємства.

Продовжуючи наукове дослідження у напрямі розкриття теоретичних підходів до комплексного аналізу фінансового стану підприємства, наведемо існуючі класифікаційні підходи, що використовуються у сучасній методології.

Видову класифікацію комплексного аналізу фінансового стану підприємства пропонується розпочати з виділення об'єкта його проведення, а це підприємства загалом чи то його структурні підрозділи чи комплексно аналізуються його окремі операції [76]. В процесі комплексного фінансового аналізу здійснюється аналіз ефективності або результативності дотримання рекомендованих параметрів функціонування, або, в іншому випадку, розробляється система заходів спрямованих та їх забезпечення.

Проведенням комплексного аналізу фінансового стану підприємства займаються як його керівництво так і відповідні служби підприємства, а, в першу чергу, його засновники, інвестори з метою вивчення ефективності використання ресурсів, банки для оцінки умов кредитування і визначення рівня ризику, постачальники для своєчасного отримання платежів, податкові служби для виконання плану надходжень коштів до бюджету тощо. У відповідності до перерахованих стейкхолдерів фінансовий аналіз за суб'єктами розрізняють як зовнішній й внутрішній [76]. Внутрішній аналіз проводиться відповідними службами підприємства і його результати використовуються для прогнозування й контролю за фінансовим станом підприємства та розробки напрямів його поліпшення. Метою внутрішнього фінансового аналізу підприємства є встановлення ритмічних й синхронних надходжень грошових коштів та розміщення власних й залучених ресурсів таким чином, щоб забезпечити бажане функціонування підприємства, отримання максимального прибутку і виключення банкрутства.

Якщо внутрішній фінансовий аналіз здійснюється внутрішніми стейкхолдерами, то зовнішній аналіз здійснюється інвесторами, постачальниками матеріальних ресурсів, контролюючими органами на основі звітності та іншими учасниками бізнес-системи. Його метою є встановлення можливості вигідно інвестувати капітал, щоб забезпечити максимізацію прибутку і виключення ризику його втрати або дотримання існуючих законодавчих норм щодо здійснення повноти та своєчасності розрахунків.

Аналіз фінансового стану підприємства складається з підбору, групування і вивчення інформації про фінансові ресурси підприємства і їх використання з метою акумулювання необхідних ресурсів, необхідних для виконання планових або проектних завдань й погашення фінансових зобов'язань в процесі фінансово-господарської діяльності підприємства. При проведенні фінансового аналізу розглядаються питання формування й використання окремих видів фінансових ресурсів, їх авансування у різні види матеріальних цінностей, оцінки платоспроможності і фінансової стійкості

підприємства, швидкості та тривалості обіговості активів. Фінансовий аналіз називають ще аналізом балансу підприємства.

Стійкий фінансовий стан підприємства забезпечується в процесі всієї його виробничо-господарської діяльності. Тому його оцінку краще здійснювати як через окремі важливі (індивідуальні) показники, на думку дослідника, так і за допомогою комплексу, системи показників, що детально й усебічно характеризують фінансово-господарський стан підприємства.

Показники, що використовуються під час аналізу фінансового стану підприємства, мають бути такими, щоб усі внутрішні і зовнішні стейкхолдери, хто пов'язаний із підприємством економічними відносинами, мали можливість одержати відповідь на запитання про надійність підприємства як партнера у фінансовому відношенні, а отже, прийняти рішення про економічну доцільність продовження або встановлення таких відносин з підприємством. У кожного з учасників бізнес-системи підприємства, що досліджується, – акціонерів, банків, податкових адміністрацій – своя мета, а значить і власний критерій економічної доцільності. Тому й показники аналізу фінансового стану підприємства мають бути такими, щоб кожний стейкхолдер зміг зробити вибір, виходячи з власних суб'єктивних інтересів.

У таблиці 1.3 наведена приблизна типологія завдань, що розглядаються при аналізі фінансового стану підприємства в залежності від кінцевого суб'єкта-користувача.

Сталий фінансовий стан будь-якого підприємства формується в процесі його взаємовідносин із постачальниками, покупцями, акціонерами, банками та іншими юридичними і фізичними особами. Безпосередньо від підприємства залежить рівень його економічної привабливості для всіх цих юридичних осіб, що завжди мають можливість вибору між багатьма учасниками бізнес-системи, спроможними задовольнити бажаний економічний інтерес. Тому і виникає необхідність систематично, детально і в динаміці аналізувати фінанси підприємства, оскільки від рівня фінансового стану підприємства та його перспектив залежить його економічна сталість у майбутньому.

Таблиця 1.3 – Основні суб'єкти-користувачі аналітичної інформації при аналізі фінансового стану підприємства

№ п/п	Аспекти комплексного аналізу фінансового стану	Громадськість	Власники і акціонери	Фінансові консультанти	Менеджери	Податкові служби	Статистичні органи	Комерційні партнери	Кредитно-банківські установи
1.	Достовірність і якість інформації	+	+	+	+	+	+	-	+
2.	Оцінка ліквідності активів	-	+	+	+	-	-	+	+
3.	Оцінка інтенсивності обігу активів	-	+	+	+	-	-	+	+
4.	Оцінка платоспроможності	+	+	+	+	-	-	+	+
5.	Розподіл прибутку	+	+	+	+	+	-	-	-
6.	Якість росту прибутку	+	+	+	+	-	-	-	+
7.	Формування ресурсного потенціалу	-	+	+	+	-	-	+	+
8.	Податкові утримання	-	+	+	+	+	-	-	-
9.	Кредитна політика	-	+	+	+	-	-	-	+
10.	Дивідендна політика	+	+	+	+	-	-	-	-
11.	Інвестиційна політика	-	+	+	+	+	+	-	+
12.	Потенційне банкрутство	+	+	+	+	+	-	+	+
13.	Оцінка прибутковості	+	+	+	+	-	-	-	+

Джерело: складено на основі [19].

Проблемні питання застосування методик аналізу фінансового стану, їх розвитку та адаптації до умов сьогодення розглянуто у багатьох вітчизняних та зарубіжних дослідженнях, сформульовано окремими авторами у тематичних публікаціях.

Пропонується оцінювати фінансовий стан підприємства на основі фінансової звітності шляхом проведення горизонтального, вертикального, коефіцієнтного і факторного методів аналізу [18]. Під час горизонтального аналізу визначають абсолютну і відносну динаміку зміни у обсягах окремих статей балансу, коли вертикальний аналіз спрямований на розрахунок питомої ваги структури активів і пасивів (майна та капіталу) підприємства. Наведені

підходи засвідчують ретроспективний характер здійснення аналітичних процедур.

Щодо рекомендованих нормативних значень показників або коефіцієнтів, частіше за все, вони не враховують галузевих або сезонних особливостей, виражених, насамперед, структурою ресурсного потенціалу та його можливістю трансформуватися або у необхідні залучені (позикові) джерела або накопичення власних джерел фінансування, а тому «класична» методика комплексного аналізу фінансового стану більшою мірою сформована для типового підприємства й може недостатньо об'єктивно відображати оцінку конкретно функціонуючого.

Предметом комплексного аналізу фінансового стану підприємства є визначення фінансових коефіцієнтів, що розкривають рівень та динаміку відносних показників. Тому результати факторного аналізу спрямовуються на виявлення причин зміни абсолютних і відносних фінансових показників та розрахунку впливу причин (факторів) на зміну того чи іншого фінансового показника. Факторний аналіз враховує переважно лише внутрішні фактори підприємства, а тому для об'єктивної оцінки фінансового стану залучають низку неформалізованих індикаторів, цим самим намагаються визначити вплив зовнішніх факторів на фінансовий стан підприємства. Гармонійне поєднання формалізованих (аналітичних) розрахунків і неформалізованих процедур та оперування ними в управлінні бізнес-середовищем або окремими його елементами надає змогу оптимізувати фінансовий стан підприємства.

Сьогодні в умовах війни (кризовий фактор) дедалі більше стверджується позиція, що фінансовий стан сучасного підприємства необхідно аналізувати на основі системи репрезентивних, зрозумілих, інформаційно значимих абсолютних і відносних показників й індикаторів. Основні абсолютні фінансові показники отримуються із стандартизованої звітності. Саме тому фінансова звітність є відправною основою розробки методичних засад оцінювання фінансового стану підприємства. Динамічність змін у пріоритетності узагальнюючих показників ефективності функціонування сучасних суб'єктів

бізнес-економіки, домінування нематеріального ресурсного потенціалу у складі сукупних ресурсів, амплітудність ринків капіталів та інвестицій, нові вимоги запозичень кредитних джерел вимагають удосконалення методів аналізу фінансового стану, адаптування його концептуальних і методичних засад до цих умов, оскільки традиційно використане значення показників оцінки фінансового стану підприємства не завжди вірно дають відповідь про наявність на ньому кризових явищ [52].

Пропонується виділення комплексного аналізу фінансового стану за метою дослідження, а саме діагностичний аналіз або експрес-аналіз [76]. Перший використовується для ідентифікації існуючого фінансового стану підприємства й ідентифікації факторів, що на нього впливають. Передбачається також виявлення причин зміни фінансового стану. Тоді як експрес-аналіз здійснюється для оперативного аналізу фінансового стану за переліком основних аналітичних показників та їх порівняння із рекомендованими значеннями. Формує базову уяву про фінансовий стан підприємства та існування ризиків ведення бізнесу.

В науковій літературі пропонується також виділяти такі класифікаційні ознаки як часовий період дослідження, обсяг дослідження, його достатність чи періодичність, критеріальна база чи інформаційні джерела [76].

В продовження до розкриття теоретичних підходів проведення комплексного аналізу фінансового стану визначимо основні перепони (виклики або ризики), які варто ідентифікувати та уникати при його проведенні. Враховуючи той факт, що сьогодні існує значна кількість концептуальних наукових підходів до аналізу фінансового стану сучасного суб'єкта бізнес-економіки, науковцями пропонується, обґрунтовується й аргументується різноформатні теоретичні та методичні підходи до проведення комплексної оцінки, а саме як за допомогою рейтингової експрес-оцінки або розрахунку інтегрованого показника, так і за допомогою рейтингових методик бальних оцінок, відносних відхилень і багатовимірної середньої, методу коефіцієнтів, включення в індикативну основу існуючих методик додаткових коефіцієнтів

тощо. Тому першим викликом на шляху проведення комплексного аналізу фінансового стану є ідентифікація методичного підходу при його проведенні.

Павленко О.І., пропонуючи механізм комплексного аналізу фінансового стану підприємства та формулюючи висновок щодо потреби його поліпшення, зазначає, що «... необхідно розробити такий методичний підхід, за якого інтегральна оцінка фінансового стану українських підприємств базувалася б на вітчизняних стандартах обліку і звітності, на поєднанні екстраполяційних і експертних методів» [58, с. 77].

Кабаченко Д.В., дотримуючись позиції системного підходу у формуванні комплексної оцінки фінансового стану підприємства, пропонує «для розрахунку блокових оцінок об'єднати значення фінансових коефіцієнтів, що входять до блоку, у структурований узагальнюючий показник, який володіє необхідним економічним змістом і забезпечує можливість ефективного оцінювання фінансового стану підприємства» [32, с. 57].

Аналізуючи широкий спектр застосування існуючих методик комплексної оцінки фінансового стану підприємства та проблемність їх узгодженості, Райковська І.П. доходить висновку, що для оцінки стану суб'єкта бізнес-середовища потрібно використовувати не просто певний перелік фінансових показників, а їх систему на основі вивчення яких можна було б сформувати цілісну картину діяльності підприємства [71]. Враховуючи нестабільність сучасної економіки, часті зміни на ринках капіталів та інвестицій, очевидно, найоб'єктивнішою є позиція Кузьміна О.Є. і Мельник О.Г., які зазначають, що для діагностики недостатньо лише розрахувати значення показників фінансового стану, слід уміти інтерпретувати ситуацію та оцінювати параметри існуючого фінансового стану [45].

В умовах актуалізації потреби проведення комплексного аналізу фінансового стану, невирішеною частиною загальної проблеми аналізу фінансового стану вітчизняних підприємств є неоднозначність визначення індивідуальних або системних показників, повторенням окремих коефіцієнтів у різних моделях, надмірна чисельність показників оцінки, неадекватність

використання окремих коефіцієнтів або моделей, що пропонуються для господарюючих суб'єктів розвинутих країн. Вирішення актуальних аспектів методичного забезпечення аналізу й оцінки фінансового стану підприємств національної економіки у фахових і науково-дослідницьких інформаційних джерелах пов'язане з подальшим якісним розвитком та кількісною оптимізацією системи фінансових коефіцієнтів. Це, в першу чергу, вимагає формування єдиного підходу до типізації фінансової стійкості підприємства та її коректного опису щодо того чи іншого отриманого рівняння рівня фінансової стійкості.

Ще одним маркером у дослідженні є використання критеріального підходу до методичного інструментарію аналізу фінансового стану та існуючих методик, що формують комплексну оцінку цієї категорії. Комплексний фінансовий аналіз відзначається використанням несистематизованих (дублюючих) фінансових коефіцієнтів і показників та загалом не достатньо адаптованих до реальної економіки методик комплексного оцінювання на основі їх інтегрального значення. Зважаючи на використання різних адаптивних методик оцінювання фінансового стану підприємства, залежних від низки факторів (типу економічної системи, рівня розвитку ринкових відносин, за яких здійснює діяльність підприємство, його галузевих особливостей, стандартизації показників балансу і фінансової звітності загалом тощо), дескриптивні моделі, відомі так само, як моделі описового характеру, є основними для оцінки фінансового стану підприємства [45].

У сучасній теорії і практиці доведено, що об'єктивний аналіз фінансового стану і фінансової стійкості підприємства дає змогу зацікавленим учасникам бізнес-середовища сформувати оптимальне співвідношення активів підприємства, збалансувати структуру капіталу, ідентифікувати найбільш раціональне інвестування наявних ресурсів, підвищуючи при цьому власну інвестиційну привабливість і позиціонування на ринках. Саме тому багато авторів обґрунтовують доцільність взаємопов'язаного аналізу фінансового стану і фінансової стійкості підприємства, дотримуючись позицій, що в

сучасних умовах ведення бізнесу фінансову стійкість слід розглядати як комплексну категорію, що відображає не лише рівень фінансового стану підприємства а й здатність забезпечувати сталий розвиток [43].

Окремим актуальним напрямом наукового дослідження, який на сьогодні повною мірою не виписаний процедурно, є комплексний аналіз фінансового стану сучасного підприємства у контексті динаміки розвитку його потенціалів. Враховуючи сучасні засади корпоративного управління, розроблені теоретичні та методичні підходи до аналізу ефективності функціонування сучасних бізнес-одиниць, розвиток концептуальних і методичних прийомів при комплексному аналізі фінансового стану найоб'єктивніше пропонується засновувати на попередньо розрахованих обсягах ресурсного і фінансового потенціалів. Такий системний підхід до комплексного аналізу фінансового стану підприємства передбачає його розгляд як складної, багаторівневої і взаємопов'язаної системи, що функціонує у динамічному та мінливому бізнес-середовищі. В існуючих методиках аналізу фінансового стану підприємства об'єктивно присутні теоретичні та прикладні передумови для надання комплексному аналізу фінансовому стану критерію системності. Для формування концептуальних засад системності аналізу фінансового стану підприємства окремі показники й критерії необхідно відобразити в інтегральному показнику, що втілює множинні взаємозв'язки фінансових показників підприємства з урахуванням їх галузевих індикаторів. Дотримуючись принципів системності, в окремих дослідженнях обґрунтовується доцільність поєднання індивідуальних оцінок у блок та блоки у цілісну систему комплексного оцінювання підприємства.

Наукова та практична значимість об'єктивного аналізу для управління й регулювання окремого підприємства загалом підтверджується низкою державних нормативних актів, сформованих як методичні рекомендації. При цьому в окремих методичних рекомендаціях коефіцієнт покриття розглядають як коефіцієнт ліквідності або коефіцієнт поточної ліквідності. У зарубіжних і вітчизняних літературних джерелах більшість авторів виділяють коефіцієнти абсолютної, швидкої і поточної ліквідності, які інколи мають дещо відмінну

інтерпретацію. Так, наприклад, коефіцієнт швидкої ліквідності інколи називають «кислотний тест», чи коефіцієнт критичного миттєвого оцінювання [77]. Зважаючи на описані відмінності, найважливішим завданням є порівняння фактично розрахованого коефіцієнта із нормативним (галузевим, державним, ринково-оптимальним інше).

Комплексний аналіз фінансового стану підприємства надає можливість оцінити всі аспекти його діяльності (рисунок 1.2).

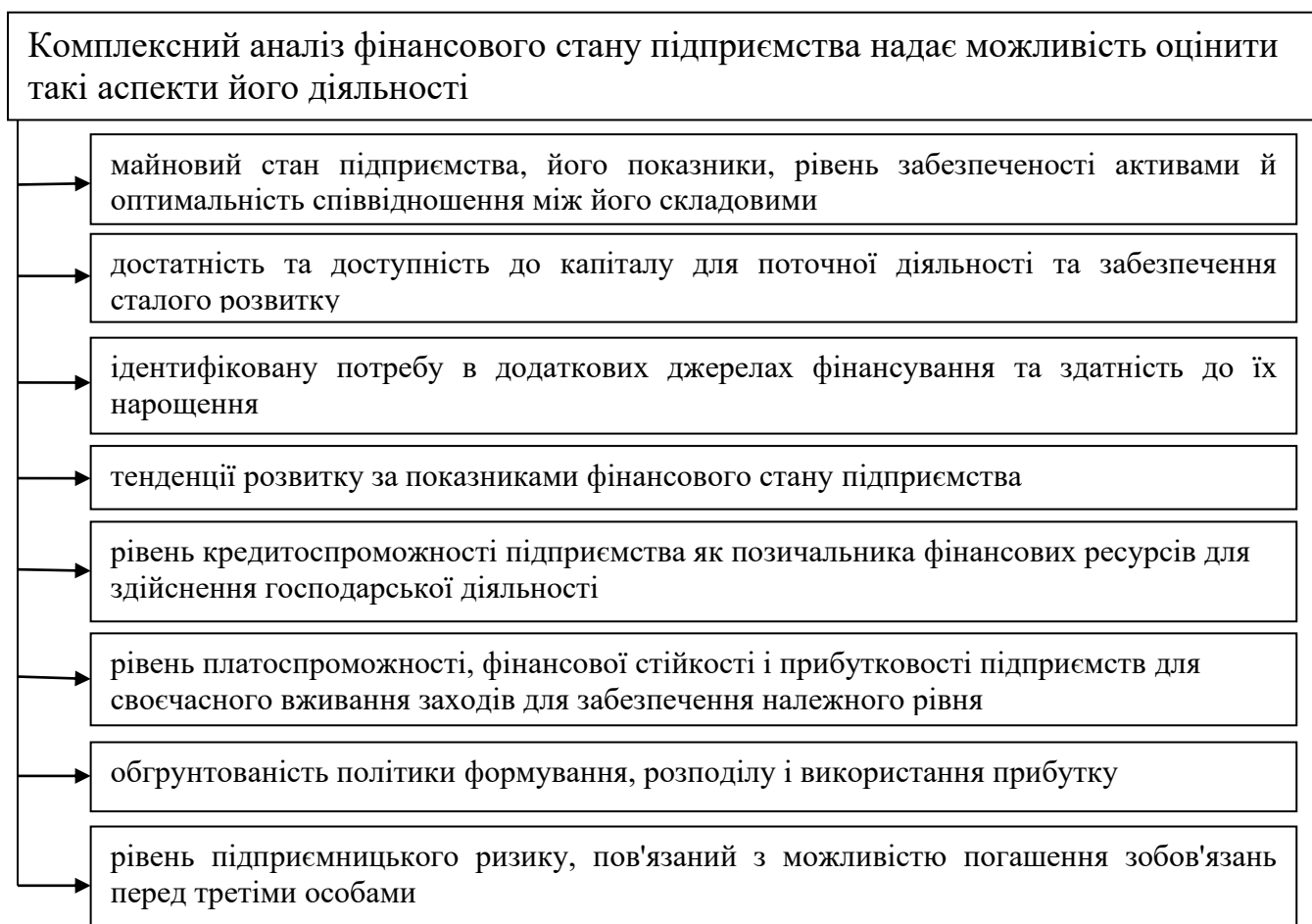

Рисунок 1.2 – Основні аспекти діяльності підприємства, що підлягають комплексному аналізу фінансового стану

Джерело: складено автором.

Сучасний комплексний аналіз пов'язаний з певними відмінностями з традиційним аналізом фінансового стану. Насамперед, це пов'язано із зростаючим впливом зовнішнього середовища на діяльність підприємства. Крім цього, значно підвищилась залежність фінансового стану підприємства від

економічних процесів в бізнес-середовищі, надійності контрагентів (постачальників і покупців), ускладнення організаційно-правових форм функціонування. У результаті інструментарій сучасного комплексного аналізу фінансового стану постійно розширюється за рахунок нових прийомів і засобів, що дозволяють враховувати такі зміни.

Намагаючись вирішити практичні питання і отримати комплексну оцінку фінансового стану, бізнес-середовищу потрібно прибгати за допомогою до експертів з комплексного аналізу. При цьому, як правило, вже не задовольняється констатуванням величини показників звітності та їх динаміки, а виникає потреба у ґрунтовних розрахунках з конкретними висновками про достатність платіжних коштів, їх синхронність, оптимальність співвідношення власного і залученого капіталу, оборотність капіталу і причини її зміни, динаміку фінансування тих чи інших видів діяльності. Тому методичний інструментарій комплексного аналізу фінансового стану підприємства знаходиться в постійному розвитку і вдосконаленню, і тому комплексний аналіз фінансового стану ще не повністю відповідає новим вимогам проведення фінансової роботи на підприємстві.

Існують деякі складності проведення комплексного аналізу фінансового стану, що обумовлено нестабільністю економіки. В умовах війни та постійної зміни інформаційного середовища значний масив фінансово-економічних показників розрахованих на певний час, можуть надалі втрачати свою цінність або актуальність для комплексного аналізу у зв'язку з нестабільністю національної валюти, у якій розраховувався цей показник.

Перешкодою для комплексного аналізу фінансового стану підприємства є:

– форма власності, оскільки окремі показники, що характеризують фінансовий стан публічних підприємств не можуть бути розраховані через відсутність або слабкий розвиток у державі ринку цінних паперів, де б оберталися акції цих підприємств і за якими можна було б дослідити становище емітентів;

– нестабільність законодавчої бази (фінансового податкового права), що також ускладнює проведення комплексного аналізу фінансового стану підприємства.

Основним завданням проведення комплексного аналізу є оцінка результатів діяльності підприємства, організації чи установи за попередній та поточні роки, виявлення факторів, які позитивно чи негативно вплинули на кінцеві результати його роботи, прийняття рішення про визнання структури балансу задовільною (незадовільною), а підприємство – платоспроможним (неплатоспроможним).

Отже, висока динамічність та крайня нестабільність економічних умов, що склалися на сьогодні, спонукає суб'єктів бізнес-середовище до пошуку дієвих методів та інструментів задля розробки ефективних управлінських рішень у короткі терміни. Для ефективного управління фінансовим станом підприємства, організації чи установи необхідно перш за все використовувати результати фінансового аналізу через призму комплексності та взаємодії всіх його елементів.

1.3 Емпіричне дослідження методичного інструментарію реалізації комплексного аналізу фінансового стану підприємства

Комплексний аналіз фінансового стану підприємства, організації чи установи – це систематична та повною мірою методично забезпечена складова фінансового аналізу з використанням широкого спектру різноманітного інструментарію та показників. Такий комплексний фінансовий аналіз базується на результатах співставлення та оцінки показників фінансової діяльності підприємства, організації чи установи та їх динаміці як на певну дату так і протягом звітного періоду. Спрямований комплексний фінансовий аналіз, зазвичай, на підвищення ефективності та якості фінансової діяльності на основі достовірної повної й об'єктивної інформації. Також, комплексний фінансовий

аналіз передбачає оцінку фінансових результатів діяльності підприємства, організації чи установи як на конкретну дату, так і в динаміці – за звітній період. Це сприяє ідентифікації «больових точок» у фінансовій діяльності підприємства та розробці напрямів підвищення ефективності формування фінансових ресурсів й раціональності їх використання або розміщення.

Пошук і обґрунтування методичного інструментарію проведення комплексного аналізу фінансового стану виокремлює наступні завдання дослідження: різноманітність методичних підходів до комплексної аналізу фінансового стану; значний масив оціночних критеріїв, показників та коефіцієнтів, що можуть бути використані у процесі аналізу; відсутність єдиної методики інтерпретації результатів комплексного аналізу фінансового стану та сценаріїв його прогнозування. Широко використовується на практиці проведення комплексного аналізу фінансового стану на основі розрахунку абсолютних показників й фінансових коефіцієнтів. Звичайно, такий аналіз проводиться за групами показників майнового стану, фінансової стійкості, платоспроможності і ліквідності, прибутковості та ділової активності. Класифікаційні підходи до виділення груп або блоків показників, критеріїв або фінансових коефіцієнтів, їх склад й методика обрахунку, що закріплені у нормативних документах різних міністерств і відомств, а також описані у різноманітних наукових працях, істотно відрізняються, що підкреслює нагальну потребу розробки єдиного наукового підходу до комплексної оцінки фінансового стану.

Важливо також відзначити ефективність комплексного аналізу фінансового стану підприємства, організації чи установи на основі розрахунку єдиного узагальнюючого показника або інтегрального, що системно характеризує фінансовий стан підприємства за виділеними напрямами або блоками показників, індикаторів чи фінансових коефіцієнтів. При цьому різномаїття як показників так і методик, неможливість врахування особливостей їх використання та умов застосування відповідно до видів економічної діяльності або сезонних коливань, відсутність систематизації

показників, критеріїв, фінансових коефіцієнтів та алгоритмів розрахунків ускладнюють їх використання у практичній діяльності підприємств, організацій чи установ.

Додатковим викликом у використанні більшості методик є відсутність нормативних значень фінансових показників, які б врахували як галузеві особливості функціонування підприємств, так і статичність фінансового аналізу, і часткову непридатність деяких європейських методик до вітчизняних умов господарювання, і, в окремих випадках, низький рівень інформативності фінансової звітності.

Методику комплексного аналізу фінансового стану на основі систематизованого аналізу фінансової звітності, де в ролі основи (критерію) порівняння пропонується використовувати комплексну нормативну модель фінансової стійкості підприємства, яка забезпечує взаємозв'язок різних аналітичних коефіцієнтів, пропонує Мних Є.В. [51]. Дана методика містить у собі: складання аналітичної моделі балансу, аналіз співвідношень, які задаються фінансово-оперативними коефіцієнтами, оцінку ліквідності і платоспроможності, майнового стану, фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності, стану на ринку цінних паперів. Науковець розробив нормативну модель системного експрес-аналізу фінансової звітності для виявлення проблем і напрямків підвищення фінансової стійкості підприємства суб'єкта господарювання (матрицю порушень). Однак оцінка і факторний аналіз окремих показників не дозволяє комплексно керувати фінансовим станом підприємства.

В залежності від цілей аналізу фінансової звітності і зацікавлених у його результатах користувачів застосовуються різні види аналізу і різний набір показників – фінансових коефіцієнтів, які представимо у таблиці 1.4. Фінансові коефіцієнти використовуються для оцінки діяльності фінансових менеджерів і враховуються ними при прийнятті управлінських рішень. Такі коефіцієнти доступні й акціонерам, які на їх основі можуть самостійно проаналізувати ефективність діяльності фірми і її поточне фінансове становище.

Таблиця 1.4 – Особливості застосування різних видів аналізу і показників – фінансових коефіцієнтів

Набір показників фінансових коефіцієнтів	Мета застосування
Абсолютні показники для ознайомлення із звітністю	дозволяють зробити висновок про основні джерела залучення коштів, напрями їх інвестування, джерела надходження, обсяги акумульованого прибутку, механізм розподілу дивідендів
Відносні відсоткові показники (Percentage Changes)	дозволяють аналізувати звітність і виявляти відхилення за найважливішими статтями фінансової звітності
Показники горизонтальних відсоткових змін (відносні показники динаміки) (Horizontal Percentage Changes)	характеризують динаміку зміни окремих статей фінансової звітності за рік або ряд років, зокрема темпи зміни у відсотках: обсягів капіталу, активів, власного оборотного капіталу, валового прибутку та інше
Показники вертикальних відсоткових змін (відносні показники структури) (Vertical Percentage Analyses)	передбачають співвідношення показників різних статей балансу або звіту про фінансові результати стосовно однієї обраної статті, зокрема питома вага у відсотках від обсягу продажів: собівартості реалізованої продукції, валового прибутку, виробничих витрат, доходу від основної діяльності, чистого доходу
Показники тенденцій аналізу (трендовий аналіз)	характеризують динаміку показників діяльності підприємства протягом ряду років у порівнянні з базовим періодом. Його мета – побудова лінії тренду прогнозованих показників розвитку, взятих за основу дослідження
Показники порівняльного аналізу з конкурентами	засвідчують рівень зіставлення окремих показників діяльності підприємства з показниками фірм-конкурентів однієї галузевої належності та приблизно однакових розмірів (із врахуванням різних методів звітності). Сприяє виявленню стратегії конкурентів і перспектив власного розвитку
Показники порівняльного аналізу зі середньогалузевими показниками	показують стійкість розвитку підприємства на ринку. Проводиться із врахуванням загальних змін стану кон'юнктури в галузі та в економіці країни в цілому, зокрема, рівня цін, динаміки відсоткової ставки, рівня забезпеченості сировиною і матеріалами
Фінансові коефіцієнти (Ratios)	свідчать про існування певних співвідношень між окремими статтями звітності. Значення таких коефіцієнтів визначається можливістю співставлення одержаних результатів із існуючими загальноприйнятими стандартними нормами – усередненими галузевими коефіцієнтами, а також із застосовуваними в країні або в конкретній фірмі показниками аналізу фінансової звітності

Джерело: складено автором на [51].

Фінансові коефіцієнти, як показники діяльності фірми, публікуються в річних звітах фірм, причому кожна фірма, зазвичай, має свій набір таких коефіцієнтів і їх власну систематизацію. Американські фірми найчастіше

приводять у річному звіті набір з 10-15 показників. Фінансові коефіцієнти по окремих фірмах і галузях США публікуються також у таких виданнях, як довідник по фірмах «Дан енд Беедстріт» довідник по фірмах компанії «Мудіс», видання фірми «Роберт Морріс асошіейтс», довідник «Сендерт енд Пур», видання Податкового бюро Міністерства торгівлі США, видання Комісії з цінних паперів і бірж і інші. У Японії фінансові коефіцієнти публікуються, наприклад, у щорічнику «Кайся ненкан» (12 показників), у довіднику Міністерства торгівлі і промисловості «Вата купі кігено кейей бунеекі» (до 80 показників) [20].

Існує наукова думка, що метою комплексного аналізу фінансово-господарської діяльності є не стільки визначення й оцінка фінансового стану підприємства, скільки збір інформації для проведення роботи, спрямованої на його поліпшення [5]. Методика комплексного аналізу фінансового стану складається з таких етапів, що наведені у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5 – Методика комплексного аналізу фінансового стану підприємства

Етапи проведення комплексного аналізу	Мета заходів комплексного фінансового аналізу
Попередня оцінка чи експрес-аналіз фінансового стану	метою є наочна і проста оцінка фінансового стану та динаміка показників, що характеризують розвиток підприємства загалом. Ця оцінка проводиться на основі аналізу фінансової звітності підприємства, що дозволяє запропонувати висновки про стан та наявність у підприємства активів, джерел його формування, результатів діяльності. Наступним проводиться розрахунок спеціалізованих коефіцієнтів, який ґрунтується на існуванні певних співвідношень між статтями звітності підприємства. Далі проводиться вибір найбільш суттєвих і порівняно нескладних у визначенні індикаторів та їх показників й поступовий моніторинг динаміки (для прикладу, обсяги основних засобів та їх частка у загальній сумі активу, коефіцієнт зносу основних засобів, розмір власних ресурсів та їх питома вага в загальній сумі джерел фінансування підприємства, прибуток, рентабельність)

Деталізований аналіз фінансового стану	передбачає побудову аналітичного балансу, оцінку й аналіз фінансового потенціалу, оцінку майнового стану і структури капіталу, аналіз фінансового стану, оцінку ліквідності і фінансової стійкості, аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності, аналіз оборотності, аналіз рентабельності
Аналіз фінансового стану підприємства	включає загальну оцінку фінансового стану і його зміни за звітний період, аналіз фінансової стійкості підприємства, аналіз ліквідності балансу, аналіз фінансових коефіцієнтів
Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	здійснюється на основі аналізу рівня, структури і динаміки абсолютних показників фінансових результатів, аналізу рентабельності і ділової активності
Оцінка фінансового стану і його зміни	здійснюється на основі аналізу абсолютних показників фінансової звітності підприємства за звітний період
Аналіз ліквідності балансу	включає оцінку поточної платоспроможності та формування висновку про можливість збереження фінансової рівноваги і платоспроможності у майбутньому
Аналіз фінансових коефіцієнтів (тобто відносних показників фінансового стану)	дозволяє зіставити фінансовий стан даного підприємства з фінансовим станом конкурентів, а також проводити дослідження динаміки фінансового стану за звітні періоди

Джерело: складено на основі [5].

Порівняльний аналітичний баланс підприємства будується на основі його фінансової звітності шляхом доповнення його показниками структури і динаміки вкладень й джерел фінансування підприємства за звітний період. Далі абсолютні показники фінансової стійкості розраховуються для відображення рівня фінансового стану. Ліквідність балансу і фінансові коефіцієнти характеризують зовнішні прояви фінансового стану, котрі обумовлені його сутністю.

Аналіз сутнісних характеристик фінансових результатів полягає в дослідженні рівня, структури і динаміки їх абсолютних показників. Аналіз зовнішніх проявів фінансових результатів відбувається в ході дослідження відносних показників рентабельності і ділової активності підприємства [35].

Основними завданнями комплексного аналізу фінансового стану підприємства є наступні, що наведені на рисунку 1.3.

Для вирішення цих завдань досліджується наявність, склад і структура активів підприємства, їх динаміка та вплив чинників на її зміну; рівень ліквідності та якість дебіторської заборгованості; рівень платоспроможності і фінансова гнучкість; ефективність розміщення активів і пасивів [69].

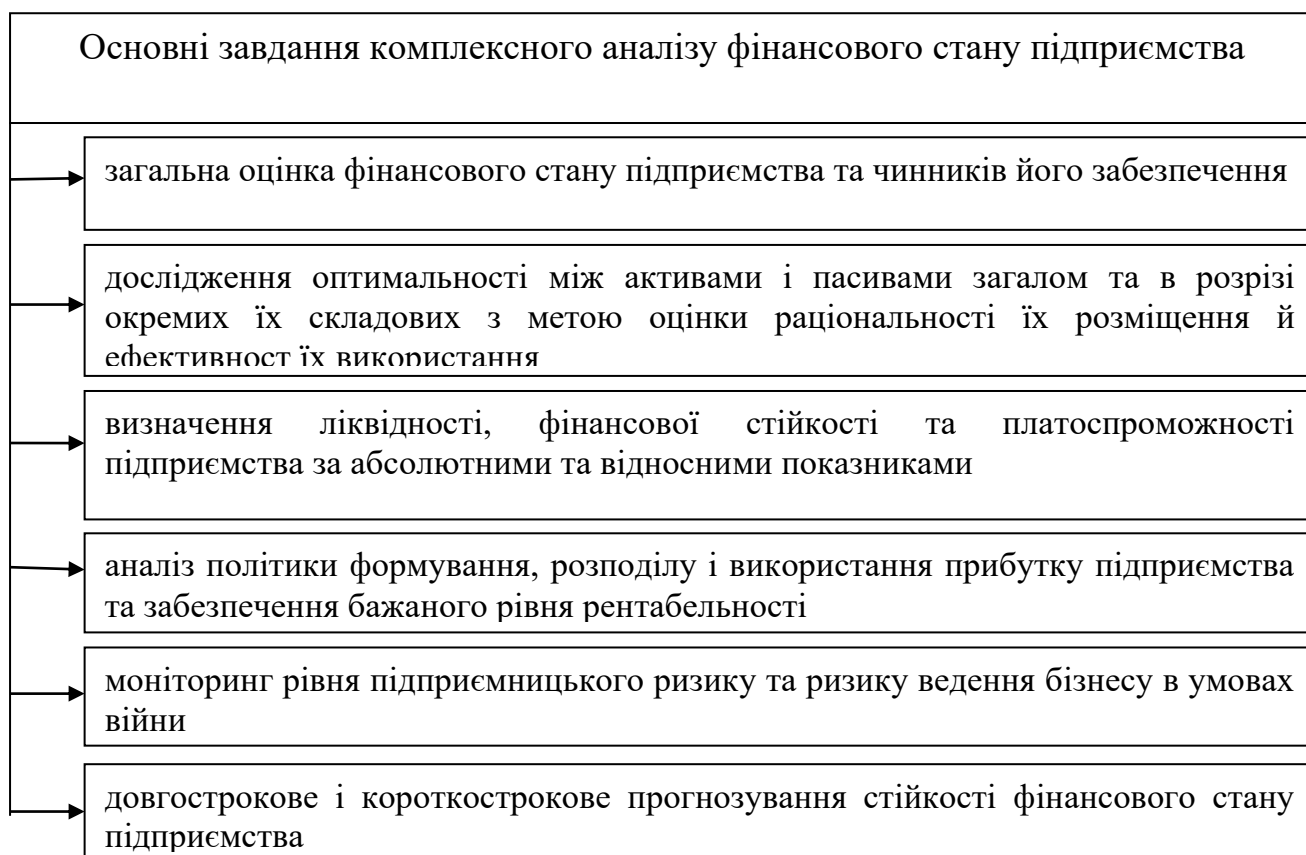

Рисунок 1.3 – Основні завдання комплексного аналізу фінансового стану підприємства

Джерело: складено на основі [69].

Характеристика основних методичних підходів до комплексної оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання наведемо у таблиці 1.6. Результати наукового аналізу різних інформаційних джерел дозволили в продовження виділити наступні групи методів комплексного аналізу фінансового стану підприємства, серед яких коефіцієнтні, комплексні, інтегральні, беззбиткові, метод факторного аналізу та рівноважні [29].

Таблиця 1.6 – Характеристика основних методів комплексної оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання

Методи	Характеристика
Метод фінансових коефіцієнтів	Передбачає розрахунок певних показників, що характеризують фінансову стійкість, платоспроможність і ліквідність, рентабельність (прибутковість) діяльності, майновий стан та ділову активність. Склад і алгоритм розрахунку коефіцієнтів досить різноманітний і залежить від обраної методики, що затверджена нормативними документами або упорядкована певними науковцями
Оцінка фінансового стану з використанням абсолютних показників	Може бути використана для оцінки окремих сторін фінансового стану. Наприклад, для характеристики рівня фінансової стійкості з боку прибутковості підприємства на основі використання результатів маржинального аналізу; визначення типів фінансової стійкості за критерієм стабільності джерел покриття запасів
Рейтингова оцінка	Полягає у класифікації підприємств за певними ознаками виходячи з фактичного рівня показників фінансового стану і рейтингу кожного показника. Перевагою є можливість ранжування ряду підприємств за обраною ознакою
Бальна оцінка (спектр бальна оцінка)	Бальна оцінка полягає в проведенні аналізу фінансових коефіцієнтів шляхом порівняння отриманих значень із нормативними величинами і отриманні узагальнюючого показника, вираженого в балах. Спектр бальна оцінка при цьому передбачає використання «рознесення» цих значень за зонами віддаленості від оптимального значення
Матрична оцінка	Базується на побудові матриці сукупності фінансових показників, яка перетворюється на матрицю стандартизованих коефіцієнтів. Надає змогу здійснювати порівняльну рейтингову оцінку за певними показниками. З іншого боку може використовуватися при складанні матричних балансів, балансів грошових надходжень і витрат
Інтегральна оцінка	Результатом проведення оцінки є визначення інтегрального показника на основі застосування різноманітних методичних підходів. При цьому інтегральний показник може характеризувати як окремі складові, так і в цілому фінансовий стан підприємства
Дискримінантні моделі	Дозволяють визначити вірогідність настання банкрутства на основі розробки (або використання) інтегральної моделі аналізу фінансового стану підприємства. Виділяють одно- факторні (коефіцієнт Бівера, Вайбеля) та багатфакторні (модель Альтмана, Ліса, Таффлера, Спрінгейта, Терещенка, Савицької тощо) моделі

Джерело: [98].

Найбільш широко вживаним є коефіцієнтний метод, в основі якого розрахунок системи відносних показників, що характеризують різні аспекти діяльності підприємства і враховують внутрішні й зовнішні чинники впливу на його фінансовий стан. До недоліків цього методичного підходу комплексного аналізу відносять відсутність нормативних значень для більшості коефіцієнтів, що розраховують, та динаміка таких коефіцієнтів, що не об'єктивно

відображає реальний стан справ, через те, що і чисельник і знаменник будь-якого коефіцієнта одночасно змінюється у часі. Рекомендується для комплексної оцінки фінансового стану підприємства за таким методичним підходом використовувати або всі види діяльності підприємства або один її вид, при цьому максимально розширюючи перелік коефіцієнтів.

Наступний метод комплексного аналізу фінансового стану є комплексний метод, що досліджує діяльність підприємства у динаміці і визначає показники за такими напрямками як:

- показники, що свідчать про сталий фінансовий стан, а це платоспроможність, раціональність використання капіталу, ефективність організації розрахунків та наявність стабільних джерел фінансових ресурсів;

- показники, що свідчать про незадовільний фінансовий стан, а це відсутність власних оборотних коштів, нерезультативне розміщення активів, наявність стійкої або протермінованої заборгованості за платежами, негативні тенденції у політиці виробництва, збуту або реалізації.

Такий метод сприяє виявленню «больових точок» у діяльності підприємства та причин, що їх зумовили. Серед недоліків комплексного методу є його працемісткість та неможливість його використання для оперативного управління.

Такий метод як інтегральний передбачає розрахунок інтегрального показника на основі їх індивідуальних значень, враховуючи рівень платоспроможності, фінансової незалежності та якості складу й структури активів підприємства. До недоліків цього методу слід віднести потребу в ідентифікації напряму впливу того чи іншого показника на результативне значення інтегрального коефіцієнта, а саме який з розрахованих показників є стимулятором або дестимулятором для результативного інтегрального коефіцієнта.

Метод заснований на беззбитковості – це визначення рівня уміння управляти операційним важелем при формуванні та використанні результатів діяльності підприємства. В основі такого методичного підходу є управління

доходами, витратами й результатами діяльності підприємства для досягнення необхідних бажаних показників безбитковості виробництва або реалізації. Критерієм комплексної оцінки фінансового стану підприємства є виручка від реалізації, що отримує підприємство та обсяги якої забезпечують поріг рентабельності. Таким чином, чим вищий обсяг отриманої виручки від реалізації, тим, вважається, стійкіший фінансовий стан підприємства. Перевагою такого методу є облік доходів та витрат, що розширює перелік традиційних показників оцінки фінансового стану. Недоліком є те, що цей метод не обліковує вплив результатів на рівень конкурентоспроможності, кредитоспроможності, ринкової і ділової активності суб'єкту бізнесу.

Такий метод як рівноважний засновується на досягненні рівноваги між ліквідними потоками у господарсько-інвестиційній і фінансовій діяльності підприємства. Господарсько-інвестиційна діяльність є діяльністю, що передбачає створення фінансових ресурсів, коли фінансова – спрямована на їх авансування або використання. Сформовані та використані ліквідні грошові потоки є результатом господарської і фінансової діяльності відповідно. Рівність між цими результатами є ідеальною фінансовою рівновагою для підприємства, при цьому сукупний результат господарської і фінансової діяльності дорівнює нулю. Такий метод дозволяє ідентифікувати дев'ять типових ситуацій фінансового стану підприємства і сформулювати відповідні рекомендації для досягнення фінансової рівноваги за кожною із дев'яти ситуацією для подолання відхилення підприємства від лінії рівноваги чи зони безпеки, що має практичну цінність під час реалізації цього методу. До недоліків цього методу слід віднести неможливість врахування становища підприємства в конкурентному, діловому, кредитному і ринковому бізнес-середовищі.

Метод факторного аналізу результатів фінансового стану як один з методичних підходів у дослідженні, засновується на аналізі зміни стійкості фінансового стану; аналізі рівня впливу на фінансову стійкість зміни обсягів необоротних активів; матеріальних обігових активів і власного капіталу; аналізі впливу на фінансову стійкість отриманого в звітному періоді доходу;

аналізі впливу на фінансову стійкість витрат звітного періоду; аналізі впливу на фінансову стійкість використання ресурсів; аналізі впливу на фінансову стійкість ефективності діяльності підприємства. Стійкість фінансового стану визначається відношенням обсягів власного капіталу до обсягів необоротних активів і матеріальних оборотних коштів. Стійкість фінансового стану – це частина економічного потенціалу, при якому фіксованому рівню стійкості відповідає платоспроможність та ліквідність підприємства. Власний капітал, що залишився після інвестицій, авансується в матеріальні оборотні кошти. У свою чергу, потреба у власному капіталі має забезпечуватися, в основному, за рахунок ефективного використання наявних на підприємстві активів. Таким чином, визначається модель фінансової стійкості.

Раціональне розміщення власного капіталу забезпечує фінансову стійкість підприємству. Для наявності достатнього розміру власного капіталу, необхідно залучати інвестиції. Тому, для забезпечення фінансової стійкості підприємства потрібно мати власний капітал та раціонально його розміщувати. Недоліком методу факторного аналізу є потреба у врахуванні в існуючих методиках аналізу фінансового стану нових фінансових інструментів, додатковим введенням індикаторів впливу факторів зовнішнього середовища на фінансовий стан конкретного підприємства, наданням перспективності (прогнозованості) цьому категорійному поняттю.

Задля підвищення об'єктивності комплексного аналізу фінансового стану можна пропонувати паралельне або часткове доповнення елементами одного методу іншим, оптимізуючи в такий спосіб комплексне оцінювання реального фінансового стану підприємства. Незважаючи на низку теоретичних обґрунтувань такого «взаємодоповнювального» аналізу, цілісної системи, яка мала б можливість практичного застосування, не сформовано. Відсутність практично дійової системи чи моделі проведення об'єктивного аналізу фінансового стану знижує її ефективність управління загальноекономічними процесами – неоднозначно оцінений (невизначений) фінансовий стан, внаслідок чого не забезпечується можливість та шляхи покращення

фінансового стану підприємства, що є основною метою проведення його комплексного аналізу.

Таким чином, проаналізувавши наведений вище методичний інструментарій реалізації комплексного аналізу фінансового стану підприємства, можна зробити висновки про наявність різноманітних методичних підходів до оцінки фінансового стану. Основними критеріями обрання одного з методів оцінки є значні часові витрати, що є характерним для таких методів як коефіцієнтний, комплексний чи інтегральний методи; значний масив показників для аналізу, що характерно для таких методів аналізу, як беззбитковий та рівноважний; відсутність доступу до інформації про діяльність підприємства, при обранні за основу комплексного або коефіцієнтного методу.

Отже, методичний інструментарій реалізації комплексного аналізу фінансового стану підприємства – це комплексне дослідження фінансового стану підприємства, яке є результатом узгодженого використання різного методичного арсеналу для визначення взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, факторів впливу на них та характеризується системою показників, що свідчать про наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. Узагальнення методів комплексного аналізу фінансового стану підприємства надасть змогу встановити переваги й недоліки наявних існуючих методів, необхідність їх поліпшення з позицій поєднання сильних сторін та недоліків запропонованих методів й зручності їх практичної реалізації для ефективного управління фінансовим станом. В процесі прийняття управлінських рішень доцільно використовувати комбінування методів, адже вони забезпечать об'єктивність та повноту такого дослідження і охоплюють максимум показників, що свідчатимуть про результативність видів діяльності підприємства. Запропонований методичний інструментарій дозволить підприємству максимально дослідити його зв'язки у складній взаємопов'язаній бізнес-системі та максимально комплексно оцінити його фінансовий стан.

Висновки за розділом 1

Проведений аналіз результатів наукових досліджень і їх апробацій дозволив виявити ряд проблемних аспектів у формуванні теоретико-методологічних підходів до подання й характеристики фінансового стану сучасного суб'єкта економіки. Категорійне поняття «фінансовий стан підприємства» є важливою характеристикою потенціалу економічної діяльності підприємства у ринковому середовищі та репрезентацією його можливостей на ринках капіталу та інвестицій. Як комплексне, багатовимірне поняття фінансовий стан підприємства запропоновано розкривати з позиції його короткостроковості (тобто за допомогою показників ліквідності й платоспроможності) та довгостроковості (за допомогою показників структури капіталу, його залежності від кредитних й інвестиційних джерел фінансування). Для мінімізації рівня ризиків, об'єктивності окреслених характеристик, різноманітності методик та аналітичних інструментів з різним рівнем деталізації запропоновано виявлення індикаторів зовнішнього впливу на фінансовий стан підприємства. Врахування галузевої специфіки функціонування підприємства, організації або установи вимагає коригування критеріальних значень запропонованого набору показників та кількісного врахування нематеріальних економічних ресурсів з метою надання повної характеристики фінансово-майновому стану підприємства, організації або установи.

Відзначимо, що фінансовий стан підприємства, організації або установи в умовах війни є результатом всіх видів діяльності як суб'єктів бізнес-економіки в умовах повної невизначеності та ресурсної обмеженості з одного боку та, отримуючи результат від будь-якого виду діяльності, безпосередньо формує сучасне бізнес-середовище, здійснює вплив на майбутні зміни у його проявах й забезпечує в майбутньому його подальший поточний стан з іншого.

Висока динамічність та нестабільність економічних умов, що склалися на сьогодні, спонукає суб'єктів бізнес-середовище до пошуку дієвих

методів та інструментів задля розробки ефективних управлінських рішень у короткі терміни. Для ефективного управління фінансовим станом підприємства, організації чи установи необхідно перш за все рекомендується використовувати результати фінансового аналізу через призму комплексності та взаємодії всіх його елементів.

Відзначено наявність різноманітних методичних підходів до оцінки фінансового стану. Основними критеріями обрання одного з методів комплексної оцінки є значні часові витрати, що є характерним для таких методів як коефіцієнтний, комплексний чи інтегральний методи; значний масив показників для аналізу, що характерно для таких методів аналізу, як беззбитковий та рівноважний; відсутність доступу до інформації про діяльність підприємства, при обранні за основу комплексного або коефіцієнтного методів.

Доведено, що методичний інструментарій реалізації комплексного аналізу фінансового стану підприємства – це комплексне дослідження фінансового стану підприємства, яке є результатом узгодженого використання різного методичного арсеналу для визначення взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, факторів впливу на них та характеризується системою показників, що свідчать про наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. Узагальнення методів комплексного аналізу фінансового стану підприємства надасть змогу встановити переваги й недоліки наявних існуючих методів, необхідність їх поліпшення з позицій поєднання сильних сторін та недоліків запропонованих методів й зручності їх практичної реалізації для ефективного управління фінансовим станом. В процесі прийняття управлінських рішень доцільно використовувати комбінування методів, адже вони забезпечать об'єктивність та повноту такого дослідження і охоплюють максимум показників, що свідчатимуть про результативність видів діяльності підприємства. Запропонований методичний інструментарій дозволить підприємству максимально дослідити його зв'язки у складній взаємопов'язаній бізнес-системі та максимально комплексно оцінити його фінансовий стан.

РОЗДІЛ 2

КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВАРИСТВА З
ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ПОЛТАВАІНФОКОМ»2.1. Фінансово-економічна характеристика діяльності ТОВ
«ПОЛТАВАІНФОКОМ»

Товариство з обмеженою відповідальністю «ПОЛТАВАІНФОКОМ» – український телекомунікаційний провайдер, який веде свою діяльність з 1995 року. Сьогодні товариство є найдосвідченішою українською ІТ-компанією, що забезпечує роботу критичної і інфраструктури, надає послуги міжнародним та державним організаціям, енергетичному, фінансовому та приватному секторам. Місією товариства є надійність для розвитку клієнта. ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» працює задля створення зручного, ефективного та надійного ІТ-середовища для кожного з наших клієнтів. Основні послуги провайдера ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» можна розділити на три умовні частини:

- сервіс, що надається на основі оптичного кабелю;
- сервіс, який може бути наданий з оптики або через інтернет (VPN, IP);
- сервіс з організації локальних мереж зв'язку, налаштування мережевого обладнання [85].

Також компанія пропонує ряд інших послуг:

- створення корпоративної мережі;
- реалізація протоколу MPLS;
- реалізація протоколу Frame Relay;
- телекомунікаційні послуги для банків;
- побудова мереж для державних установ;
- реалізація технології Wi-Max;
- реалізація технології Wi-Fi [85].

Оператор зв'язку використовує сучасні, перевірені технології, має відмінні рекомендації протягом багатьох років та використовує мережеве обладнання в своїй роботі. Досвід ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» дозволяє забезпечити високу якість послуг абонентам. Такий потужний Інтернет провайдер як ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» створює якісну локальну мережу перед підключенням до мережі інтернет [85].

Життєва необхідність діяльності ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» є очевидною, оскільки створення, підтримка та розвиток локальної мережі для бізнесу у вигляді захисту своїх даних від інших користувачів глобальної мережі – є завжди актуальною. Роутер, що пропонується ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ», дозволяє створити власну мережу з набором ІР адрес, які недоступні з інших мереж. ТОВ пропонує організувати зв'язок з глобальною мережею для потреб бізнесу, корпоративних, колективних та приватних клієнтів. Послуга від товариства здійснюється на основі реальних ІР адрес. ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» виділяє необхідну кількість адрес безкоштовно. Зв'язок, що пропонує ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ», на найвищих швидкостях – до 1000 мегабіт в секунду. ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» пропонує проведення в приміщення замовників оптичний кабель, при цьому гарантує відсутність обривів, швидке підключення і реальну цілодобову технічну підтримку. Канали, що пропонує ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» є безперебійними, безлімітними та на високій швидкості.

Види діяльності згідно КВЕД:

- діяльність в сфері бездротового електрозв'язку;
- оптова торгівля електронним і телекомунікаційним обладнанням;
- роздрібна торгівля телекомунікаційним обладнанням в спеціалізованих магазинах;
- діяльність у сфері проводового електрозв'язку;
- діяльність у сфері електрозв'язку;
- обробка даних, розміщення інформації на веб-вузлах.

Товариство з обмеженою відповідальністю «ПОЛТАВАІНФОКОМ» має код ЄДРПОУ23550507, засноване у 1995 році, має середньоспискову чисельність працівників –15 осіб. Датою реєстрації є 12.07.1995 рік.

Майно ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» складається з основних і оборотних активів, а також інших цінностей, які є власністю товариства і передані йому у користування. Джерелами формування майна ТОВ є доходи, отримані від різних видів господарської діяльності, та інші джерела, не заборонені законодавством України. Кошти ТОВ формуються за рахунок доходів, отриманих від надання послуг, іншої діяльності, виконання фінансових операцій, кредитів банківських установ і іншої, не забороненої законодавством діяльності.

Основним і узагальнюючим показником фінансових результатів господарської діяльності є прибуток, отриманий товариством. Прибуток, що залишається у розпорядженні після сплати податків до бюджету, інших обов'язкових платежів розподіляється у відповідності із встановленим порядком. ТОВ планує власну діяльність на основі об'ємних фінансових показників і необхідності господарського і соціального розвитку товариства. Товариство постійно проводить заходи щодо покращення умов праці, відпочинку, охорони та збереження здоров'я працівників, впроваджує діджиталізацію у господарський процес.

Аналіз ефективності фінансової діяльності пропонуємо розпочати з аналізу складу та структури майна Товариство з обмеженою відповідальністю «ПОЛТАВАІНФОКОМ». Дані таблиці 2.1 свідчать про нарощення обсягів майна Товариство з обмеженою відповідальністю «ПОЛТАВАІНФОКОМ» протягом усього періоду дослідження, що характеризується розширенням обсягів діяльності. Так, у 2021 р. проти 2020 року спостерігаємо його збільшення на 95,20 тис. грн. за рахунок збільшення оборотних активів на 408,20 тис. грн. та скорочення обсягів необоротного капіталу на 313,0 тис. грн. Скорочення розміру необоротних активів відбулося за рахунок основних фондів.

Таблиця 2.1 – Склад та структура майна і капіталу ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2020-2021 рр.

Стаття балансу	2020 рік		2021 рік		Відхилення	
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %
1.Усього активів (майна)	4603,60	100,00	4698,80	100,00	95,20	0,00
2. Необоротні активи (разом за розділом 1)	3196,40	69,43	2883,40	61,36	-313,00	-8,07
3. Оборотні активи	1407,20	30,57	1815,40	38,64	408,20	8,07
3.1. Запаси	76,90	1,67	58,10	1,24	-18,80	-0,43
3.2. Грошові кошти і розрахунки	1295,40	28,14	1756,50	37,38	461,10	9,24
3.2.1. Кошти в розрахунках	404,00	8,78	596,10	12,69	192,10	3,91
3.2.2. Гроші та їх еквіваленти	823,60	17,89	1160,40	24,70	336,80	6,81
4.Витрати майбутніх періодів	0,40	0,01	0,40	0,01	0,00	0,00
5.Інші оборотні активи	34,50	0,75	0,40	0,01	-34,10	-0,74
1. Капітал разом	4603,60	100,00	4698,80	100,00	95,20	0,00
2. Власний капітал (всього за розділом 1)	4270,80	92,77	4516,80	96,13	246,00	3,36
2.1. Власний оборотний капітал (1 р П-1рА+2рП)	1074,40	23,34	1633,4	34,76	559,00	11,42
3. Позиковий капітал	332,80	7,23	182,00	3,87	-150,80	-3,36
3.1. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3.2. Поточні зобов'язання і забезпечення	265,80	5,77	182,00	3,87	-83,80	-1,90
3.2.1. Короткострокові кредити банків	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3.2.2. Поточні зобов'язання	265,80	5,77	182,00	3,87	-83,80	-1,90
3.2.3. Інші поточні зобов'язання	67,00	1,46	0,00	0,00	-67,00	-1,46

Таблиця 2.2 – Склад та структура майна і капіталу ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2021-2022 рр.

Стаття балансу	2021 рік		2022 рік		Відхилення	
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %
1. Усього активів(майна)	4698,80	100,00	5600,50	100,00	901,70	0,00
2. Необоротні активи (разом за розділом 1)	2883,40	61,36	2167,80	38,71	-715,60	-22,66
3. Оборотні активи	1815,40	38,64	3432,70	61,29	1617,30	22,66
3.1. Запаси	58,10	1,24	34,30	0,61	-23,80	-0,62
3.2. Грошові кошти і розрахунки	1756,50	37,38	3366,10	60,10	1609,60	22,72
3.2.1. Кошти в розрахунках	596,10	12,69	733,50	13,10	137,40	0,41
3.2.2. Гроші та їх еквіваленти	1160,40	24,70	2632,60	47,01	1472,20	22,31
4. Витрати майбутніх періодів	0,40	0,01	0,40	0,01	0,00	0,00
5. Інші оборотні активи	0,40	0,01	31,90	0,57	31,50	0,56
1. Капітал разом	4698,60	100,00	5600,50	100,00	901,90	0,00
2. Власний капітал (всього за розділом 1)	4516,80	96,13	4887,00	87,26	370,20	-8,87
2.1. Власний оборотний капітал (1рП-1рА+2рП)	1633,40	57,49	2701,40	29,17	1068,00	28,33
3. Позиковий капітал	181,80	3,87	713,50	12,74	531,70	8,87
3.1. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3.2. Поточні зобов'язання і забезпечення	181,80	3,87	713,50	12,74	531,70	8,87
3.2.1. Короткострокові кредити банків	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3.2.2. Поточні зобов'язання	181,80	3,87	698,90	12,48	517,10	8,61
3.2.3. Інші поточні зобов'язання	0,00	0,00	14,60	0,26	14,60	0,26

Таблиця 2.3 – Склад та структура майна і капіталу ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2022-2023 рр.

Стаття балансу	2022 рік		2023 рік		Відхилення	
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %
1.Усього активів (майна)	5600,50	100,00	6088,50	100,00	488,00	0,00
2. Необоротні активи (разом за розділом 1)	2167,80	38,71	1866,10	30,65	-301,70	-8,06
3. Оборотні активи	3432,70	61,29	4222,40	69,35	789,70	8,06
3.1. Запаси	34,30	0,61	107,00	1,76	72,70	1,14
3.2. Грошові кошти і розрахунки	3366,10	60,10	4072,70	66,89	706,60	6,79
3.2.1. Кошти в розрахунках	733,50	13,10	822,90	13,52	89,40	0,42
3.2.2. Гроші та їх еквіваленти	2632,60	47,01	3249,80	53,38	617,20	6,37
4.Витрати майбутніх періодів	0,40	0,01	0,00	0,00	-0,40	-0,01
5.Інші оборотні активи	31,90	0,57	42,70	0,70	10,80	0,13
1. Капітал разом	5600,50	100,00	6088,50	100,00	488,00	0,00
2. Власний капітал (всього за розділом 1)	4887,00	87,26	5525,30	90,75	638,30	3,49
2.1. Власний оборотний капітал (1рП-1рА+2рП)	2719,20	48,55	3659,20	60,10	940,00	11,55
3. Позиковий капітал	713,50	12,74	563,20	9,25	-150,30	-3,49
3.1. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3.2. Поточні зобов'язання і забезпечення	713,50	12,74	563,20	9,25	-150,30	-3,49
3.2.1. Короткострокові кредити банків	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3.2.2. Поточні зобов'язання	698,90	12,48	563,20	9,25	-135,70	-3,23
3.2.3. Інші поточні зобов'язання	14,60	0,26	0,00	0,00	-14,60	-0,26

Що стосується оборотного капіталу, то тут спостерігається позитивна тенденція, а саме: відбулося зменшення виробничих запасів у 2021 році відносно попереднього року на 18,8 тис. грн., збільшення дебіторської заборгованості та грошових коштів відповідно на 461,1 тис. грн. проти 2020 р. При цьому наростилися як обсяги дебіторської заборгованості на 192,10 тис. грн. так і обсяги грошових коштів на 336,8 тис. грн. Це свідчить про нарощення обсягів господарювання, результатом чого є збільшення заборгованості покупців перед товариством та додаткове надходження коштів на поточний рахунок в результаті реалізації послуг, і як наслідок зменшення запасів, що також відносимо до позитивних характеристик. Інші необоротні активи зменшилися на 34,10 тис. грн. проти 2020 року. Такі зміни позитивно вплинули на ліквідність товариства, хоча підприємству слід постійно контролювати якість дебіторської заборгованості (своєчасність її повернення та повноту обсягу).

Щодо структурного аналізу, відмітимо, що основна питома вага у структурі майна товариства належить необоротним активам, а це 61,36%, коли на долю оборотних активів приходиться 38,64%. Вказану ситуацію неможливо однозначно трактувати, оскільки для підприємства, що надає послуги, характерним є значна питома вага основних фондів у складі його майна. Зміни у складі майна відповідним чином вплинули і на його структуру, а саме збільшення питомої ваги оборотного капіталу і зменшення питомої ваги основних активів на 8,07 пп. відповідно.

Щодо капіталу, то Товариство з обмеженою відповідальністю «ПОЛТАВАІНФОКОМ» наростило капітал у 2021 році проти 2020 року аналогічно як і майно на 95,20 тис. грн. за рахунок збільшення обсягів власного капіталу на 246,00 тис. грн. та скорочення обсягів поточних зобов'язань на 150,80 тис. грн. Така динаміка є позитивною для товариства. Однозначно на користь фінансовій результативності слугує і той факт, що ТОВ має в наявності власний оборотний капітал і позитивну динаміку його нарощення (обсяги

збільшення склали 559,00 тис. грн. проти 2020 року). Товариство з обмеженою відповідальністю «ПОЛТАВАІНФОКОМ» не використовує в своєму обороті як короткострокові так і довгострокові пасиви. Поточні зобов'язання товариства скоротилися на 83,8 тис. грн. як і інші поточні пасиви на 67,00 тис. грн. Така тенденція свідчить про фінансову незалежність товариства від зовнішніх джерел фінансування. На підтвердження наведемо і той факт, що питома вага власного капіталу у структурі капіталу товариства складає 96,13%, коли питома вага позикового капіталу становить лише 3,87%.

Щодо структурних змін у результативності формування майна Товариства з обмеженою відповідальністю «ПОЛТАВАІНФОКОМ» у 2021-2022 році, то майно товариства збільшилося на 901,70 тис. грн. за рахунок зменшення обсягів основних активів на 715,60 тис. грн. та різкого нарощення оборотних на 1617,30 тис. грн. Загальна сума обсягів необоротних активів зменшилася за рахунок зносу основних фондів. Оборотні активи збільшилися за рахунок приросту грошових коштів і коштів в розрахунках на 1609,60 тис. грн., в тому числі кошти в розрахунках збільшилися на 137,40 тис. грн., коли грошові кошти – на 1472,20 тис. грн. Обсяги виробничих запасів зменшилися на 23,80 тис. грн. Обсяги інших оборотних активів збільшилися у 2022 році проти 2021 року на 31,50 тис. грн.

Щодо змін у складі та структурі капіталу ТОВ, то його нарощення у обсязі 901,90 тис. грн. було досягнуто як за рахунок збільшення обсягів власного капіталу на 370,20 тис. грн. так і за рахунок збільшення позикового – на 531,70 тис. грн., в тому числі за рахунок нарощення як поточних зобов'язань на 517,10 тис. грн. так й інших зобов'язань на 14,60 тис. грн. Наявність власного оборотного капіталу позитивно характеризує фінансову результативність діяльності товариства, а його позитивна тенденція до нарощення і про фінансову самозабезпеченість (обсяги нарощення за рік склали 1068,00 тис. грн.). Про фінансову незалежність свідчить також і відсутність як

довгосторокових так і короткосторокових пасивів у складі та структурі капіталу ТОВ.

Щодо структурної візуалізації складу та структури капіталу 2022 року (таблиця 2.2), то питома вага власного капіталу у структурі капіталу є суттєвою і становить 87,26%, коли питома вага позикового – 12,74% станом на кінець 2022 року.

Проводячи аналіз динаміки змін у складі активів Товариства з обмеженою відповідальністю «ПОЛТАВАІНФОКОМ» у 2023 році проти 2022 року (таблиця 2.3), відмітимо його нарощення на 488,00 тис. грн. за рахунок збільшення обсягів оборотних активів на 789,70 тис. грн., в тому числі збільшилися обсяги як виробничих запасів на 72,70 тис. грн. так і готівкових коштів і коштів в розрахунках на 706,60 тис. грн. Щодо необоротних активів, то їх обсяги мають сталу тенденцію до скорочення на 301,70 тис. грн. за рахунок нарахованого зносу.

Щодо результатів аналізу динаміки змін у складі пасивів Товариства з обмеженою відповідальністю «ПОЛТАВАІНФОКОМ» 2023 року проти 2022 року, то спостерігається стала тенденція до нарощення капіталу на 488,00 тис. грн. за рахунок збільшення обсягів власного капіталу на 638,30 тис. грн. та скорочення обсягів поточних зобов'язань на 150,30 тис. грн. Така стала тенденція свідчить про фінансову сталість товариства. На користь такого висновку служить як і відсутність короткосторокових та довгосторокових пасивів так і наявність та постійне нарощення розмірів власного оборотного капіталу. Власний оборотний капітал збільшився на 940,00 тис. грн.

Структура капіталу Товариства з обмеженою відповідальністю «ПОЛТАВАІНФОКОМ» у 2023 році представлена власним капіталом у розмірі 90,75%, коли питома вага позикового складає лише 9,25%. Таке співвідношення між структурними елементами капіталу позитивно характеризують фінансову діяльність товариства щодо його незалежності та автономії.

Аналізуючи потказники динамки майна ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2020 – 2023 р. (таблиця 2.4) відзначимо, що показники темпів зміни мають сталу тенденцію до нарощення, а саме 108,71 % у 2021 році проти 2020 року, 119,19% у 2022 році проти 2021 року, 102,07% у 2023 році проти 2022 року. Загалом майно товариства за період, що досліджується збільшилося у 2023 році на 32,26% проти 2020 року.

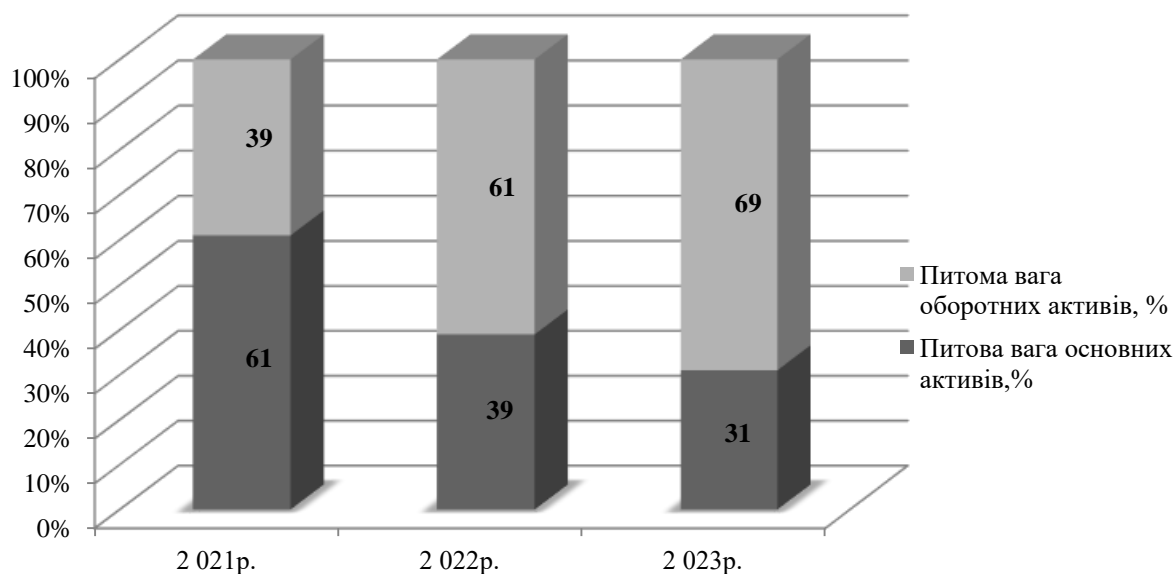

Рисунок 2.1 – Структурна динамка майна ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2021 – 2023 р. , %

Таке нарощення валюти балансу досягнуто за рахунок збільшення оборотного капіталу на 123,01% у 2021 році проти 2020 року, 189,09% у 2022 році проти 2021 року, 129,01% у 2023 році проти 2022 року. Загалом оборотні активи товариства за період, що досліджується, збільшилися утричі у 2023 році проти 2020 року та темпи зміни склали 300,06%. В грошовому вираженні оборотні активи зросли з 1407,20 тис. грн. до 4222,40 тис. грн. Різкий приріст оборотних активів було досягнуто за рахунок нарощення:

- коштів у розрахунках на 112,19% у 2021 році проти 2020 року, 123,05% у 2022 році проти 2021 року, 147,55% у 2023 році проти 2022 року.

Загалом кошти у розрахунках товариства за період, що досліджується, наростилися удвічі і склали у 2023 році 203,69% проти 2020 року;

- коштів та їх еквівалентів на 123,44% у 2021 році проти 2020 року, 226,87% у 2022 році проти 2021 року, 140,89% у 2023 році проти 2022 року. Загалом кошти та їх еквіваленти наростилися товариством за період, що досліджується, майже у чотири рази і склали у 2023 році 394,58% проти 2020 року.

Негативно на збільшення валюти балансу вплинуло скорочення обсягів основних активів, зокрема їх темпи зменшення склали 86,08% у 2021 році проти 2020 року, 75,18% у 2022 році проти 2021 року, 90,21% у 2023 році проти 2022 року. Загалом необоротні активи товариства за період, що досліджується, зменшилися майже на половину, а саме темпи скорочення склали у 2023 році 58,38% проти 2020 року.

Аналізуючи показники динаміки капіталу ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2020 – 2023 рр. (таблиця 2.5) відзначимо, що показники темпів зміни мають аналогічну сталу тенденцію до нарощення, а саме 108,71 % у 2021 році проти 2020 року, 119,19% у 2022 році проти 2021 року, 102,07% у 2023 році проти 2022 року (рисунок 2.2).

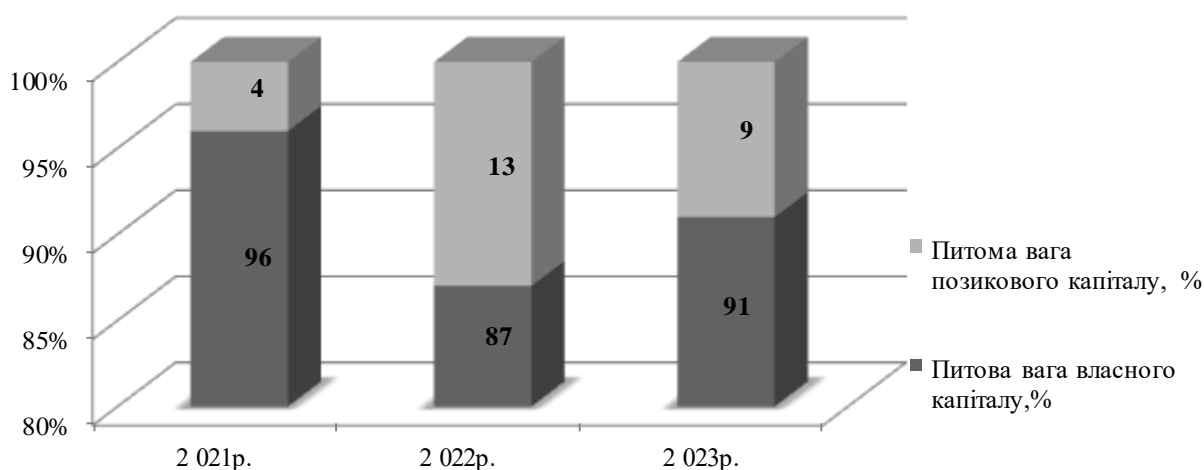

Рисунок 2.2 – Структурна динаміка капіталу ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2021– 2023 рр., %

Таблиця 2.4 – Показники стану та динаміки майна ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2020 – 2023 рр.

Показники	2020 рік		2021 рік		2022 рік		2023 рік		Темпи зміни, %			
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	2023 р. проти 2022 р.	2022 р. проти 2021 р.	2021 р. проти 2020 р.	2023 р. проти 2020 р.
Активи	4603,60	100,00	4698,80	100,00	5600,50	100,00	6088,50	100,00	108,71	119,19	102,07	132,26
1. Необоротні активи (разом за розділом 1)	3196,40	69,43	2883,40	61,36	2167,80	38,71	1866,10	30,65	86,08	75,18	90,21	58,38
2. Оборотні активи	1407,20	30,57	1815,40	38,64	3432,70	61,29	4222,40	69,35	123,01	189,09	129,01	300,06
2.1. Запаси	76,90	1,67	58,10	1,24	34,30	0,61	107,00	1,76	311,95	59,04	75,55	139,14
2.2. Грошові кошти і розрахунки	1295,40	28,14	1756,50	37,38	3366,10	60,10	4072,70	66,89	120,99	191,64	135,60	314,40
2.2.1. Кошти в розрахунках	404,00	8,78	596,10	12,69	733,50	13,10	822,90	13,52	112,19	123,05	147,55	203,69
2.2.2. Гроші та їх еквіваленти	823,60	17,89	1160,40	24,70	2632,60	47,01	3249,80	53,38	123,44	226,87	140,89	394,58
2.2 Витрати майбутніх періодів	0,40	0,01	0,40	0,01	0,40	0,01	0,00	0,00	0,00	100,00	100,00	0,00
2.3 Інші оборотні активи	34,50	0,75	0,40	0,01	31,90	0,57	42,70	0,70	133,86	7975,00	1,16	123,77

Таблиця 2.6 – Показники динаміки прибутку ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2020 – 2023 рр., тис. грн.

Показники	Роки				Темпи зміни, %			
	2020	2021	2022	2023	2023 р. проти 2022 р.	2022 р. проти 2021 р.	2021 р. проти 2020 р.	2023 р. проти 2020 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	8211,00	8838,80	10860,00	12383,30	114,03	122,87	107,65	150,81
Інші операційні доходи	87,30	16,00	2,00	17,70	885,00	12,50	18,33	20,27
Інші доходи	0,00	0,00	0,00	11,50	0,00	0,00	0,00	0,00
Разом доходи	8298,30	8854,80	10862,00	12412,50	114,27	122,67	106,71	149,58
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2875,90	3182,20	4572,70	4922,80	107,66	143,70	110,65	171,17
Витрати на збут	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Інші операційні витрати	4907,60	5426,60	5781,20	6715,80	116,17	106,53	110,58	136,84
Інші витрати	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Разом витрати	7783,50	8608,80	10353,90	11638,60	112,41	120,27	110,60	149,53
Фінансовий результат до оподаткування	514,80	246,00	508,10	773,90	152,31	206,54	47,79	150,33
Податок на прибуток	92,70	44,30	91,40	139,30	152,41	206,32	47,79	150,27
Чистий прибуток (збиток)	422,10	201,70	416,70	634,60	152,29	206,59	47,78	150,34

Загалом капітал товариства за період, що досліджується, збільшилося у 2023 році на 32,26% проти 2020 року. Таке нарощення валюти балансу досягнуто за рахунок збільшення власного капіталу на 113,06% у 2021 році проти 2020 року, 108,20% у 2022 році проти 2021 року, 105,76% у 2023 році проти 2022 року. Загалом власний капітал товариства за період, що досліджується, збільшилися у 2023 році проти 2020 року та темпи зміни склали 129,37%. В грошовому вираженні власний капітал збільшився з 4270,80 тис. грн. до 5525,30 тис. грн.

Неритмічно на збільшення валюти балансу вплинули коливання обсягів позикового капіталу, зокрема їх темпи зменшення склали 78,93% у 2021 році проти 2020 року, нарощення майже у чотири рази, а це 392,03% у 2022 році проти 2021 року, різке скорочення до рівня 54,69% у 2023 році проти 2022 року. Загалом поточні пасиви товариства за період, що досліджується, збільшилися у 2023 році на 69,23% проти 2020 року.

Сталою тенденцією до нарощення відзначається приріст власного оборотного капіталу на 134,57% у 2021 році проти 2020 року, 166,47% у 2022 році проти 2021 року, 152,03% у 2023 році проти 2022 року. Загалом власний оборотний капітал товариства за період, що досліджується, наростився більше ніж у три рази і склав у 2023 році 340,58% проти 2020 року.

Оцінюючи ситуацію в динаміці, слід підкреслити покращення ситуації взагалі, оскільки вказані зміни призведуть до оптимальної структури як майна так і капіталу ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2020 – 2023 рр. Ця тенденція дозволяє зробити висновок про забезпечення ліквідності товариства, разом з цим необхідно визначити, яким чином така структура активів впливає на ефективність господарської діяльності загалом.

Отже, проаналізувавши склад та структуру майна і капіталу ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2020 – 2023 рр., відмітимо її раціональність з точки зору дотримання рекомендованих параметрів у співвідношенні між оборотними та необоротними активами, власним та позиковим капіталом.

Наступним етапом дослідження фінансово-господарської діяльності є характеристика показників рентабельності, які представлені у таблиці 2.6.

Дані таблиці 2.6 свідчать про стабільне покращення ситуації з забезпеченням рентабельності господарювання. Чистий прибуток ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2020 – 2023 рр. зростає на 152,29% у 2021 році проти 2020 року, 206,59 % у 2022 році проти 2021 року, скорочується на 47,78% у 2023 році проти 2022 року. Загалом чистий прибуток товариства за період, що досліджується, збільшилося у 2023 році на 50,34% проти 2020 року. Нарощення чистого прибутку товариством було досягнуто за рахунок нарощення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 114,03% у 2021 році проти 2020 року, 122,87 % у 2022 році проти 2021 року, 107,65 % у 2023 році проти 2022 року. Загалом чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) товариства за період, що досліджується, збільшився у 2023 році на 50,81% проти 2020 року.

Поряд зі зростанням чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зростають і витрати товариства, а саме їх темпи зміни становлять 112,41% у 2021 році проти 2020 року, 120,27% у 2022 році проти 2021 року, 110,60 % у 2023 році проти 2022 року. Загалом витрати товариства за період, що досліджується, збільшилися у 2023 році на 49,53% проти 2020 року. Незначне перевищення темпів зростання доходів над темпами зростання витрат позитивно впливає на динаміку отриманого чистого прибутку товариством. Така ситуація дозволяє зробити висновок про покращення ефективності господарювання за рахунок наведених показників та засвідчили сприятливу перспективу розвитку товариства.

Таким чином, ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» має стабільне становище з гарною перспективою на майбутнє, ознакою чого є позитивні зрушення у складі та структурі майна й капіталу підприємства, забезпечення достатнього рівня доходності й прибутковості. Увагу керівництва товариства слід звернути на структуру активів та пасивів підприємства, а саме: наявність значних залишків грошових коштів на рахунках підприємства, значну питому вагу

дебіторської заборгованості, на можливість нарощення поточних зобов'язань у вигляді банківських кредитів з метою зменшення надмірно високого рівня ліквідності підприємства, нарощення фінансового потенціалу.

2.2. Платоспроможність, ліквідність та фінансова стійкість як основа комплексного аналізу фінансового стану підприємства

Для забезпечення комплексності при проведенні аналізу фінансового стану ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» необхідно одночасно враховувати всі його характеристики у взаємодії та взаємодоповненні одна одної. Вважаємо, що основою комплексного аналізу та важливим показником діяльності суб'єкта господарювання є його ліквідність. Ліквідність підприємства – це його спроможність відповідати за своїми зобов'язаннями перед партнерами наявним оборотним капіталом, тобто можливість перетворення активів у грошові кошти.

При проведенні аналізу ліквідності майна ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» зосередимо увагу на структурі його активів (таблиця 2.7).

Виходячи з даних таблиці 2.7 протягом 2020-2023 рр. відмітимо, що домінуючу частку в активах ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» займають активи, що важко реалізуються, що попередньо можна зробити висновок про низький рівень ліквідності товариства. Проте, аналізуючи в динаміці наведений показник, відмітимо різке скорочення питомої ваги активів, що важко реалізуються, а саме з 69,43% у 2020 році до 30,65% у 2023 році. Натомість, питома вага активів, що є найбільш ліквідними за вказаний період зросла з 17,89% до 53,38%, що у грошову виражені становить 3249,80 тис. грн. у 2023 році проти 823,60 тис. грн. у 2020 році. Відносне нарощення становить за вказаний період майже чотири рази (394,58%). За економічним змістом найбільш ліквідні активи – це грошові кошти та їх еквіваленти, що складають більшу половину майна товариства (53,38%). Їх наявність є головним і

найбільш жорстким критерієм ліквідності майна товариства, які відносяться до групи найбільш ліквідних активів. Однак, слід відмітити, що значна питома вага грошових коштів та їх еквівалентів свідчить про недостатню ефективність управління оборотними активами, адже це вивільнені кошти, котрі можна спрямувати в оборот з метою розширення обсягів діяльності та підвищення рентабельності і прибутковості товариства. На це вказує і стала динаміка зростання як абсолютного значення названого показника, так і відносного, що свідчить як про підвищення рівня ліквідності майна досліджуваного суб'єкта господарювання так і потребу в аналізі політики управління ним.

Розглядаючи динаміку розвитку активів товариства, що відносяться до груп активів, що швидко реалізуються, відмічаємо сталу тенденцію до нарощення їх питомої ваги в загальній вартості майна та збереження вказаного тренду. Так, якщо в 2020 році питома вага дебіторської заборгованості товариства становила 10,25 %, то в 2021 році – 12,69%, в 2022 році –13,10%, а в 2023 році –13,52 %. Щодо грошового відображення вказаного тренду, то обсяги дебіторської заборгованості складають 471,80 тис. грн. у 2020 році, 596,10 тис. грн. у 2021 році, 733,50 тис. грн. у 2022 році та 822,90 тис. грн. у 2023 році. Темпи зміни за вказаний період становить 174,42%. Наведені дані свідчать про помірну політику управління дебіторською заборгованістю, оскільки її нарощення частково можна пояснити збільшенням валюти балансу (132,26% загалом), а значить збільшенням ринкової ніші. Проте рекомендацією на поліпшення може стати потреба в детальному аналізі дебіторів товариства (покупців послуг), оскільки якась їх частини затримує оплату отриманих послуг.

Щодо такої складової як запаси, то їх питома вага є несуттєвою у складі та структурі майна товариства. Її грошове відображення складає 111,80 тис. грн. у 2020 році та 149,70 тис. грн. у 2023 році. Питома вага виробничих запасів у складі активів складає 2,43-2,46% відповідно, що є несуттєвою і забезпечує безперервність надання послуг.

Таблиця 2.7 – Показники складу та структури майна для аналізу ліквідності ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2020 – 2023 рр.

	2020 рік				2021 рік				2022 рік			
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	2023 р. проти 2022 р.	2022 р. проти 2021 р.	2021 р. проти 2020 р.	2023 р. проти 2020 р.
1. Найбільш ліквідні активи, А1	12280,50	47,42	15242,20	47,58	20947,60	60,57	19751,00	45,70	94,29	137,43	124,12	160,83
2. Активи, що швидко реалізуються, А	4582,10	17,69	6333,00	19,77	3841,30	11,11	11550,20	26,73	300,68	60,66	138,21	252,07
3. Активи, що повільно реалізуються, А3	6407,80	24,74	7432,60	23,20	7794,10	22,54	10618,50	24,57	136,24	104,86	115,99	165,71
4. Активи, що важко реалізуються, А	2625,40	10,14	3026,00	9,45	2002,30	5,79	1297,10	3,00	64,78	66,17	115,26	49,41
Разом	25895,80	100,00	32033,80	100,00	34585,30	100,00	43216,80	100,00	124,96	107,97	123,70	166,89

Таблиця 2.8 – Показники стану та структури капітаду для оцінки ліквідності ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2020 – 2023 рр.

Показники	2020 рік		2021 рік		2022 рік		2023 рік		Темпи зміни, %			
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	2023 р. проти 2022 р.	2022 р. проти 2021 р.	2021 р. проти 2020 р.	2023 р. проти 2020 р.
Найбільш термінові пасиви, П ₁	332,80	7,23	182,00	3,87	713,50	12,74	563,20	9,25	78,93	392,03	54,69	169,23
Короткотермінові пасиви, П ₂	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Довготермінові пасиви, П ₃	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Стійкі пасиви, П ₄	4270,80	92,77	4516,80	96,13	4887,00	87,26	5525,30	90,75	113,06	108,20	105,76	129,37
Разом	4603,60	100,00	4698,80	100,00	5600,50	100,00	6088,50	100,00	108,71	119,19	102,07	132,26

Загалом структура активів ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» є оптимальною, що забезпечує достатній рівень ліквідності. Аналізуючи склад та структуру капіталу ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» у напрямі строковості його погашення, відмітимо, що найбільшу питому вагу у структурі капіталу займають стійкі пасиви, а це власний капітал товариства, а

саме – його питома вага за роками складає 92,77% у 2020 році, 96,13% у 2021 році, 87,26% у 2022 році та 90,75% у 2023 році. Це свідчить про фінансову незалежність товариства та ведення бізнесу за рахунок коштів засновників та нерозподіленого прибутку. На це також вказує і відсутність довгострокових та короткострокових позик як джерела фінансування пасивів товариства. Найбільш термінові пасиви, а це кредиторська заборгованість, має несталу динаміку і коливається від 3,87% у 2021 році до 12,24% у 2022 році, що у грошовому вираженні становить 332,80 тис. грн. у 2020 році, 182,0 тис. грн. у 2021 році, 713,50 тис. грн. у 2022 році та 563,20 тис. грн. у 2023 році. Наявність кредиторської заборгованості у товариства є позитивним чинником і свідчить, що ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» фінансує свою діяльність за рахунок коштів кредиторів, які по суті є безкоштовним джерелом фінансування. Для збереження іміджу надійного бізнес-партнера, керівництву товариства потрібно постійно моніторити терміни погашення кредиторської заборгованості з метою недопущення її протермінування. На таку думку надихає той факт, що валюта балансу зростає непропорційно зростанню обсягів кредиторської заборгованості при порівнянні 2023 рік з 2020 роком, а саме збільшення валюти балансу на 32,26% досягнуто зростанням обсягів кредиторської заборгованості на 69,23% та зростанням власного капіталу лише на 29,37%. Поточну ліквідність балансу ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» пропонується визначити шляхом порівняння окремих груп пасивів та активів, що свідчать про виконання (дотримання) умов ліквідності (таблиця 2.9). Це означає, що ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» впродовж 2020-2023 років забезпечує достатній рівень ліквідності, при якому підприємство має достатньо наявних активів у ліквідній формі для задоволення в установленій термін всіх фінансових вимог,

висунутих зі сторони кредиторів. Це підтверджує сформований раніше висновок про високий рівень ліквідності товариства та його фінансової автономії.

Таблиця 2.9 – Дотримання умов ліквідності ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2020 – 2023 рр.

Умови	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
$A_1 \geq P_1$	490,80	978,40	1919,10	2686,60
$A_2 \geq P_2$	471,80	596,10	733,50	822,90
$A_3 \geq P_3$	111,80	58,90	66,60	149,70
$A_4 \leq P_4$	-1407,20	-1633,40	-2719,20	-3659,20

Отже, висновок щодо стану ліквідності майна ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» в цілому є позитивним, оскільки результати дослідження свідчать про значні розміри грошових коштів, що знаходяться у розпорядженні підприємства, збереження питомої ваги запасів підприємства приблизно на одному незначному рівні. Значна питома вага необоротних активів пояснюється специфікою діяльності підприємства, що потребує утримання на балансі складного обладнання з метою забезпечення ефективної роботи товариства, проте вартує відзначення зменшення її питомої ваги в динаміці, що пояснюється своєчасним нарахуванням амортизації на основні фонди. Позитивно характеризується і незначні обсяги наявності дебіторської заборгованості, що в деякій мірі заважає розширенню та підвищенню ефективності діяльності досліджуваного суб'єкта господарювання, проте свідчить про довірчі та лояльні відносини з дебіторами.

Проведемо аналіз ліквідності балансу станом на кінець 2023 року за допомогою таблиці 2.10.

Умови забезпечення ліквідності балансу є наступними: $A_1 \geq P_1$, $A_2 \geq P_2$, $A_3 \geq P_3$, $A_4 \leq P_4$. Як свідчать дані таблиці 2.10, з них виконуються всі чотири:

1. Перевищення грошових коштів та поточних фінансових інвестицій над кредиторською заборгованістю виникло внаслідок значних обсягів грошових коштів, тому $A_1 \geq P_1$.

Таблиця 2.10 – Показники ліквідності балансу ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» станом на кінець 2023 р.

Група активів	Сума, тис. грн.	Група пасивів	Сума, тис. грн.	Абсолютне відхилення	Порівняння відповідних груп активу і пасиву балансу
Найбільш ліквідні активи, А ₁	3249,80	Найбільш термінові пасиви, П ₁	563,20	2686,6	$A_1 \geq P_1$
Активи, що швидко реалізуються, А ₂	822,90	Короткотермінові пасиви, П ₂	0,00	822,90	$A_2 \geq P_2$
Активи, що повільно реалізуються, А ₃	149,70	Довготермінові пасиви, П ₃	0,00	149,70	$A_3 \geq P_3$
Активи, що важко реалізуються, А ₄	1866,10	Стійкі пасиви, П ₄	5525,30	-3659,2	$A_4 \leq P_4$

2. Перевищення дебіторської заборгованості над короткостроковими кредитами та позиками пояснюється відсутністю останніх, тому $A_2 \geq P_2$.

3. Перевищення запасів та інших оборотних активів для покриття довгострокових зобов'язань забезпечує виконання третьої умови ліквідності і досягнуто за рахунок відсутності довгострокових позик банку, тому $A_3 \geq P_3$.

4. Власний капітал (П₄) перевищує перший розділ активу балансу, тобто більший за обсяги основних засобів та інших необоротних активів (А₄). Це означає, що товариство має власний оборотний капітал, тому виконується нерівність $A_4 \leq P_4$.

Отже, згідно з правилами оцінки ліквідності балансу, при співпадінні всіх умов, дає підстави для визнання балансу ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» абсолютно ліквідним.

Оцінка ліквідності доповнюється аналізом платоспроможності, яка характеризує наявність у ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» засобів, розміщених в активі балансу, для сплати всіх зовнішніх боргів як за короткостроковими, так і за довгостроковими зобов'язаннями при одночасному забезпеченні безперебійного здійснення процесу надання послуг. Тому з метою поглибленого аналізу застосуємо коефіцієнтний підхід, а саме розрахуємо

коефіцієнти платоспроможності (таблиця 2.11).

Таблиця 2.11 – Показники платоспроможності ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2020-2023 рр.

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення			
					2023 р. проти 2022 р.	2022 р. проти 2021 р.	2021 р. проти 2020 р.	2023 р. проти 2020 р.
1. Коефіцієнт покриття	11,36	19,44	4,16	5,04	0,88	-15,28	8,08	-6,32
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,42	3,28	1,03	1,46	0,43	-2,25	1,86	0,04
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	2,47	6,38	3,69	5,77	2,08	-2,69	3,90	3,30
4. Коефіцієнт співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованості	1,42	3,28	1,03	1,46	0,43	-2,25	1,86	0,04
5. Коефіцієнт ліквідності дебіторської заборгованості	1,42	3,28	1,03	1,46	0,43	-2,25	1,86	0,04
6. Коефіцієнт ліквідності товарно-матеріальних цінностей	0,34	0,32	0,09	0,27	0,17	-0,23	-0,01	-0,07

Загальний стан платоспроможності ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» визначається на підставі розрахунку коефіцієнта покриття, який показує, в якій мірі поточні активи підприємства покривають його поточні зобов'язання. За міжнародними стандартами оптимальний рівень цього показника становить 2. За період з 2020-2023 роки даний показник на досліджуваному підприємстві складав від 11,36 до 5,04 пп. тобто на 1 грн. короткострокових зобов'язань припадало аж 11 грн. 36 коп. у 2020 році або 5 грн. 04 коп. у 2023 році оборотних активів, що значно вище оптимального. Порівнюючи показники за чотири роки, спостерігаємо його спадаючу динаміку, при цьому відзначаємо повну відповідність нормативному значенню. Значне значення коефіцієнта покриття у 2020 році відбулося за рахунок незначних обсягів поточних

зобов'язань у порівнянні з обсягами оборотних активів, при цьому у наступних звітних роках спостерігаємо збільшення обсягів як поточних активів, так і поточних зобов'язань.

Для визначення, яким повинен бути розмір поточних активів ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» для забезпечення безперебійного процесу господарської діяльності та сплати заборгованості за короткостроковими зобов'язаннями розрахуємо нормальний коефіцієнт покриття:

$$K_{П.н.} = (П_1 + A_3) / (П_2 + П_1) = (563,2 + 149,7) / 563,2 = 1,266.$$

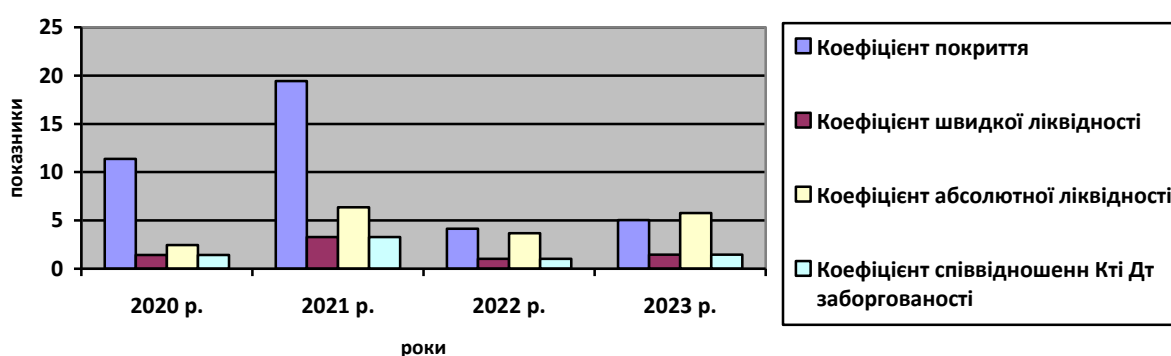

Рисунок 2.3 – Динаміка показників ліквідності ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2020 – 2023 рр.

Таким чином, сукупні оборотні активи мають перевищувати короткострокові зобов'язання на 26,6%. Це забезпечить необхідний рівень платоспроможності, який дозволить не лише розрахуватися за поточною заборгованістю, але й залишити кошти для продовження господарської діяльності.

Станом на кінець 2023 року фактичний загальний рівень платоспроможності ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» склав:

$$K_{ф.} = K_{П.} / K_{П.н.} = (5,04 / 1,266) \times 100 \% = 398,10 \%$$

Розглядаючи досить високий загальний рівень платоспроможності, необхідно звернути увагу на якісний склад оборотного капіталу, за рахунок яких він забезпечується. Так, маємо відмітити, що зростання поточних активів відбулося за рахунок збільшення грошових коштів, запасів та дебіторської

заборгованості. Саме цим пояснюється збереження протягом чотирьох років рекомендованого розміру коефіцієнту швидкої ліквідності. Він характеризує ступінь погашення короткострокових зобов'язань за рахунок повернення всіх боргів дебіторами. Даний показник на досліджуваному суб'єкті господарювання перевищує верхню межу оптимального значення (0,8) і станом на кінець 2023 року складає 1,46, тобто за умови інкасації дебіторської заборгованості в повній мірі може бути погашена кредиторська заборгованість, якщо не буде можливості реалізувати запаси за балансовою вартістю. Проте потрібно враховувати фінансову спроможність боржників товариства, від якої залежить чи буде можливим негайне повернення боргів дебіторами.

Найбільш жорстким критерієм, що характеризує стан платоспроможності товариства є коефіцієнт абсолютної ліквідності. Він показує, яка частина поточних зобов'язань підприємства може бути погашена на дату складання балансу. Станом на кінець 2023 року товариство за рахунок наявних грошових коштів може повною мірою погасити кредиторську заборгованість, про що свідчить значення даного показника 5,77 при нормативі 0,2-0,3, що пояснюється значними обсягами грошових коштів та їх еквівалентів.

Як свідчить коефіцієнт співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості, в 2023 році на 1 грн. кредиторської заборгованості припадала 1 грн. 46 коп. коштів, що знаходяться у розрахунках із дебіторами. Тобто, при поверненні в повному обсязі дебіторської заборгованості підприємство зможе повною мірою покрити всі свої короткострокові зобов'язання.

Крім того, слід відмітити майже сталу тенденцію у збереженні розрахованого значення коефіцієнту ліквідності товарно-матеріальних цінностей на рівні 0,27 в цілому за три останні роки, виключення складає лише 2022 рік. За рахунок реалізації запасів за балансовою вартістю товариство станом на кінець 2023 року має можливість погасити 27% всіх поточних зобов'язань.

Отже, ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» має досить високу як наявну, так і потенційну платоспроможність. Проте все ж необхідно звернути увагу на

значні обсяги грошових коштів та незначне нарощення обсягів дебіторської заборгованості, внаслідок вивільнення чого можливо забезпечити розширення обсягів діяльності та підвищення її ефективності ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ».

Таким чином, узагальнюючи дані проведеного аналізу ліквідності і платоспроможності визначимо тип фінансової стійкості підприємства за допомогою таблиці 2.12, в якій поряд з оцінкою поточного стану платоспроможності зробимо її прогноз на короткострокову і довгострокову перспективу.

Таблиця 2.12 – Класифікація типів фінансової стійкості, виходячи із рівня ліквідності оборотного капіталу ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» станом на кінець 2023 р.

Тип стійкості	Поточна	В короткостроковій перспективі	В довгостроковій перспективі
Абсолютна фінансова стійкість	3249,80	3249,80	3249,80
	563,20	563,20	563,20
	$A1 \geq П1$	$A1 \geq П1 + П2$	$A1 \geq П1 + П2 + П3$
Нормальна фінансова стійкість	4072,70	4072,70	4072,70
	563,20	563,20	563,20
	$A1 + A2 \geq П1$	$A1 + A2 \geq П1 + П2$	$A1 + A2 \geq П1 + П2 + П3$
Передкризова	4222,40	4222,40	4222,40
	563,20	563,20	563,20
	$A1 + A2 + A3 \geq П1$	$A1 + A2 + A3 \geq П1 + П2$	$A1 + A2 + A3 \geq П1 + П2 + П3$

Дані таблиці свідчать, що враховуючи рівень ліквідності оборотних активів, фінансовий стан ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» як в поточному, так і в майбутніх періодах є абсолютно стійким, а фактична платоспроможність високою. Зважаючи на достатньо стійке фінансове становище підприємство займається пошуком шляхів не лише збереження, а й підвищення своєї платоспроможності, що підтверджують коефіцієнти платоспроможності.

В умовах війни важливе значення має фінансова незалежність підприємства від залучених джерел фінансування. Запас власних коштів – це запас фінансової стійкості підприємства за умови, що обсяги його власних коштів більші ніж обсяги залучених. Важливе значення при проведенні аналізу

фінансового стану підприємства має оцінка його фінансової стійкості. Загальну оцінку фінансової стійкості ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» можна провести за допомогою наступних показників, наведених в таблиці 2.13.

Таблиця 2.13 – Загальні показники фінансової стійкості ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2020-2023 рр.

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Темпи зміни,% 2023 р. проти 2020 р.
Наявність власних оборотних коштів для фінансування запасів, тис. грн.	1074,40	1633,40	2719,20	3659,20	340,58
Наявність власних, довгострокових позичкових коштів для фінансування запасів, тис. грн.	1074,40	1633,40	2719,20	3659,20	340,58
Наявність власних, довгострокових і короткострокових позичкових коштів для фінансування запасів, тис. грн.	1074,40	1633,40	2719,20	3659,20	340,58
Запаси, тис. грн.	76,90	58,10	34,30	107,00	139,14
Лишок(+), нестача(-) власних оборотних коштів в формуванні запасів, тис. грн.	997,50	1575,30	2684,90	3552,20	356,11
Лишок(+), нестача(-) власних, довгострокових позичкових коштів в формуванні запасів, тис. грн.	997,50	1575,30	2684,90	3552,20	356,11
Лишок(+), нестача(-) власних, довгострокових і короткострокових позичкових коштів в формуванні запасів, тис. грн.	997,50	1575,30	2684,90	3552,20	356,11

Виходячи з проведених розрахунків абсолютних показників, представлених в таблиці 2.13 можна зробити висновок про те, що ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» в процесі своєї фінансово-господарської діяльності є фінансово-стійким та забезпечує її збереження та підвищення, починаючи з 2020 року. Внаслідок цього, спостерігається позитивна динаміка власного оборотного капіталу. Його розмір на кінець 2023 року склав 3650,0 тис. грн. Спостерігаємо надлишок власного оборотного капіталу при фінансуванні запасів за всіма трьома показниками та позитивну динаміку його зростання. Враховуючи вище викладене, ми можемо оцінити фінансовий стан підприємства як фінансово стійкий, оскільки всі джерела формування значно

перевищують запаси і витрати. Надлишок власних оборотних коштів у формуванні запасів і витрат говорить про ефективність їх використання і є позитивним моментом у фінансово-господарській діяльності ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ».

Для реального комплексного аналізу фінансового стану підприємства, крім абсолютних показників, доцільно використовувати комплекс відносних показників. У таблиці 2.14 пропонується характеристика фактичних величин цих показників ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» в динаміці.

Дані таблиці свідчать про суттєве перевищення коефіцієнту автономії над його нормативним значенням, встановленим на рівні 0,5. Вказаний коефіцієнт визначає рівень фінансової незалежності (автономії) по відношенню до зовнішніх джерел фінансування і свідчить, що у 2023 р. 90,75 % майна ТОВ сформовано за рахунок власного капіталу. Коефіцієнт фінансової напруги має незначні обсяги, а саме 7,79% у 2020 році, 4,03% у 2021 році, 14,60% у 2022 році та 10,19% у 2023 році, що свідчить про низький рівень фінансового ризику, що викликає відповідно низьку залежність ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» від зовнішніх джерел фінансування та підтверджує його фінансову незалежність. Коефіцієнт фінансового ризику, розраховується як співвідношення позикового до власного капіталу, за даними таблиці він має тенденцію до зниження. Це вказує на підвищення фінансової стійкості господарюючого суб'єкта, тому що знижується його залежність від зовнішніх кредиторів. Коефіцієнт маневрування визначає ту частку власних коштів, яка знаходиться в мобільній формі та дозволяє відносно вільно маневрувати цими коштами.

Розраховане значення коефіцієнта маневрування вказує на те, що протягом 2020-2023 рр. ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» мав у своєму розпорядженні власні оборотні кошти, що забезпечило не тільки позитивне значення даного показника, але і стрімке його підвищення.

Частка необоротних активів є додатковим показником, що характеризує відношення обсягів необоротних активів до загальної вартості активів і вказує, що у 2023 р. 30,65 % майна акумульовано у основних фондах товариства.

Таблиця 2.14 – Показники фінансової стійкості ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2020-2023 рр.

Показники	Роки				Абсолютне відхилення				Відносне відхилення			
	2020	2021	2022	2023	2023 р. проти 2022 р.	2022 р. проти 2021 р.	2021 р. проти 2020 р.	2023 р. проти 2020 р.	2023 р. проти 2022 р.	2022 р. проти 2021 р.	2021 р. проти 2020 р.	2023 р. проти 2020 р.
Коефіцієнт заборгованості	0,0779	0,0403	0,1460	0,1019	-0,044	0,106	-0,038	0,024	69,816	362,336	51,709	130,808
Коефіцієнт незалежності (автономії)	0,9277	0,9613	0,8726	0,9075	0,035	-0,089	0,034	-0,020	103,99 9	90,776	103,61 7	97,821
Коефіцієнт фінансового ризику	12,8329	24,8176	6,8493	9,8105	2,961	-17,968	11,985	-3,022	143,23 4	27,599	193,39 0	76,448
Коефіцієнт маневреності	0,2516	0,3616	0,5564	0,6623	0,106	0,195	0,110	0,411	119,02	153,864	143,74	263,25
Частка основних засобів (%)	0,6943	0,6136	0,3871	0,3065	-0,081	-0,227	-0,081	-0,388	79,183	63,078	88,380	44,143
Рентабельність власного капіталу	9,883	1,148	2,216	2,001	-0,215	1,068	-8,736	-7,882	90,314	193,057	11,612	20,246
Операційна рентабельність продажу	5,141	2,282	3,837	3,837	0,000	1,555	-2,859	-1,304	100,00 0	168,144	44,391	74,640
Рентабельність основної діяльності	5,087	2,278	3,836	3,836	0,000	1,558	-2,809	-1,250	100,00 0	168,417	44,782	75,420
Рентабельність інвестицій (ROI)	13,205	1,659	4,125	7,866	3,741	2,466	-11,547	-5,340	190,69 8	248,664	12,561	59,565
Рентабельність активів	9,169	1,084	2,023	2,715	0,692	0,939	-8,085	-6,454	134,18 6	186,597	11,824	29,606

У динаміці спостерігається зменшення значення цього показника, що свідчить про нарощення вартості майна підприємства та нарахування зносу на основні фонди.

Коефіцієнти рентабельності мають досить високе значення проте мають сталу тенденцію до зниження, що свідчить про прибуткову діяльність ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» впродовж 2020-2023 років, але не повною мірою ефективною у зв'язку з наявними тенденціями.

Таким чином, розраховані показники свідчать про достатньо стійкий фінансовий стан підприємства. Фінансова стійкість ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» зростає, ознаками чого є оптимальна структура поточних зобов'язань, яка виражена високим рівнем фінансової автономії, зниженням фінансової напруги і фінансового ризику, наявністю власних оборотних коштів, значною концентрацією статутного фонду у складі власного капіталу.

2.3. Аналіз доходів, витрат та прибутковості підприємства

Аналізуючи фінансовий стан ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» комплексно важливу роль вартує приділити аналізу доходів, витрат та прибутковості, що також характеризує ефективність фінансового стану. При комплексному дослідженні фінансового стану товариства необхідно проаналізувати фактори, що прямо впливають на кінцевий результат, а саме операційні витрати. Для проведення даного аналізу складемо таблицю 2.15. Аналізуючи складові формування прибутку ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за даними таблиці 2.15, насамперед, відмітимо що ними є доходи та витрати товариства. Насамперед, відзначимо, що основним джерелом формування доходів товариства є чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), обсяги якого становлять за роками: 8211,00 тис. грн. у 2020 році, 8838,80 тис. грн. у 2021 році, 10860,00 тис. грн. у 2022 році та 12383,30 тис. грн. у 2023 році. Темпи нарощення

Таблиця 2.15 – Показники формування прибутку ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2020-2023 рр., тис. грн.

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Темпи зміни, %			
					2023 р. проти 2022 р.	2022 р. проти 2021 р.	2021 р. проти 2020 р.	2023 р. проти 2020 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	8211,00	8838,80	10860,00	12383,30	114,03	122,87	107,65	150,81
Інші операційні доходи	87,30	16,00	2,00	17,70	885,00	12,50	18,33	20,27
Інші доходи	0,00	0,00	0,00	11,50	0,00	0,00	0,00	0,00
Разом доходів	8298,30	8854,80	10862,00	12412,50	114,27	122,67	106,71	149,58
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2875,90	3182,20	4572,70	4922,80	107,66	143,70	110,65	171,17
Витрати на збут	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Інші операційні витрати	4907,60	5426,60	5781,20	6715,80	116,17	106,53	110,58	136,84
Інші витрати	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Разом витрат	7783,50	8608,80	10353,90	11638,60	112,41	120,27	110,60	149,53
Фінансовий результат до оподаткування	514,80	246,00	508,10	773,90	152,31	206,54	47,79	150,33
Податок на прибуток	92,70	44,30	91,40	139,30	152,41	206,32	47,79	150,27
Чистий прибуток (збиток)	422,10	201,70	416,70	634,60	152,29	206,59	47,78	150,34

чистого доходу складають 114,03% у 2023 році проти 2022 року, 122,87% у 2022 році проти 2021 року, 107,65% у 2021 проти 2020 року. Загалом за період з 2020-2023 роки обсяги чистого доходу товариства збільшилися на 50,81% у 2023 році проти 2020 року. Слід зазначити, що зростання обсягів реалізації зумовлене як розширенням обсягів діяльності, так і підвищенням ціни на послуги. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) є основною складовою доходів товариства, оскільки інші її складові такі як інші операційні доходи або інші доходи у грошовому вираженні складають 17,70 тис. грн. та 11,50 тис. грн. відповідно на кінець 2023 року.

Щодо складу та структури витрат товариства, то основною їх складовою є собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), яка у грошовому вираженні складає 2875,90 тис. грн. у 2020 році, 3182,20 тис. грн. у 2021 році, 4572,70 тис. грн. у 2022 році та 4922,80 тис. грн. у 2023 році. Темпи зміни собівартості складають 107,66% порівнюючи 2023 рік з 2022 роком, 143,70% порівнюючи 2022 рік з 2021 роком, 110,65% порівнюючи 2021 рік з 2020 роком. Загальне нарощення собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) перевищує нарощення доходів від реалізації і становить 171,17% порівнюючи 2023 рік з 2020 роком. Це однозочно негативно вплинуло на нарощення прибутку товариством. Щодо таких складових витрат товариства як інші витрати або витрати на збут, то вони відсутні.

Суттєвими є інші операційні витрати, які за своїми обсягами перевищують собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) і у грошовому еквіваленті становлять 4907,60 тис. грн. у 2020 році, 5426,60 тис. грн. у 2021 році, 5781,20 тис. грн. у 2022 році та 6715,80 тис. грн. у 2023 році. Темпи нарощення такої складової витрат є наступні: 116,17% у 2023 році порівнюючи з 2022 роком, 106,53% у 2022 році порівнюючи з 2021 роком, 110,58% порівнюючи 2021 рік з 2020 роком. Загалом інші операційні витрати збільшилися на 36,84% за період з 2020 року по 2023 рік.

Внаслідок розширення обсягів діяльності товариством відповідно збільшилися і його витрати, проте позитивним в його діяльності є менш

інтенсивний приріст витрат ніж доходів. Приріст витрат склав у 2023 році 49,53 %, проти 50,81% приросту доходів. Це пов'язано з тим, що зі збільшенням обсягу діяльності питомі змінні витрати теж збільшуються.

Таким чином, можемо зробити висновок про підвищення ефективності господарської діяльності, що виявляється у більш високих темпах росту обсягів прибутку (темпи нарощення якого склали 50,33%), ніж росту витрат (їх темпи становлять 49,53%).

ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» є платником податку на прибуток, обсяги якого за роками становлять: у 2020 році – 92,70 тис. грн., у 2021 році – 44,30 тис. грн., у 2022 році – 91,40 тис. грн. та 139,30 тис. грн. у 2023 році. Темпи зміни обсягів сплаченого податку на прибуток корелюють повністю з темпами нарощення доходів та витрат, а саме 150,27% порівнюючи 2023 рік з 2020 роком.

В розпорядженні ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» знаходиться чистого прибутку в обсязі 634,60 тис. грн. станом на кінець 2023 року.

Аналіз прибутку логічно переходить в аналіз рентабельності фінансово-господарської діяльності товариства, метою якого є виявлення резервів підвищення ефективності діяльності та можливості зміцнення фінансового стану товариства (таблиця 2.16). Проведений аналіз рентабельності досліджуваного суб'єкта господарювання свідчить про ефективну діяльність товариства, що підтверджується наявністю позитивного значення показника рентабельності:

- рентабельність майна товариства знизилася з 9,17% у 2020 році до рівня 2,71% у 2023 році, що можна пояснити значно вищими темпами нарощення майна товариства над темпами росту прибутку;

- рентабельність поточних (оборотних) активів має сталу тенденцію до нарощення з 3,00% у 2020 році до 4,14% у 2023 році, що можна пояснити одночасним нарощенням товариством як прибутку так і оборотних активів. При цьому темпи нарощення прибутку у 2023 році складають 50,34%, а темпи зміни оборотних активів у 2,33 рази перевищують показник 2020 року;

- рентабельність реалізації (виручки), не дивлячись на суттєве скорочення у 2021-2022 роках проти 2020 року, все ж таки майже залишилася на рівні 2020 року і складає 5,12% у 2023 році, що свідчить, що у кожних 100,00 грн. виручки від реалізації послуг 5,12 грн. чистого прибутку на кінець звітного періоду;

- рентабельність обороту, аналогічно попередньому показнику з яким тісно пов'язана, залишається на рівні 2020 року з частковим поліпшенням на 0,02 пп.;

- валова рентабельність реалізації, має тенденцію аналогічно двом попереднім показникам, оскільки також характеризує ефективність політики реалізації послуг, залишається на рівні 2020 року з частковим покращенням на 0,03 пп.;

- операційна рентабельність реалізації має тенденцію до скорочення впродовж всього звітного періоду проти 2020 року, і не дивлячись на різке підвищення у 2023 році, все ж таки рівня 2020 року досягнуто не було;

- рентабельність основних засобів свідчить про ефективність формування майна підприємства, при цьому має тенденцію до зниження у 2021-2022 роках та, не дивлячись на підйом у 2023 році, рівня попереднього періоду досягнуто не було. Така ситуація пояснюється значними темпами нарощення обраних для дослідження показників та їх перевищенням над темпами нарощення чистого прибутку товариством;

- рентабельність сукупного та власного капіталу свідчить про ефективність формування пасивів товариства і повністю відображає тенденцію попереднього показника та засвідчує, що перевагу у джерелах формування капіталу надається власному джерелу над позиковим або залученим;

- рентабельність позикового капіталу свідчить про скорочення обсягів залученого капіталу у 2021-2022 роках та їх нарощення у 2023 році, що відповідним чином вплинуло на коливання показника рентабельності;

- рентабельність власного оборотного капіталу позитивно характеризує діяльність товариство загалом, оскільки лише наявність такого капіталу свідчить про достатній рівень фінансової незалежності. Щодо динаміки, то

спостерігається аналогічний тренд попередніх показників, різке зниження показника впродовж 2021-2022 року проти 2020 року та часткове поліпшення у звітному 2024 році;

- рентабельність доходів, рентабельність загальних витрат та рентабельність собівартості характеризують ефективність господарської діяльності, мають аналогічну тенденції розвитку як і попередні показники, а саме зниження впродовж 2021-2022 роках та досягнення і навіть перевищення показника рентабельності 2020 року.

Ефективність діяльності ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» підтверджується розрахованими в процесі дослідження показниками рентабельності та свідчить про проведення раціональної політики з мінімізації витрат та максимізації прибутку.

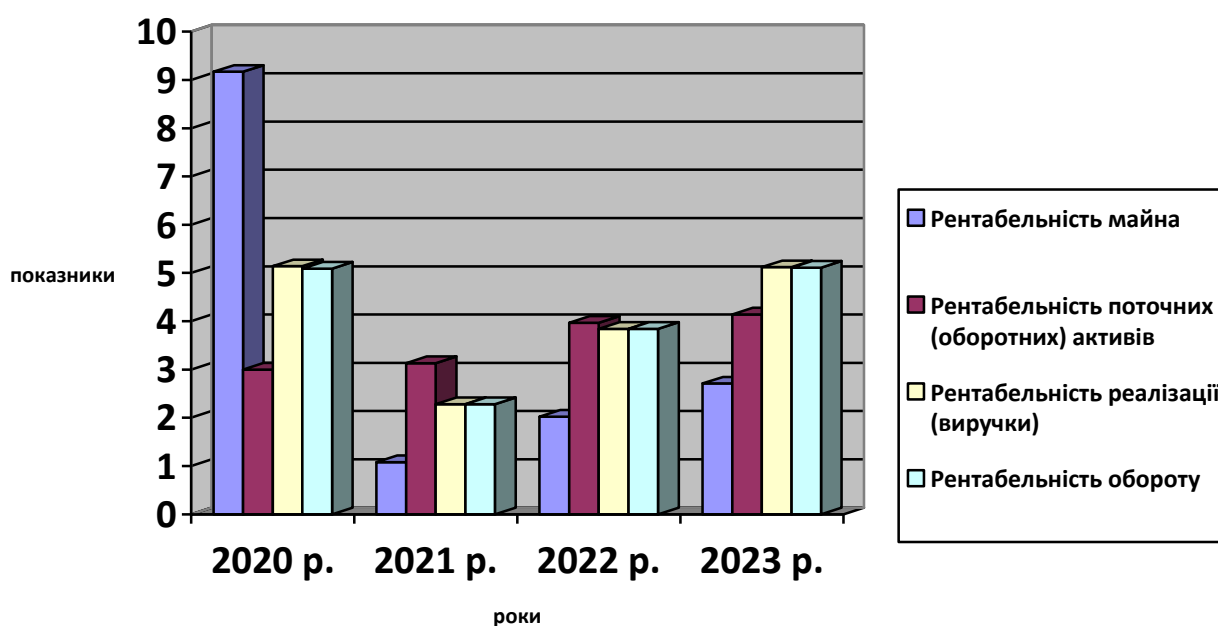

Рисунок 2.4 – Динаміка показників рентабельності ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2020 – 2023 рр.

Для факторного аналізу впливу витрат на рентабельність господарювання складемо таблицю 2.17.

Таблиця 2.16 – Показники рентабельності ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2020-2023 рр., %

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення			
					2023 р. проти 2022 р.	2022 р. проти 2021 р.	2021 р. проти 2020 р.	2023 р. проти 2020 р.
Рентабельність майна	9,17	1,08	2,02	2,71	0,69	0,94	-8,08	-6,45
Рентабельність поточних (оборотних) активів	3,00	3,13	3,97	4,14	0,17	0,84	0,13	1,14
Рентабельність реалізації (виручки)	5,14	2,28	3,84	5,12	1,29	1,56	-2,86	-0,02
Рентабельність обороту	5,09	2,28	3,84	5,11	1,28	1,56	-2,81	0,03
Валова рентабельність реалізації	6,20	2,78	4,68	6,23	1,56	1,90	-3,43	0,03
Операційна рентабельність реалізації	14,68	6,34	9,11	12,89	3,78	2,77	-8,34	-1,79
Рентабельність основних засобів	13,21	1,66	4,12	7,87	3,74	2,47	-11,55	-5,34
Рентабельність сукупного капіталу	9,17	1,08	2,02	2,71	0,69	0,94	-8,08	-6,45
Рентабельність власного капіталу	9,88	1,80	2,22	3,05	0,83	0,41	-8,08	-6,84
Рентабельність позикового капіталу	26,83	19,59	23,27	24,85	1,59	3,68	-7,24	-1,98
Рентабельність власного оборотного капіталу	9,29	3,72	4,79	4,97	0,19	1,06	-5,56	-4,31
Рентабельність доходів	5,09	2,28	3,84	5,11	1,28	1,56	-2,81	0,03
Рентабельність загальних витрат	5,42	2,34	4,02	5,45	1,43	1,68	-3,08	0,03
Рентабельність собівартості	14,68	6,34	9,11	12,89	3,78	2,77	-8,34	-1,79

Таблиця 2.17 – Показники для факторного аналізу рентабельності діяльності ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2022-2023 роки, тис. грн.

Показник	Умовне позначення	2022 рік	2023 рік	Відхилення показника 2023 року порівняно з 2022 роком	
				абсолютне	відносне, %
А	1	2	3	4	5
1. Продукція	N	10860,00	12383,30	1523,30	114,03
2. Собівартість	M	4572,70	4922,80	350,10	107,66
3. Активи:					
- основні активи	F	2167,80	1153,60	-1014,20	53,22
- оборотні активи	E	3433,70	4222,40	788,70	122,97
4. Амортизація	A	1200,00	1054,10	-145,90	87,84

Проаналізуємо як дані показники вплинули на рентабельність діяльності ТОВ в таблиці 2.18.

Таблиця 2.18 – Показники для трьохфакторної моделі рентабельності діяльності ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» у 2022-2023 роках, тис. грн.

Показник	Умовне позначення	2022 рік	2023 рік	Відхилення показника 2023 року порівняно з 2022 роком	
				абсолютне	відносне, %
Розрахункові дані					
1. Витрати, що вплинули на зменшення доходів	$C = U + M + A$	5772,70	5976,90	204,20	103,54
2. Прибуток	$P = N - C$	5087,30	6406,40	1319,10	125,93
3. Рентабельність капіталу	$R = P / (F + E)$	0,91	1,19	0,28	131,21
Розрахунки для трьохфакторної моделі					
1. Прибутковість реалізації	P/N	0,47	0,52	0,05	110,44
2. Фондомісткість	F/N	0,20	0,09	-0,11	46,67
3. Оборотність оборотних активів	E/N	0,32	0,34	0,02	107,84

Для того, щоб побудувати трьохфакторну модель необхідно визначити залежність наступних факторів, серед яких прибутковість реалізації послуг, фондомісткість надання послуг та оборотність оборотних активів. Результати факторного аналізу подамо у вигляді таблиці 2.19.

Таблиця 2.19 – Показники для трьохфакторної моделі рентабельності діяльності ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» у 2022-2023 роках

Показник	Алгоритм розрахунку	Отримане значення
Рентабельність послуг базового періоду	$R_0 = (P_0/K_0) = (P_0/N_0)/(F_0/N_0 + E_0/N_0)$	0,28
Рентабельність послуг звітного періоду	$R_1 = P_1/K_1 = (P_1/N_1)/(F_1/N_1 + E_1/N_1)$	0,04
Відхилення у показниках рентабельності послуг	$\Delta R = R_1 - R_0$	- 0,25
Умовна рентабельність за умови, що змінилася лише прибутковість реалізації послуг, а значення інших факторів залишається на рівні базисного періоду	$R_{y1} = (P_1/N_1)/(F_0/N_0 + E_0/N_0)$	1,0
Вплив прибутковості реалізації послуг	$\Delta R1 = R_{y1} - R_0$	0,72
Умовна рентабельність за фондомісткістю за умови, що змінилися два фактори – рентабельність реалізації і фондомісткість, а значення інших факторів залишилося на рівні базисного року	$R_{y2} = (P_1/N_1)/(F_1/N_1 + E_0/N_0)$	1,26
Вплив фактора фондомісткості	$\Delta R2 = R_{y2} - R_{y1}$	0,26
Рентабельність послуг для звітного року	$R_1 = P_1/K_1 = (P_1/N_1)/(F_1/N_1 + E_1/N_1)$	0,04
Вплив оборотності оборотних активів	$\Delta R3 = R_1 - R_{y2}$	- 1,22
Вплив чинників на зміну рентабельності послуг	$\Delta R = \Delta R1 + \Delta R2 + \Delta R3$	- 0,25

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що факторні моделі рентабельності розкривають найважливіші зв'язки між показниками ефективності господарювання ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» та витратами на їх досягнення.

Отже, як свідчить проведений фінансовий аналіз доходів, витрат та рентабельності надання послуг, для нарощення обсягів діяльності ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» склалися сприятливі передумови, що виявилось у більш інтенсивному зростанні обсягів реалізації порівняно з понесеними при цьому витратами. Внаслідок цього відповідно забезпечується високий рівень показників рентабельності діяльності підприємства. Найбільш ефективним з

точки зору оптимізації витрат і забезпечення підтримки функціонування товариства та його максимальної рентабельної і високоприбуткової діяльності є 2020 та 2023 роки, в якому проаналізовані вище показники досягли найоптимальнішого рівня за період, що досліджується.

Висновки за розділом 2

За результатами аналізу фінансово-господарської діяльності ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» має стабільне становище з гарною перспективою на майбутнє, ознакою чого є позитивні зрушення у складі та структурі майна та капіталу товариства, забезпечення достатнього рівня доходності та прибутковості. Увагу керівництва товариства слід звернути на структуру активів та пасивів, а саме: наявність значних залишків грошових коштів на рахунках підприємства, значну питому вагу дебіторської заборгованості, на можливість нарощення поточних зобов'язань у вигляді банківських кредитів, що дозволяє надмірно високе значення коефіцієнтів фінансової незалежності, зменшення надмірно високого рівня ліквідності підприємства, нарощення фінансового потенціалу.

Розраховані показники засвідчили про достатньо стійкий фінансовий стан товариства. Фінансова стійкість ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» зростає, ознаками чого є оптимальна структура поточних зобов'язань, яка виражена високим рівнем фінансової автономії, зниженням фінансової напруги і фінансового ризику, наявністю власних оборотних коштів, значною концентрацією статутного фонду у складі власного капіталу.

Відзначено, що факторні моделі рентабельності розкривають найважливіші зв'язки між показниками ефективності господарювання ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» та витратами на їх досягнення. Як засвідчив проведений фінансовий аналіз доходів, витрат та рентабельності надання послуг, для нарощення обсягів діяльності ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» склалися сприятливі передумови, що виявилось у більш інтенсивному зростанні

обсягів надання послуг у порівнянні з понесеними при цьому витратами. Внаслідок цього відповідно забезпечується високий рівень показників рентабельності діяльності товариства. Найбільш ефективним з точки зору оптимізації витрат і забезпечення підтримки функціонування ТОВ та його максимальної рентабельної і високоприбуткової діяльності є 2020 та 2023 роки, в якому проаналізовані вище показники досягли найоптимальнішого рівня серед 2020-2023 років, що взяті за основу дослідження.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ
ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ

3.1. Інтегрування методики оптимізація структури капіталу у фінансову діяльність товариства

Одним з напрямків вдосконалення методичного інструментарію комплексного аналізу фінансового стану товариства та покращення його результативності та ефективності діяльності є раціональне управління капіталом та його структурою. Оптимізація структури капіталу як одне з важливих й достатньо складних напрямів фінансового менеджменту сприяє підвищенню ефективності управління формуванням капіталу товариства, і як наслідок – поліпшенню фінансового стану загалом. Науковий аналіз пропонує різні підходу до визначення оптимального співвідношення між власним і позичковим капіталом. Науково-методичний підхід до оптимізації структури капіталу залежить від особливостей фінансово-господарської діяльності конкретного підприємства, галузі, до якої воно належить, обсягів діяльності та інших факторів. Як зазначається у наукових працях «стратегія фінансування підприємства – це у фінансовому вираженні його потреба у грошових та матеріальних активах, необхідних для виконання окреслених цілей і забезпечення результативності господарювання .... на основі ідентифікації вхідних та вихідних грошових потоків підприємства» [61, с.7]. Вітчизняними фахівцями, зокрема О.О. Терещенко, пропонуються навіть рекомендовані значення показників, які можна використати для оцінки необхідності вдосконалення структури капіталу підприємства [83].

Оцінка показників, що характеризує структуру капіталу ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» наведена в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Показники, що характеризують структуру капіталу ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2020-2023 рр.

Показник	Рекомендоване значення	Роки				Відхилення 2023 р. проти 2020 р.
		2020	2021	2022	2023	
Коефіцієнт фінансового лівериджу (довгострокові пасиви / власний капітал)	0,5 і менше	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Коефіцієнт автономії (власний капітал / валюту балансу)	0,5 і більше	0,99	0,89	0,91	0,82	-0,17
Коефіцієнт фінансової стабільності (власний капітал / позичковий капітал)	1,0 і більше	121,67	7,77	9,77	4,59	-117,08

Дані таблиці 3.1 свідчать, що всі розраховані показники відповідають рекомендованим значенням. Коефіцієнт фінансового лівериджу по ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» дорівнює нулю при рекомендованому значенню до 50%, що свідчить про відсутність довгострокових пасивів у структурі капіталу; коефіцієнт автономії дорівнює 82,0% проти рекомендованого 50 % і більше, що вказує на високий рівень фінансової незалежності товариства від зовнішніх джерел фінансування; коефіцієнт фінансової стабільності складає 4,59 проти 1,0, що підтверджує висновки про достатній рівень фінансової сталості ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ».

Аналізуючи наведені коефіцієнти, слід відмітити їх постійну динаміку, що характеризує зміни рівня фінансової незалежності ТОВ протягом 2020-2023 років та свідчать про наявність фінансових перспектив в майбутньому.

Крім цього, отримані значення показників на підприємстві дозволяють відмітити наявність певного запасу фінансової незалежності і запропонувати окремі заходи з підвищення ефективності господарювання на основі покращення управління формуванням капіталу як власним, так і залученим та позиковим.

Перш ніж здійснювати заходи щодо залучення фінансових ресурсів, необхідних для господарювання, слід визначити потребу в капіталі. Потреба в капіталі – це виражена в грошовому еквіваленті потреба товариства у грошових

та матеріальних засобах, необхідних для виконання поставлених цілей та забезпечення фінансової рівноваги. Основою, яка може визначати потребу у капіталі, є групування вихідних грошових потоків ТОВ. Потреба в капіталі зумовлюється тим, що момент здійснення грошових витрат та момент надходження грошових коштів за надані послуги не збігаються в часі. Щоб визначити потребу в капіталі, сукупні витрати підприємства доцільно розмежувати на дві групи:

- витрати, пов'язані з підготовкою та організацією надання послуг (капітальні витрати);
- витрати, пов'язані з безпосереднім наданням послуг (поточні витрати).

Кредитори та інвестори, маючи на меті гарантувати свої вкладення та не допустити порушення фінансової рівноваги, вимагають додержання певних правил під час формування структури капіталу та управління нею. Щоправда, не завжди додержання чи недодержання цих правил є вирішальним критерієм під час прийняття інвестиційних рішень, але на практиці зазначені правила широко застосовуються для аналізу фінансового стану підприємств, оцінювання їх кредитоспроможності та інвестиційної привабливості. Дотримання правил формування активів і пасивів є однією з умов забезпечення фінансової рівноваги та оптимізації структури капіталу.

Правилами фінансування капіталу товариства фактично є дотримання принципів, згідно з якими товариство мобілізує фінансовий капітал для покриття потреби у фінансових ресурсах. На них слід зважати, формуючи стратегію залучення фінансових джерел для діяльності ТОВ. Розрізняють такі основні правила фінансування підприємств як золоте правило фінансування, золоте правило балансу, правило вертикальної структури капіталу [8, 48, 67, 61]. Перші два правила характеризують горизонтальну структуру капіталу та майна підприємства. Останнє стосується лише пасиву балансу підприємства. Усі три правила базуються на розрахунку низки показників, що характеризують співвідношення певних статей балансу.

Золоте правило фінансування називають також золотим банківським правилом або правилом узгодженості термінів. Це правило вимагає, щоб терміни, на які мобілізуються фінансові ресурси, збігалися із термінами, на які вони вкладаються в реальні чи фінансові інвестиції. Це означає, що фінансовий капітал має бути мобілізований на термін, не менший від того, на який відповідний капітал авансується в активи підприємства [8, 48, 67, 61].

Підприємство, додержуючись вимог золотого правила фінансування, забезпечує собі стабільну ліквідність та платоспроможність. Але під час застосування цього правила постає проблема порівняння окремих статей активу та пасиву балансу (окремих об'єктів інвестування та джерел фінансування). Це можна зробити на стадії планування фінансово-господарської діяльності підприємства [8, 48, 67, 61].

Загалом вважається, що має діяти принцип «загального фінансування», згідно з яким усі активи фінансуються за рахунок усіх пасивів. На практиці застосовуючи золоте правило фінансування, користуються двома умовами, що виражають його зміст, а саме:

- питома вага довгострокових активів у довгострокових пасивах повинна бути меншою від одиниці;

- короткострокові активи повинні перевищувати короткостроковий капітал (рекомендоване значення більше ніж 1,0) [61, с. 8].

У разі додержання золотого правила фінансування фінансова рівновага забезпечується за таких умов:

- інвестований капітал своєчасно (у передбачені строки) вивільняється в результаті господарської діяльності;

- існує можливість пролонгації термінів повернення капіталу;

- платежі, строк оплати яких настав, можна здійснити за рахунок надходжень від операційної та інвестиційної діяльності [8, 48, 67, 61].

Розрахунки дотримання золотого правила фінансування на ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» представлені у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Показники дотримання золотого правила фінансування на ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2020-2023 рр.

Показник	Рекомендоване значення	Роки				Відхилення 2023 р. проти 2020 р.
		2020	2021	2022	2023	
1 умова (довгострокові активи / довгострокові пасиви)	< 1,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 умова (короткострокові активи / короткостроковий капітал)	> 1,0	110,23	7,94	10,14	5,42	-104,81

Джерело: складено на основі [61, с. 8].

Дані таблиці 3.2 свідчать про дотримання золотого правила фінансування на ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2020-2023 рр. за обома умовами, оскільки капітал авансований в ті активи, які за термінами погашення відповідають термінам залученню. Це вказує на можливість нарощувати товариством довгострокові та короткострокові зобов'язання, виходячи з наведеного рекомендованого значення. У динаміці ситуація є несталою. Разом з тим, така тенденція дозволяє зробити висновок про наявний потенціал у товариства у напрямі оптимізації структури капіталу.

Золоте правило балансу вимагає не лише паралельності термінів фінансування та інвестування, а й додержання певних співвідношень між окремими статтями пасивів та активів. Умови золотого правила балансу візуалізовані за допомогою рисунку 3.1.

Необоротні активи	Власний капітал	Необоротні активи	Власний капітал
	Довгострокові пасиви		Довгострокові оборотні активи
Оборотні активи	Короткострокові пасиви	Короткострокові оборотні активи	Короткострокові пасиви

Рисунок 3.1 – Умови золотого правила балансу

Джерело: [8, 48, 67, 61].

Загалом це правило вимагає виконання таких умов:

- необоротні активи мають фінансуватися за рахунок власного капіталу та довгострокових позик;

- довгострокові капіталовкладення мають фінансуватися за рахунок коштів, мобілізованих на довгостроковий період, тобто довгострокові пасиви мають використовуватися не тільки для фінансування основних фондів, а й для довгострокових оборотних активів (наприклад, оборотні активи, авансовані у стратегічні запаси сировини, неліквідні товари) [61, с. 8].

Розрахунки дотримання золотого правила балансу на ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2020-2023 рр. представимо у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Показники дотримання золотого правила балансу на ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2020-2023 рр.

Показник	Роки				Відхилення 2023 р. проти 2020 р.
	2020	2021	2022	2023	
Необоротні активи	2625,40	3026,00	2002,30	1297,10	-1328,30
Власний капітал	25684,70	28379,50	31372,60	35483,60	9798,90
Довгострокові пасиви	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Оборотні активи	23270,40	29007,80	32583,00	41919,70	18649,30
Довгострокові оборотні активи	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Короткострокові пасиви	211,10	3654,30	3212,70	7733,20	7522,10

Дані таблиці 3.3 свідчать про дотримання умов золотого правила балансу з питання забезпеченості необоротних активів власним капіталом та довгостроковими пасивами протягом 2020-2023 років, при цьому суттєвий надлишок такого джерела фінансування у 2020 році склав 23059,3 тис. грн., у 2021 році – 25353,5 тис. грн., у 2022 році – 29370,3 тис. грн., а у 2023 році – 34186,5 тис. грн. Значний надлишок власного джерела фінансування можна пояснити нарощенням валюти балансу за рахунок власного капіталу товариства та скороченням обсягів інвестування капіталу в необоротні активи. Це

дозволило забезпечити за рахунок власних ресурсів не лише необоротні активи, але частково й оборотні. Тому, не дивлячись на незначні обсяги короткострокових пасивів, куди включено лише кредиторську заборгованість, оборотні активи були профінансовані як за допомогою цих пасивів так і за допомогою власного капіталу. Така ситуація підкреслює сформовані раніше висновки про можливість удосконалення структури капіталу і про реальну перспективу нарощення короткострокових пасивів за допомогою залучення позики банку для розширення сфери впливу.

Наступне правило вертикальної структури капіталу пов'язане з управлінням формуванням капіталу, а саме аналізом складу та структури джерел його фінансування. Кореляція пасивів з активами, тобто з напрямками використання фінансових ресурсів товариства, у такому разі не здійснюється. Правило вертикальної структури вимагає додержання певного співвідношення між власним і позичковим капіталом товариства. Аналізуючи вертикальну структуру балансу, обчислюють два основні показники: коефіцієнт фінансової незалежності та коефіцієнт заборгованості. Коефіцієнт фінансової незалежності вказує на рівень фінансового стану товариства з питання забезпечення власним капіталом та незалежності від зовнішніх джерел фінансування. Коефіцієнт заборгованості, навпаки, характеризує залежність товариства від позикового капіталу. Вважається, що зростання даного показника свідчить про зростання фінансового ризику та високу можливість втрати платоспроможності.

Щодо вертикальної структури капіталу існують різні погляди. Одні економісти, Бланк І.О. вважають, що відношення власного і позикового капіталу підприємства повинно становити 1:1 [8]. І у такому разі загальна сума заборгованості не повинна перевищувати суму власних джерел фінансування, тобто критичне значення коефіцієнту автономії повинно дорівнювати 0,5. Згідно з іншою точкою зору, для промислових підприємств частка власного капіталу має становити не менше як 60 %, для торгівлі - 50 % [75]. Існує також думка, що відношення власного та позикового капіталу має становити 2:1 [43]. Правило вертикальної структури на основі 1:1 пояснюється тим, що власники

підприємства мають брати участь у його фінансуванні внесками чи рефінансуванням прибутку щонайменше в такому саме обсязі, як і кредитори.

На практиці структура капіталу підприємств значною мірою залежить від галузі виробництва, до якої вони належать, форм організації бізнесу, а також від низки інших специфічних факторів. Порівняння питомої ваги власних ресурсів у загальній структурі капіталу та значення коефіцієнту заборгованості за окремими галузями виробництва у країнах ЄС та в Україні представимо за допомогою таблиці 3.4 [95, с. 185].

Таблиця 3.4 – Структура капіталу у країнах ЄС та в Україні

Галузь виробництва	Коефіцієнт автономії (власний капітал / валюту балансу)		Коефіцієнт заборгованості (позичковий капітал / власний капітал)	
	ЄС	Україна	ЄС	Україна
Промисловість	0,24	0,31	3,2	2,27
Хімічна промисловість	0,40	0,80	1,5	0,25
Транспорт	0,15	0,51	2,7	0,97
Будівництво	0,06	0,70	15,6	0,44
Торгівля та громадське харчування	0,03	0,17	32,3	4,96
Постачання та збут	0,15	0,25	5,6	3,04
Сільське господарство	0,35	0,75	0,95	0,33
Всього по народному господарству	0,18	0,48	4,5	0,78

Джерело: [95, с. 185].

Як свідчать дані таблиці, що відхилення у значеннях показників, що описують структуру капіталу, є суттєвими, що можна пояснити особливостями реалізації економічної діяльності та оборотністю коштів у галузях національної економіки. Залежність між часткою позикового капіталу і оборотністю капіталу є прямою. Отже, якщо оборотність капіталу є високою, то і значення коефіцієнту заборгованості є високим і навпаки. Крім цього, існують і відмінності у значеннях наведених показників для українських підприємств і для підприємств країн ЄС. Це пояснюється можливістю закордонними

підприємствами нарощувати потенціал за рахунок позикових або залучених джерел фінансування. Для українських підприємств, не є виключенням і ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ», характерним є високий рівень фінансової незалежності від зовнішніх джерел фінансування.

Стосовно ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ», то коефіцієнт автономії дорівнює 0,9277 у 2020 році, 0,9613 у 2021 році, 0,8726 у 2022 році та 0,9075 у 2023 році та дозволяє зробити висновок про надзвичайно високе його значення. Тоді навпаки, коефіцієнт заборгованості відповідає рівню 0,0723 у 2020 році, 0,0387 у 2021 році, 0,1274 у 2022 році та 0,0925 у 2023 р., що значно нижче рекомендованого значення.

Таким чином, наведені підходи засновані на золотому правилі фінансування, балансу та вертикальної структури капіталу дозволили отримати узгоджений висновок про можливість підвищення ефективності управління формуванням капіталу на основі оптимізації його структури на ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ», оскільки дане підприємство має значні обсяги власного капіталу і характеризується відсутністю короткострокових зобов'язань.

3.2. Запровадження кваліметрії як методичного інструменту підвищення ефективності комплексного аналізу фінансового стану товариства

Використавши значний методичний арсенал для проведення комплексного аналізу фінансового стану ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» відмітимо потребу розробки методики, що була б спрямована на інтегральну кількісну оцінку якісних параметрів реалізації комплексного аналізу фінансового стану та визначення напрямів поліпшення як методичного інструментарію так і самого фінансового стану товариства. Цікавим на нашу думку є науково-методичний підхід, що детально описаний у науковій літературі, та стосується застосування

наукових принципів кваліметрії як науки про вимірювання якості об'єктів дослідження на основі їх кількісних індикаторів [59, 24, 63, 99].

В умовах війни набувають особливої актуальності проблеми наявності фінансових ресурсів для збереження життєздатності підприємства та забезпечення його сталого розвитку. Для вирішення окресленого наукового завдання важливим є оцінювання потенційних можливостей підприємства та його взаємодію із динамічним оточуючим середовищем на основі обраної сукупності показників. У зв'язку з цим виникає необхідність аналізу та застосування сучасних науково-методичних підходів до комплексного аналізу фінансового стану товариства на основі кваліметрії, а саме застосування факторно-критеріальної моделі оцінювання фінансового стану, побудованої на основі одиничних, комплексних та інтегрального показників забезпечення його якості.

В цих умовах розпочнемо з ідентифікації методичних підходів, які б сприяли кількісно-якісній оцінці фінансового стану ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ». За основу пропонуємо використання методичного підходу на основі кваліметрії. Обраний метод тривалий час знаходив своє визнання у різних сферах наукових досліджень для проведення кількісного вимірювання якісних характеристик суб'єкта дослідження [59, 24, 63, 99].

Відповідно до даних Енциклопедії сучасної України, кваліметрія – науковий напрям, що досліджує методологію та проблематику комплексного кількісного оцінювання якості будь-яких об'єктів – предметів, явищ або процесів [24]. Кваліметрія, відповідно до наведеного джерела, є складовою частиною квалітології – науки про якість, при цьому її об'єктом є дослідження принципів і методів оцінювання якості, коли предметом виступає сукупність властивостей предметів і процесів як складових частин загальної якості, що досліджується [24].

Відповідно до Вікіпедії, кваліметрія є наукою про оцінку якості об'єктів, що вивчає та реалізує методи і засоби кількісної оцінки якості продукції [12], звужуючи її значення лише до якості продукції. Кваліметрію пропонують

розглядати як наукову дисципліну, що вивчає методологію і проблематику комплексних кількісних оцінок якості будь-яких об'єктів: предметів або процесів [26]. Такий підхід є значно ширшим і передбачає не лише дослідження якості продукції, а дослідження як об'єктів так і процесів. Таке кількісне оцінювання якості відбувається за допомогою шкали балів [55]. Кваліметрію пропонують використовувати для дослідження інтенсивності явища, що важко вимірюється або при дослідженні впливу на об'єкт багатьох різноспрямованих факторів [55]. Кваліметрію успішно використовують у географії та екології, у освіті і праві, в управлінні та економіці. Пропонуємо використати наукові здобутки вчених і оцінити фінансовий стан ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за допомогою інструментів кваліметрії.

Кваліметрія базується на структуруванні об'єкта дослідження (об'єкт у цілому – перший рівень спільності), розподілу його на складові частини (другий рівень), що у свою чергу розподіляються на частини (третій рівень) і т. і. Отже, кваліметрія передбачає ієрархічну систему, що візуалізується схемою чи таблицею. Традиційним є використання оцінки експертів або застосування іншого напрямку вимірювання кожної складової та встановлення її значимості (вагомості, важливості). Після чого, здійснюється інтегрування цих оцінок в загальну кількісно-якісну оцінку об'єкта [59].

На основі класичних кваліметричних моделей застосуємо факторно-критеріальну модель оцінювання фінансового стану товариства з обмеженою відповідальністю «ПОЛТАВАІНФОКОМ». Розуміючи під фінансовим станом товариства комплексний феномен фінансово-господарської практики, пропонуємо його ідентифікацію на основі поєднання критерію ефективності формування майна і капіталу, критеріїв забезпечення ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та рентабельності.

Тому. базуючись на тому, що фінансовий стан товариства – це стійка властивість господарюючого суб'єкта долати суперечності та забезпечувати довгостроковий розвиток на основі фінансових ресурсів, їх спроможності

забезпечувати фінансову стійкість, ліквідність, платоспроможність та рентабельність.

Відповідно, застосування кваліметричної моделі в нашому випадку буде спрямована на визначення здатності товариства забезпечувати гармонійну відповідність етапам життєвого циклу та на цій основі довгостроковий розвиток, маючи в розпорядженні достатні фінансові ресурси, використовуючи сприятливі спроможності та застосовуючи новації. Тому доцільним, на нашу думку, буде використання обґрунтованих вище основних критеріїв (таблиця 3.5).

Таблиця 3.5 – Критерії та показники (фактори) для побудови факторно-критеріальної кваліметричної моделі оцінювання фінансового стану ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ»

Критерії	Показники (фактори)
Критерій ефективності формування майна і капіталу товариства	позитивна динаміка зміни майна
	позитивна динаміка зміни капіталу
	оптимальна структура майна
	оптимальна структура капіталу
Критерій забезпечення ліквідності товариства	дотримання умов ліквідності за результатами структурного аналізу
	дотримання нормативних значень показників ліквідності
	дотримання умов забезпечення ліквідності балансу
Критерій забезпечення платоспроможності товариства	дотримання нормативних значень показників платоспроможності
	дотримання умов забезпечення належного рівня платоспроможності у поточній, короткостроковій та довгостроковій перспективі
Критерій забезпечення фінансової стійкості товариства	наявність капіталу для фінансування загальної потреби у формуванні запасів
	дотримання нормативних показників фінансової стійкості
Критерій забезпечення рентабельності товариства	ефективність політики формування доходів
	ефективність політики фінансування витрат
	позитивна динаміка зміни показників рентабельності

Джерело: складено автором.

Виділення рівнів дослідження для побудови факторно-критеріальної моделі комплексного аналізу фінансового стану ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ»

як системи було здійснено на основі узагальнення наукових здобутків вчених [59, 63, 26, 55].

Інтегральний показник фінансового стану товариства (P) визначається сумою факторів:

$$P = \sum_{i=1}^3 m_i F_i, \quad (3.1)$$

де $i=1...3$ —кількість факторів, m_i —вагомість i -го фактору (визначається експертним методом, $m_i=0...1$, з умовою нормування $\sum_{i=1}^3 m_i = 1$); F_i — i -ий фактор, що впливає на інтегральний показник та визначається станом окремих складових фінансового стану та їх взаємоузгодженістю. У свою чергу кожен з факторів F_i характеризується сумою критеріїв, які мають відповідні коефіцієнти виявлення K_i :

$$F_i = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n K_i \quad (3.2)$$

З урахуванням таблиці 3.5 та формули 3.1 та формули 3.2 маємо:

$$P = m_1 \left(\frac{K1 + \dots + K4}{4} \right) + m_2 \left(\frac{K5 + \dots + K7}{3} \right) + m_3 \left(\frac{K8 + \dots + K9}{2} \right) + m_4 \left(\frac{K10 + \dots + K11}{2} \right) + m_5 \left(\frac{K12 + \dots + K14}{3} \right) \quad (3.3)$$

Розробка факторно-критеріальної моделі оцінювання передбачає ідентифікацію експертами вагомості показника (фактора) шляхом їх ранжування. В якості експертів було обрано працівників ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ». Для достовірної та повної експертної оцінки було використано метод рейтингу (метод оцінної класифікації) та метод бальних оцінок. Для оцінки показників (K) використаємо запропоновану авторами [63, 59, 26, 55] шкалу:

$0 < K \leq 0,25$ – недостатній рівень;

$0,25 < K \leq 0,5$ – задовільний рівень;

$0,5 < K \leq 0,75$ – достатній рівень;

$0,75 < K \leq 1$ – високий рівень.

З методів соціологічних досліджень було обрано метод опитування, а саме групове експертне оцінювання. Основу вибірки становили працівники ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ», що забезпечило одержання якісної інформації, обґрунтувало процедуру відбору та забезпечило високу ймовірність і вірогідність перенесення результатів вибіркової сукупності на генеральну. З розумінням відносимося, що питання якості формування вибірки, її компетентності є ключовим, оскільки саме результати вибірки, її кількісні та якісні показники є основою для одержання інформації, її аналізу та економічної інтерпретації. Результати опитування працівників ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» забезпечили репрезентативність опитування, її надійність та повну валідність вибіркової сукупності щодо критеріїв та факторів забезпечення комплексного аналізу фінансового стану.

Крім цього, основними маркерами запровадження кваліметрії як методичного інструменту підвищення ефективності комплексного аналізу фінансового стану товариства «стало поєднання випадкового принципу відбору з цілеспрямованим у контексті забезпечення виконання основних умов, серед яких випадкова вибірка забезпечила високий рівень репрезентативності з ймовірностями, що наближаються до їх розподілу у генеральній сукупності та цілеспрямований відбір забезпечив достатній рівень надійності та валідності з ймовірностями, що забезпечать стабільність та плідність у висновках щодо генеральної сукупності» [59, с. 48].

Наступним кроком у запровадженні кваліметрії як методичного інструменту підвищення ефективності комплексного аналізу фінансового стану товариства стала обробка даних та зведення їх до єдиної системи обчислення. За результатами отримано наступні ряди вагомостей та значущості показників (таблиця 3.6).

Результати розрахунків засвідчують, що інтегральний кваліметричний показник по ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» складає за 2023 р. 91,0%, що свідчить про достатньо високий рівень фінансової стійкості, ліквідності,

Таблиця 3.6 – Критерії та показники (фактори) факторно-критеріальної кваліметричної моделі оцінювання фінансового стану ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» за 2023 р.

Критерії	Ранжування критеріїв за їх вагомістю	Показники (фактори)	Вагомість показника (фактора)
Критерій ефективності формування майна і капіталу товариства (m ₁)	0,25	позитивна динаміка зміни майна (K ₁)	0,95
		позитивна динаміка зміни капіталу (K ₂)	0,95
		оптимальна структура майна (K ₃)	0,9
		оптимальна структура капіталу (K ₄)	0,95
Критерій забезпечення ліквідності товариства (m ₂)	0,2	дотримання умов ліквідності за результатами структурного аналізу (K ₅)	0,95
		дотримання нормативних значень показників ліквідності (K ₆)	0,9
		дотримання умов забезпечення ліквідності балансу (K ₇)	0,95
Критерій забезпечення платоспроможності товариства (m ₃)	0,2	дотримання нормативних значень показників платоспроможності (K ₈)	0,95
		дотримання умов забезпечення належного рівня платоспроможності у поточній, короткостроковій та довгостроковій перспективі (K ₉)	0,9
Критерій забезпечення фінансової стійкості товариства (m ₄)	0,2	наявність капіталу для фінансування загальної потреби у формуванні запасів (K ₁₀)	0,95
		дотримання нормативних показників фінансової стійкості (K ₁₁)	0,9
Критерій забезпечення рентабельності товариства (m ₅)	0,15	ефективність політики формування доходів (K ₁₂)	0,95
		ефективність політики фінансування витрат (K ₁₃)	0,9
		позитивна динаміка зміни показників рентабельності (K ₁₄)	0,85
Інтегральний показник фінансового стану товариства			0,910

Джерело: розраховано автором.

платоспроможності та рентабельності, а значить все ж характеризується досконалістю і не потребує покращень.

Логічним, на нашу думку, завершенням розкриття можливості застосування кваліметрії в оцінюванні фінансового стану товариства є всебічне визначення якості інтегрального показника як феномену здатного забезпечити розвиток у поточній, короткостроковій та довгостроковій перспективі. Така системність пов'язана з визначенням якості інтегрального показника фінансового стану на основі:

- кількісного відображення одиничних показників якості, що характеризують лише одну властивість товариства зберігати фінансову сталість;

- комплексного відображення показників якості, що ідентифікують кілька властивостей товариства зберігати фінансову сталість;

- інтегрального відображення показника якості фінансового стану, що виражає загальний ефект від стану фінансових ресурсів, їх розміщення та витрат на їх формування.

Апробована система критеріїв та показників (факторів) при побудові кваліметричної моделі оцінювання фінансового стану ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» дозволила провести комплексну оцінку фінансового стану товариства та визначити його рівень на основі інтегрального підходу. Обґрунтованість такого впровадження зумовлена актуальністю наряду дослідження та потребою впливати на процеси соціального й економічного розвитку товариства в умовах війни. Результати оцінювання дозволили отримати інтегральний показник та підтвердити висновок про високий рівень фінансової сталості, здатність фінансового забезпечення поточних витрат та проектів розвитку ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ».

Висновки за розділом 3

Запропоновано вдосконалення методичного інструментарію комплексного аналізу фінансового стану товариства та покращення його результативності й ефективності діяльності за допомогою підвищення ефективності управління капіталом товариства та його структурою. Оптимізація структури капіталу товариства пропонується розглядати як одне з важливих й достатньо складних напрямів фінансового менеджменту, що сприяє підвищенню ефективності управління формуванням капіталу товариства, і як наслідок – поліпшенню фінансового стану загалом. Проведений науковий аналіз запропонував різні підходу до визначення оптимального співвідношення між власним і позичковим капіталом. Підкреслено, що науково-методичний підхід до оптимізації структури капіталу товариства залежить, в першу чергу, від особливостей фінансово-господарської діяльності конкретного підприємства, галузі, до якої воно належить, обсягів діяльності та інших факторів.

Наведений підхід, що заснований на золотому правилі фінансування, балансу та вертикальній структурі капіталу, дозволив отримати узгоджений висновок про можливість підвищення ефективності управління політикою формуванням капіталу на основі оптимізації його структури на ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ», оскільки дане підприємство має значні обсяги власного капіталу і характеризується відсутністю короткострокових та довгострокових зобов'язань.

Доведено можливість застосування кваліметрії в оцінюванні фінансового стану товариства з метою всебічного визначення якості інтегрального показника як феномену здатного забезпечити розвиток у поточній, короткостроковій та довгостроковій перспективі. Така системність у дослідженні пов'язана з визначенням якості інтегрального показника фінансового стану на основі кількісного відображення одиничних показників якості, що характеризують лише одну властивість товариства зберігати фінансову

сталість; комплексного відображення показників якості, що ідентифікують кілька властивостей товариства зберігати фінансову сталість та інтегрального відображення показника якості фінансового стану, що виражає загальний ефект від стану фінансових ресурсів, їх розміщення та витрат на їх формування.

Апробована система критеріїв та показників (факторів) при побудові кваліметричної моделі оцінювання фінансового стану ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» дозволила провести комплексну оцінку фінансового стану товариства та визначити його рівень на основі інтегрального підходу. Обґрунтованість такого впровадження зумовлена актуальністю наряду дослідження та потребою впливати на процеси соціального й економічного розвитку товариства в умовах війни. Результати оцінювання дозволили отримати інтегральний показник та підтвердити висновок про високий рівень фінансової сталості, здатність фінансового забезпечення поточних витрат та проектів розвитку ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» в майбутньому.

ВИСНОВКИ

Фінансовий стан визначає місце товариства в бізнес-середовищі та рівень ефективності і безризиковості його функціонування в умовах невизначеності, в тому числі в умовах війни. Оцінка результатів діяльності товариства є одним з основних елементів у системі управління і обґрунтування господарських рішень. Результати оцінки викликають інтерес як для інвесторів, кредиторів, постачальників матеріально-технічних ресурсів так і для працівників самого товариства не залежно від рівня їх відповідальності. В цих умовах життєво важливим для підприємства є наявність бездоганної репутації та збереження його життєздатності. У зв'язку з цим обрана тема дослідження є актуальною в сучасних умовах розвитку та функціонування бізнес-середовища.

Аналіз останніх наукових досліджень показав, що питанню аналізу фінансового стану підприємства присвячено безліч праць авторів різних країн. Засновниками розробки й розвитку цього питання вважають представників англо-американської школи (Р. Фоулк, Дж. Кеннон, Р. Сміт, Дж. Хорріган, фахівці фірми Дюпон і т.д.), коли в Україні – це і праці С.Ф. Покропивного, А.М. Поддєрьогіна, Т.Г. Беня, І.О. Бланка, В.А. Василенка, К.В. Ізмайлової, Г.Г.Кірейцева, Л.О.Лахтіонової, В.О.Мец, Є.В.Мниха, В.О. Подольської, О.О.Терещенка, А.В. Череп та інших. При цьому використовуються різні підходи та методології комплексного аналізу фінансового стану підприємства.

Результати наукового дослідження надали змогу дійти висновку про необхідність детальної характеристики фінансового стану товариства як комплексного, багатомірного поняття з позицій короткострокової (ліквідність, платоспроможність) та довгострокової (структура капіталу, залежність від кредитних та інвестиційних джерел) перспектив.

Методика комплексного аналізу фінансового стану товариства є досить поширеною. Однією з проблем методичного характеру, що перешкоджають досягненню ефективності при проведенні комплексного аналізу фінансового

стану товариства, вважаємо є відсутність комплексного підходу. Це пояснюється неможливістю врахування значної кількості вагомих факторів, що визначають фінансовий стан або навпаки – включення значної кількості показників, що є взаємоповторюваними і взаємодублюючими й заважають формуванню цілісної методології аналізу.

Основними завданнями проведення комплексного аналізу є оцінка результатів діяльності товариства за попередній та поточні роки, виявлення факторів, що є стимуляторами або дестимуляторами забезпечення результативності роботи підприємства, прийняття рішення про визнання структури балансу задовільною або, навпаки, – незадовільною, а підприємство платоспроможним чи неплатоспроможним.

За результатами аналізу фінансово-господарської діяльності, ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» має стабільне становище з гарною перспективою на майбутнє, ознакою чого є позитивні зрушення у складі та структурі майна та капіталу підприємства, забезпечення достатнього рівня доходності та прибутковості. Увагу керівництва товариства слід звернути на структуру активів та пасивів підприємства, а саме: наявність значних залишків грошових коштів на рахунках підприємства, значну питому вагу дебіторської заборгованості, на можливість нарощення поточних зобов'язань у вигляді банківських кредитів з метою зменшення надмірно високого рівня ліквідності підприємства, нарощення фінансового потенціалу.

Розраховані показники засвідчили про достатньо стійкий фінансовий стан підприємства. Фінансова стійкість ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» зростає, ознаками чого є оптимальна структура поточних зобов'язань, яка виражена високим рівнем фінансової автономії, зниженням фінансової напруги і фінансового ризику, наявністю власних оборотних коштів, значною концентрацією статутного фонду у складі власного капіталу.

Відзначено, що факторні моделі рентабельності розкривають найважливіші зв'язки між показниками ефективності господарювання ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» та витратами на їх досягнення. Як засвідчив

проведений фінансовий аналіз доходів, витрат та рентабельності надання послуг, для нарощення обсягів діяльності ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» склалися сприятливі передумови, що виявилось у більш інтенсивному зростанні обсягів реалізації порівняно з понесеними при цьому витратами. Внаслідок цього відповідно забезпечується високий рівень показників рентабельності діяльності підприємства. Найбільш ефективним з точки зору оптимізації витрат і забезпечення підтримки функціонування товариства та його максимальної рентабельної і високоприбуткової діяльності є 2020 та 2023 роки, в якому проаналізовані вище показники досягли найоптимальнішого рівня серед 2020-2023 років.

Запропоновано вдосконалення методичного інструментарію комплексного аналізу фінансового стану товариства та покращення його результативності й ефективності діяльності за допомогою підвищення ефективності управління капіталом товариства та його структурою. Оптимізація структури капіталу товариства пропонується розглядати як одне з важливих й достатньо складних напрямів фінансового менеджменту, що сприяє підвищенню ефективності управління формуванням капіталу товариства, і як наслідок – поліпшенню фінансового стану загалом. Проведений науковий аналіз запропонував різні підходу до визначення оптимального співвідношення між власним і позичковим капіталом. Підкреслено, що науково-методичний підхід до оптимізації структури капіталу товариства залежить, в першу чергу, від особливостей фінансово-господарської діяльності конкретного підприємства, галузі, до якої воно належить, обсягів діяльності та інших факторів.

Наведений підхід, що заснований на золотому правилі фінансування, балансу та вертикальної структури капіталу, дозволив отримати узгоджений висновок про можливість підвищення ефективності управління політикою формуванням капіталу на основі оптимізації його структури на ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ», оскільки дане підприємство має значні обсяги

власного капіталу і характеризується відсутністю короткострокових та довгострокових зобов'язань.

Доведено можливість застосування кваліметрії в оцінюванні фінансового стану товариства з метою всебічного визначення якості інтегрального показника як феномену здатного забезпечити розвиток у поточній, короткостроковій та довгостроковій перспективі. Така системність у дослідженні пов'язана з визначенням якості інтегрального показника фінансового стану на основі кількісного відображення одиничних показників якості, що характеризують лише одну властивість товариства зберігати фінансову сталість; комплексного відображення показників якості, що ідентифікують кілька властивостей товариства зберігати фінансову сталість та інтегрального відображення показника якості фінансового стану, що виражає загальний ефект від стану фінансових ресурсів, їх розміщення та витрат на їх формування.

Апробована система критеріїв та показників (факторів) при побудові кваліметричної моделі оцінювання фінансового стану ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» дозволила провести комплексну оцінку фінансового стану товариства та визначити його рівень на основі інтегрального підходу. Обґрунтованість такого впровадження зумовлена актуальністю на пряму дослідження та потребою впливати на процеси соціального й економічного розвитку товариства в умовах війни. Результати оцінювання дозволили отримати інтегральний показник та підтвердити висновок про високий рівень фінансової сталості, здатність фінансового забезпечення поточних витрат та проектів розвитку ТОВ «ПОЛТАВАІНФОКОМ» в майбутньому.

ПЕРЕЛІК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 12.09.2024).
2. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>. (дата звернення: 12.09.2024).
3. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text> (дата звернення: 12.09.2024).
4. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1> (дата звернення: 12.09.2024).
5. Анісімова Г.С. Вплив структури капіталу на фінансово-економічний стан промислового підприємства. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/23899> (дата звернення: 12.09.2024).
6. Бандурка О.М. Фінансова діяльність підприємств: [підручник] / О.М. Бандурка. – К.: Либідь. – 2002. – 384 с.
7. Біла О.Г. Фінанси підприємств: [навч. посіб.] / О.Г. Біла – Львів: «Магнолія 2006», 2008. – 383 с.
8. Бланк І.О. Управління активами і капіталом підприємства / І.О. Бланк. – К.: Ника-Центр, Ельга, 2005. – 448 с.
9. Блонська В.І. Діагностика управління капіталом підприємства / В.І. Блонська, Т.М. Хватамуха // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.11. – С. 252-258.
10. Василенко В.А. Стратегічне управління: [навч. посібник] / В.А. Василенко, Т.І. Ткаченко. – К.: Фінанси, 2007. – 396 с.
11. Василюшин Т., Синькевич Н. Основи комплексного фінансового аналізу. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/7666/2/Conf_2014_Vasylyshyn_T-

The_basics_of_complex_15-17.pdf (дата звернення: 10.07.2024).

12. Викиданець І.В. Методи оптимізації структури капіталу підприємства
URL:

https://scholar.google.com.ua/scholar?start=10&q=%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C&hl=uk&as_sdt=0,5 (дата звернення: 12.09.2024).

13. Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 07.08.2024).

14. Вікнянська В.А. Фінансовий стан підприємства, його оцінка та напрями покращення. URL: <http://udau.edu.ua/library.php?pid=1015>. (дата звернення: 12.09.2024).

15. Власюк Н.І. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємства на основі показників ліквідності URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/9_ukr/61.pdf (дата звернення: 10.07.2024).

16. Войнаренко В.М. Стабілізація фінансової стійкості підприємств : проблеми та умови забезпечення / В.М. Войнаренко, М.І.Іванов // Проблеми економіки, обліку та менеджменту. Збірник наукових праць інженерно-економічного факультету ТУП. – Хмельницький: ІВЦ ТУП, 2003. – С. 388-396.

17. Гадзевич О.І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств: [навч. посібник] / О.І. Гадзевич. – К.: Кондор, 2008. – 180 с.

18. Глушко А. Д., Грачова А.О. Методичні засади аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/6_2019/36.pdf (дата звернення: 09.07.2024).

19. Грицишен Д. О. Інформаційно-аналітична система управління сталим розвитком на макрорівні. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4945> (дата звернення: 09.07.2024).

20. Гармідер Л. Д. Підходи щодо оцінки ефективності маркетингової

діяльності на підприємствах сфери послуг /Л. Д. Гармідер //Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі.– 2016. – № 3 (75). – С. 177-181.

21. Губарик О. М. Оцінка ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства на підставі фінансової звітності та бухгалтерського балансу. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/23_2010/12.pdf (дата звернення: 11.07.2024).

22. Гуріненко Н.В. Методика еталонного та умовного задовільного підприємства при визначенні фінансової стійкості / Н.В. Гуріненко // Вісник національного технічного університету «ХПІ»: збірник наукових праць тематичний випуск «Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства», 2011. – № 14. – С. 35-39.

23. Дем'яненко М.Я. Фінансовий словник-довідник. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=5VdCvAYAAAAJ&citation_for_view=5VdCvAYAAAAJ:0EnyYjriUFMC (дата звернення: 12.09.2024).

24. Дем'яненко І.В. Фінансова стійкість підприємств та її бюджетно-податкове регулювання URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=pdbb390AAAAJ&citation_for_view=pdbb390AAAAJ:u-x6o8ySG0sC (дата звернення: 12.09.2024).

25. Енциклопедія сучасної України. URL: <https://esu.com.ua/article-11519> (дата звернення: 07.08.2024).

26. Єльнікова Г.В. Технологія інструментарію кількісного вимірювання якості освіти в навчальному закладі. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/6922/1/%D0%A2%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB.%D1%80%D0%BE%D0%B7%D1%80%D0%BE%D0%B1.%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BC..pdf> (дата звернення: 07.08.2024).

27. Загородна О. Діагностика фінансового стану і стійкості функціонування підприємства. URL:

<http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/22904/1/%D0%B4%D1%96%D0%B0%D0%B3%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%83.pdf> (дата звернення: 12.09.2024).

28. Загородній А.Г. Фінансовий словник – 3-тє вид. випр. та допов. / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко. – К.: Знання, 2004. – 294 с.

29. Захарова Ю., Денисенко М. Методичні підходи до комплексної оцінки фінансового стану підприємства URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/16901/1/PIONBUG_2020_P135-136.pdf (дата звернення: 12.07.2024).

30. Зигрій О. В. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства на основі показників звітності: теоретичний підхід. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/.pdf> (дата звернення: 10.07.2024).

31. Зятковський І. Теоретичні засади фінансів підприємств / І. Зятковський // Фінанси України. – 2006. – № 4. – С. 17- 26.

32. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: [навч. посібник] / К.В. Ізмайлова. – К.: МАУП, 2007. – 152 с.

33. Кабаченко Д.В. Використання системного підходу при формуванні комплексної оцінки фінансового стану підприємства. URL: http://udf-cat.tntu.edu.ua/client/page_lib.php?docid=61678&mode=DocBibRecord (дата звернення: 12.09.2024).

34. Карпенко Г.В. Шляхи удосконалення фінансового стану підприємства. URL: <https://library.ztu.edu.ua/doccard.php/59447> (дата звернення: 12.09.2024).

35. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент: [навчальний посібник] / Г.Г. Кірейцев. – Київ: “Центр навчальної літератури”, 2006. – 531 с.

36. Коваленко О.Ю. Напрями поліпшення фінансового стану підприємств в ринкових умовах / О.Ю. Коваленко // Вчені записки Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського. Серія «Економіка і управління», 2011. – Том 24 (63). – № 2. – С. 70-76.

37. Конторщикова О. Аналіз фінансового стану як передумова ефективного управління підприємством / О. Конторщикова // Економіка. Фінанси. Право. – 2007. – № 6. – С. 3-5.

38. Корбутяк А. Г. Бута М. М. Підходи до трактування поняття «фінансовий стан підприємства». URL: http://www.visnyk-ekonom.uzhnu.uz.ua/archive/16_1_2017ua/35.pdf (дата звернення: 10.07.2024).

39. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: [навч. посібник] / Коробов М.Я. – К.: Знання, 2008. – 378 с.

40. Кравчук І.В. Внутрішні механізми фінансової стабілізації / І.В. Кравчук // Фінанси України. – 2007. – № 8. – С. 54-59.

41. Крамаренко Г.О. Фінансовий менеджмент: [підручник] / Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 520 с.

42. Кривов'язюк О. В., Кривов'язюк І. В. Використання комплексного аналізу стану підприємства в контексті покращення фінансових результатів його діяльності. URL: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/48-49-1.pdf> (дата звернення: 10.07.2024).

43. Крючко Л. С. Оцінка фінансового стану підприємства URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1613> (дата звернення: 10.07.2024).

44. Крючок С.І. Оцінка фінансового стану підприємств. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1613> (дата звернення: 12.09.2024).

45. Кузьмін О.Є. Концептуальні засади формування та використання полікритеріальних діагностичних систем на підприємствах машинобудування: [електронний ресурс] / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник // Вісник економічної науки України, 2010. – С. 56-60. – URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/venu/2010_1/9.pdf .

46. Лахтіонова Л.О. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання [монографія] / В.С. Лахтіонова. – К.: КНЕУ, 2001. – 387 с.

47. Литвин Б.М. Фінансовий аналіз: [навч. посібник] / Б.М. Литвин, М.В. Стельмах. – К.: «Хай_Тек Прес», 2008. — 336 с.

48. Мазаракі А.А. Економіка торговельного підприємства: [підручник для вузів] / А.А. Мазаракі. – К.: Хрещатик, 1999. – 800 с.
49. Мамонтова Н. А., Присяжнюк А. О. Фінансовий стан підприємства: сутність, мета та методи аналізу. URL: <https://naub.oa.edu.ua/finansovyj-stan-pidpryyemstva-sutnis/> (дата звернення: 10.07.2024).
50. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: [навчальний посібник] / В.О. Мец. – К.: Вища школа, 2003. – 278 с.
51. Мних Є.В. Економічний аналіз / Є.В. Мних. – Львів: Крила, 2004 р. – 458 с.
52. Мойсеєнко І. Фінансове планування на підприємстві / І. Мойсеєнко // Фінанси України. – 2007. – № 39. – С. 155-161.
53. Москаленко В.П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа для діагностики його банкрутства. URL: https://biem.sumdu.edu.ua/images/stories/docs/K_BOA/plastun_004.pdf (дата звернення: 13.09.2024).
54. Обущак Т.А. Сутність фінансового стану підприємства. URL: http://lib.khnu.km.ua/virt_dovidka1/for_chit/view_post.php?postid=5975 (дата звернення: 13.09.2024).
55. Огірко І. В., Ясінський М. Ф., Ясінська-Дамрі Л. М, Огірко О. І. Інформаційні технології кваліметрії. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/> (дата звернення: 07.08.2024).
56. Онисько С.М. Фінанси підприємств: [підручник] / С.М. Онисько, П.М. Марич . – 2-е вид., випр. і доп . – Львів : Магнолія, 2008. – С. 310-325.
57. Островська Г.Й. Фінансовий менеджмент: [навч. посібник] / Г.Й. Островська. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. – 576 с.
58. Павленко О.І. Вдосконалення механізму оцінки фінансового стану підприємства / О.І. Павленко // Бізнес-навігатор. – 2010. – № 2(19). – С. 72-78.
59. Педченко Н. С. Кваліметрія при оцінюванні фінансового потенціалу підприємства // Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна. –

2014. – №. 45. – С. 46-49.

60. Педченко Н. С. Науково-методичні підходи до управління підприємством в умовах невизначеності на основі комплексної оцінки його фінансового потенціалу / Н.С.Педченко, О.І. Луценко, В.Р.Космін, Д.І.Шибковський, І.Ф.Дерпач // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2023. – №2 (108). С. 7–14. URL: <http://puet.poltava.ua/index.php/economics/article/download/174/164> (дата звернення: 08.07.2024).

61. Педченко Н. С. Теоретико-прикладний аспект забезпечення результативності стратегії фінансування оборотного капіталу підприємства / Н.С. Педченко, А. А. Руденко // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Економічні науки. - 2020. - № 4. - С. 6-14.

62. Педченко Н. С., Дерпач І.Ф., Луценко О. І. Впровадження системи моніторингу як напрям покращення фінансового стану підприємства в умовах невизначеності. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=SSor-SIAAAAJ&sortby=pubdate&citation_for_view=SSor-SIAAAAJ:dAp6zn-oMfAC (дата звернення: 10.07.2024).

63. Педченко Н. С., Стрілець В. Ю. Бюджетний потенціал регіону: оцінка та перспективи розвитку: монографія. Полтава: ПУЕТ, 2014. 220 с.

64. Педченко Н.С. Моніторинг фінансової конкурентоспроможності підприємств: Монографія / Педченко Н.С. – Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2007 – 130 с.

65. Педченко Н.С., Дерпач І.Ф., Шибковський Д.І. Теорія ефективності як напрям поліпшення методики комплексного фінансового аналізу суб'єкту бізнесу. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=SSor-SIAAAAJ&sortby=pubdate&citation_for_view=SSor-SIAAAAJ:JWITY9-sCbMC (дата звернення: 10.07.2024).

66. Піскунов О. Г., Метеленко Н. Г., Лободзинська Т. П. Еволюція

підходів до комплексної оцінки фінансового стану підприємства. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/7666/2/Conf_2014_Vasylyshyn_T-The_basics_of_complex_15-17.pdf (дата звернення: 10.07.2024).

67. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: [підручник] / А.М. Поддєрьогін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2005. – 384 с.

68. Подольська В.О. Стратегічний аналіз – основний елемент розробки системи цілей на довгострокову перспективу / В.О. Подольська, Н.В. Хоменко // Науковий вісник ПКІ. – 2000. – № 1. – С. 75-79.

69. Подольська В.О. Фінансовий аналіз: [навч. посіб.] / В.О. Подольська, О.В. Яріш. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 488 с.

70. Поліщук Н.В. Методи аналізу діяльності підприємства URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=uOirauQAAAAJ&citation_for_view=uOirauQAAAAJ:KIAtU1dfN6UC (дата звернення: 13.09.2024).

71. Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/REG5312?an=371> (дата звернення: 08.07.2024).

72. Райковська І.Т. Проблеми застосування методик аналізу фінансового стану в діяльності промислових підприємств URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Natural/Vzhdtu/econ/2009_3/33.pdf (дата звернення: 12.09.2024).

73. Рожелюк В. Роль фінансових інструментів в аналітичній оцінці фінансового стану підприємства URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=zaWJbNcAAAAJ&cstart=20&pagesize=80&citation_for_view=zaWJbNcAAAAJ:u-x6o8ySG0sC (дата звернення: 13.09.2024).

74. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: [навч. посіб.] – 2-ге вид., випр. і доп. / Г.В. Савицька. – К.: Знання, 2005. – 662 с.

75. Сахно Т. В. Оцінка формування структури капіталу підприємства з використанням правил фінансування. URL:

http://www.rusnauka.com/15_NNM_2012/Economics/10_110996.doc.htm (дата

звернення: 21.08.2024).

76. Синькевич Н. І., Василюшин Т. М. Видова класифікація фінансового аналізу діяльності підприємств. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2014-1_0-pages-253_258.pdf (дата звернення: 10.07.2024).

77. Сиротяк Р.М., Сопільник Л.І. Методичні підходи до аналізу фінансового стану підприємства. URL: <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/73ef5758-9585-49dc-9c0d-51f4d624ca2b/content> (дата звернення: 09.07.2024).

78. Стахів О.А. Теоретичні підходи до покращення фінансового стану підприємства / О.А. Стахів, А.О. Пашко // Національний університет водного господарства та природокористування, 2010. – вип. 1 (49).

79. Структура капіталу підприємства: сучасні проблеми та парадигма розвитку : монографія / С. О. Домбровська, І. С. Лапіна. – Харків : «Діса плюс», 2020. – 256 с.

80. Сугоняко О.А. Аналіз фінансового стану підприємства і шляхи його оздоровлення / О. А. Сугоняко // Фінанси України. – 2008. – № 9. – С. 73-76.

81. Тараруєв Ю.О. Сутність та діагностика фінансового стану підприємства URL: http://psae-jrnl.nau.in.ua/journal/2_82_2021_ukr/18.pdf(дата звернення: 10.07.2024).

82. Теоретичні основи оцінки фінансового стану підприємства. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/30_2019_ukr/30.pdf (дата звернення: 08.07.2024).

83. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: [навч. посібник] / О.О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2006. – 676 с.

84. Терещенко С.І. Моделі оцінки платоспроможності підприємств / С.І. Терещенко // Фінанси України. – 2005. – № 7. – С. 69-74.

85. Товариство з обмеженою відповідальністю «ПОЛТАВАІНФОКОМ». URL: <https://www.ua-region.com.ua/23550507> (дата звернення: 19.07.2024).

86. Третяк О. Оцінка фінансового стану акціонерних товариств / О. Третяк // Фінанси України. – 2000. – № 12. – С. 95-102.

87. Туболець І. І., Демчук Н. І. Теоретичні основи комплексного аналізу фінансової звітності підприємства. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/4_2012/10.pdf (дата звернення: 10.07.2024).

88. Турило А.М. Теоретико-методологічні засади визначення сутності і оцінки категорії «економічний стан підприємства». URL: https://library.wunu.edu.ua/libsearch/DocDescription?doc_id=193999 (дата звернення: 13.09.2024).

89. Фінанси підприємств: [навч. посібник] / [Г.Г. Кірейцев, М.М. Александрова, Н.Г. Виговська та ін.] – К.: ЦУЛ, 2002. – 268 с.

90. Фінансовий аналіз: [навч. посіб.] / [Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю.]. – [2 ге вид.]. – К.: КНЕУ, 2007. – 592 с.

91. Хотомлянський О.Л. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства на основі використання матричних моделей URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Fu_2007_1_13 (дата звернення: 13.09.2024).

92. Чемчикаленко Р.А., Майборода О.В., Ланевський М.Є. Особливості комплексної оцінки фінансового стану підприємства. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/210.pdf (дата звернення: 10.07.2024).

93. Чепка В. В., Свідерська І. М., Гавриленко Ю. О. Фінансовий стан підприємства: теоретичні основи. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 19-20. С. 96–102.

94. Череп А.В. Проблеми визначення фінансового стану підприємств в умовах фінансової кризи / Л.А. Кириченко, А.В. Череп // 2008. – № 6. – С. 233-236.

95. Череп А.В. Фінансова санація та банкрутство суб`єктів

господарювання [Текст] : підручник / А. В. Череп. – К. : Кондор, 2009. – 380 с.

96. Черниш С. Економічний аналіз: [навч. посіб.] / С. Черниш – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 312 с.

97. Черниш С.С. Діагностика фінансового стану підприємства. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/11938/3/111.pdf> (дата звернення: 13.09.2024).

98. Ющенко В.Ю. Методичний інструментарій комплексного аналізу фінансового стану страхової компанії. URL: http://www.vtei.com.ua/doc/2023/vatra2004/zb14_169.pdf#page=564 (дата звернення: 11.07.2024).

99. Педченко Н. С., Стрілець В. Ю., Франко Л. С., Опанасюк А. О. Інтегральна оцінка ефективності та результативності управління фінансовими ресурсами підприємства. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія "Економічні науки". 2020. № 3. URL: <http://journal.puet.edu.ua/index.php/nven/article/view/1725/>

100. Педченко Н. Емпіричне дослідження методичного інструментарію реалізації комплексного аналізу фінансового стану підприємства / Н. Педченко, О. Мележик // Трансформаційні процеси в економіці: від конкуренції до кооперації. Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Хмельницький, 24 жовтня 2024 р. / редкол.: Ю.В. Телячий (гол.) та ін. Хмельницький : ХКТЕІ, 2024. - С. 123-126. Режим доступу: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=SSor-SIAAAAJ&sortby=pubdate&citation_for_view=SSor-SIAAAAJ:In6cVmBjs0IC